

Σχολικός Οδηγός

για γονείς και μαθητές Δημοτικής Εκπαίδευσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ - ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Κείμενα:	Επιθεωρητές και Λειτουργοί Δημοτικής Εκπαίδευσης
Επιλογή και Επιμέλεια κειμένων:	Μαριάννα Καραγιώργη, Λειτουργός Τύπου και Πληροφοριών Αγάθη Πίτσιλλου, Λειτουργός Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης
Γενική Επιμέλεια:	Δρ Ειρήνη Χατζηλουκά Μαυρή, Πρώτη Λειτουργός Εκπαίδευσης
Ηλεκτρονικός σχεδιασμός και σελίδωση:	Άντρη Χατζηθεοδοσίου, Λειτουργός Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων
Συντονισμός έκδοσης:	Χρίστος Παρπούνας, Συντονιστής Υπηρεσίας Ανάπτυξης Προγραμμάτων
Εποπτεία Έκδοσης:	Χρίστος Χατζηθανασίου, Αν. Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

A Έκδοση: 2015

B Έκδοση: 2016

Εκτύπωση: Cassoulides Masterprinters

© ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ISBN: 978-9963-0-1604-4

Στο εξώφυλλο χρησιμοποιήθηκε ανακυκλωμένο χαρτί σε ποσοστό τουλάχιστον 50%, προερχόμενο από διαχείριση απορριμμάτων χαρτιού. Το υπόλοιπο ποσοστό προέρχεται από υπεύθυνη διαχείριση δασών.

Χρήσιμα στοιχεία

Στοιχεία σχολείου

Όνομασία: .....

Διεύθυνση: .....

Τηλέφωνο: .....

Τηλεομοιότυπο: .....

Ηλεκτρονική διεύθυνση: .....

Ιστοσελίδα: .....

Ημέρα Γιορτής Αγίου της Κοινότητας/Ενορίας (Τοπική Γιορτή): .....

.....

Πρόλογος

Με ιδιαίτερη ικανοποίηση χαιρετίζω την έκδοση του «Σχολικού Οδηγού για γονείς και μαθητές Δημοτικής Εκπαίδευσης». Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, αναγνωρίζοντας τη μεγάλη σημασία του ρόλου των γονέων/κηδεμόνων στην επίτευξη των στόχων της εκπαίδευσης, προχώρησε στην έκδοση του «Σχολικού Οδηγού για γονείς και μαθητές Δημοτικής Εκπαίδευσης», για πρώτη φορά, τη σχολική χρονιά 2015-2016. Η έκδοση αποδείχθηκε πολύ χρήσιμη, τόσο για τους γονείς/κηδεμόνες όσο και για τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς. Για τον λόγο αυτό εκδίδεται και φέτος, ενισχύοντας τη συνεργασία του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού με όλους τους γονείς/κηδεμόνες, ώστε να γίνει ακόμα πιο δημιουργική, για το καλό των παιδιών και της εκπαίδευσης.

Ο Σχολικός Οδηγός περιλαμβάνει θεματολογία μέσα από την οποία οι γονείς/κηδεμόνες μπορούν να έχουν άμεση ενημέρωση, γύρω από λειτουργικές διαδικασίες και κανονισμούς που αφορούν στις σχολικές μας μονάδες. Καταγράφει το καθημερινό πρόγραμμα των σχολικών δραστηριοτήτων, καθώς επίσης και σημαντικές εκπαιδευτικές πολιτικές του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Οι γονείς/κηδεμόνες μπορούν να ανατρέξουν σε χρήσιμα τηλέφωνα και ηλεκτρονικές διευθύνσεις των Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, προκειμένου να απευθύνουν τα αιτήματά τους ή να τύχουν περαιτέρω πληροφόρησης για θέματα που τους ενδιαφέρουν ή/και τους προβληματίζουν. Επιπρόσθετα, γίνεται αναφορά σε επίκαιρα όσο και σύγχρονα κοινωνικά θέματα που απασχολούν τους γονείς/κηδεμόνες και σχετίζονται με την κατάλληλη διαπαιδαγώγηση και την καθοδήγηση των παιδιών, όπως είναι, π.χ., η αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού, η ασφαλής χρήση του διαδικτύου κ.ά.

Η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης και εγώ προσωπικά, είμαστε ανοικτοί σε κάθε εισήγηση για εμπλουτισμό του Σχολικού Οδηγού, έτσι ώστε να περιλάβει τις απαραίτητες πληροφορίες για προώθηση και υλοποίηση των κοινών μας στόχων, που δεν είναι άλλοι από την αγωγή, εκπαίδευση, ευημερία και ευτυχία των παιδιών μας. Για τον σκοπό αυτό, καλείστε να αποστέλλετε στην ηλεκτρονική διεύθυνση dde@moe.gov.cy τυχόν εισηγήσεις σας,

για βελτίωση του Σχολικού Οδηγού και συμπερίληψη διάφορων άλλων θεμάτων σε μελλοντικές εκδόσεις.

Ευελπιστώ ότι ο Σχολικός Οδηγός θα αξιοποιηθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, τόσο από τους γονείς/κηδεμόνες όσο και από τους μαθητές, και θα συμβάλει με τρόπο ενισχυτικό στον οικογενειακό προγραμματισμό.

Καλή σχολική χρονιά, με όρεξη, δύναμη και χαμόγελο!

Δρ Κώστας Καδής
Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού

Ο Σχολικός Οδηγός θα δοθεί την παρούσα σχολική χρονιά σε όλους τους μαθητές των δημόσιων Δημοτικών Σχολείων και, από την επόμενη σχολική χρονιά (2017-2018), μόνο στους μαθητές της Α΄ τάξης, με στόχο να είναι στη διάθεση των γονέων/κηδεμόνων καθόλη τη διάρκεια της φοίτησης του παιδιού τους στο Δημοτικό Σχολείο. Παράλληλα, όμως, θα εκδίδεται κάθε χρόνο και Τετράδιο Εργασιών - Ημερολόγιο για όλους τους μαθητές των δημόσιων Δημοτικών Σχολείων. Το Τετράδιο Εργασιών - Ημερολόγιο θα είναι το τετράδιο στο οποίο τα παιδιά θα σημειώνουν τα μαθήματά τους. Ταυτόχρονα, θα αναγράφονται σε αυτό σημαντικές ημερομηνίες κάθε σχολικής χρονιάς, δίνοντας τη δυνατότητα στους γονείς/κηδεμόνες να ενημερώνονται και, παράλληλα, να διαχειρίζονται αποτελεσματικότερα τις σχολικές ανάγκες και υποχρεώσεις των παιδιών τους.

This is a Ministry of Education and Culture publication aiming to inform parents on numerous issues that interest them regarding the rules and regulations governing primary schools as well as important education policies and everyday school activities their children will be involved in when at primary school. Additional information is also included on current social issues which affect schools and concern parents such as how to deal with school bullying or how to use the Internet with safety.

The publication also offers useful telephone numbers and websites which parents can refer to for queries or more information.

Information on the topics included in the booklet can be found in English and in seven other foreign languages at the website of the Ministry of Education and Culture: www.moec.gov.cy/dde/en/index.html and www.moec.gov.cy/odigos-ekpaidefsis/index.html.

Περιεχόμενα

ΘΕΜΑ	ΣΕΛΙΔΑ
Σχολική ζωή	13
Έναρξη και λήξη της σχολικής χρονιάς	13
Ωράριο λειτουργίας των σχολείων	13
Υποχρεωτική Εκπαίδευση - Απουσίες παιδιών από το σχολείο	14
Ωρολόγιο Πρόγραμμα	15
Αριθμός παιδιών ανά τμήμα	15
Σχολικές αργίες	16
Σχολικοί εορτασμοί	16
Επισκέψεις	17
Εκδρομές	17
Καλλιτεχνικές παραστάσεις/Άλλες εκδηλώσεις	17
Κινητά τηλέφωνα και μαθητές	18
Καλές συνήθειες μαθητών	18
Πειθαρχία - Συμπεριφορά μαθητών	19
Μαθητικά Συμβούλια - Μαθητική κοινότητα	21
Απουσίες εκπαιδευτικών	22
Στόχοι και εμφάσεις Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και σχολείου	22
Γονείς/Κηδεμόνες - Εκπαιδευτικοί	25
Κηδεμόνες παιδιών	25
Σύνδεσμος Γονέων/Κηδεμόνων	26
Παγκύπρια Σχολή Γονέων	27
Διευθυντής σχολείου - Διδασκαλικός Σύλλογος	28
Επαγγελματική Μάθηση Εκπαιδευτικών	29

Δομή Δημοτικής Εκπαίδευσης 32

Λειτουργία των σχολείων 33

Εγγραφές μαθητών 33

Μετεγγραφές μαθητών 35

Παράταση φοίτησης 35

Αναστολή φοίτησης 36

Επιβεβαίωση εγγραφών μαθητών 36

Προσωρινή διακοπή ή Τερματισμός φοίτησης 37

Επανάληψη τάξης 38

Εγγραφές στο Γυμνάσιο 38

Μουσικό Γυμνάσιο 39

Αθλητικό Γυμνάσιο 40

Ολοήμερο Σχολείο 42

Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση 43

Ιστότοποι Δημόσιων Σχολείων 44

Αναδόμηση Αναλυτικών Προγραμμάτων 44

Ελληνικά: Πλαίσιο μάθησης και διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος σήμερα 45

Μαθηματικά: Διδασκαλία και Μάθηση 47

Φυσικές Επιστήμες 48

Μαθαίνοντας μία ξένη γλώσσα - Τα Αγγλικά στη Δημοτική Εκπαίδευση 48

Τέχνη και Εκπαιδευτικά Προγράμματα Εικαστικής Αγωγής 49

Η Μουσική Αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο 50

Επισημάνσεις 52

Ασφάλεια των μαθητών 52

Περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης 52

Απαγόρευση εισόδου στα σχολεία 53

Ιατρικές και οδοντιατρικές εξετάσεις 53

Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού	55
Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης (ΔΡΑ.Σ.Ε)	55
Θερινό Δημόσιο Σχολείο.....	56
Εκπαιδευτικές και Θερινές Κατασκηνώσεις	57
Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας- Νέα διαδικασία έγκαιρης παρέμβασης	58
Μερικές συμβουλές προς τους γονείς/κηδεμόνες	60
Προετοιμασία για το Νηπιαγωγείο	60
Ομαλή μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο	61
Προετοιμασία για το Γυμνάσιο	65
Κατ' οίκον εργασία - Βασικά βήματα	68
Καλλιέργεια φιλιαναγνωσίας	69
Δημιουργία καλού σχολικού κλίματος	70
Γραμμή Στήριξης 1410	70
Αντιμετώπιση ενδοσχολικής βίας	72
Ασφαλής χρήση διαδικτύου	77
Διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών	80
Η αξία του υγιεινού πρωινού και της υγιεινής διατροφής	86
Άθληση και υγεία	88
Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αγωγή	90
Εθελοντισμός και Προσφορά	93
Δημιουργική απασχόληση	94
Επικοινωνία με τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης	96
Χρήσιμα τηλέφωνα, έντυπα και ιστοσελίδες	98
Αν μεγάλωνα το παιδί μου ξανά από την αρχή	107
65 Τρόποι να πεις «Μπράβο»	108
Αθλητισμός και Παιδεία: Παγδατής και Κοντίδης	110

Σχολική ζωή

Έναρξη και λήξη της σχολικής χρονιάς

Η σχολική χρονιά για τα παιδιά αρχίζει τη δεύτερη Δευτέρα Σεπτεμβρίου και λήγει την Τετάρτη που προηγείται της προτελευταίας Παρασκευής Ιουνίου.

Ωράριο λειτουργίας των σχολείων

Η εβδομαδιαία φοίτηση σε όλα τα σχολεία είναι πενήνήμερη (από Δευτέρα μέχρι και Παρασκευή).

Τα μαθήματα στα **Σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης** (Δημοτικά Σχολεία, Ειδικά Σχολεία, Νηπιαγωγεία) αρχίζουν στις 7:45 π.μ. και τελειώνουν στη 1:05 μ.μ. Στα **Ενιαία Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία** το ωράριο επεκτείνεται μέχρι τις 3:15 μ.μ. ή μέχρι τις 4:00 μ.μ., εκτός της Τετάρτης που τα παιδιά αποχωρούν από το σχολείο στη 1:05 μ.μ. Στα **Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης** το ωράριο επεκτείνεται μέχρι τις 3:05 μ.μ. ή μέχρι τις 4:00 μ.μ., από Δευτέρα μέχρι και Παρασκευή.

Τα παιδιά πρέπει να προσέρχονται στο σχολείο πριν από την έναρξη των μαθημάτων (το αργότερο μέχρι τις 7:40 π.μ.).

Θα πρέπει να αποφεύγεται η προσέλευση των παιδιών πριν από τις 7:30 π.μ., για λόγους ασφάλειας. Η παιδονομία από το διδακτικό προσωπικό αρχίζει στις 7:30 π.μ.

Σε περίπτωση που το παιδί καθυστερήσει να προσέλθει στο σχολείο πρέπει να ενημερώνεται σχετικά η Γραμματεία ή η Διεύθυνση του Σχολείου.

Τα παιδιά μένουν στο σχολείο για όσο χρόνο προβλέπεται από το Ωρολόγιο Πρόγραμμα. Αν ένα παιδί, για λόγους υγείας ή άλλους σοβαρούς λόγους, πρέπει να αποχωρήσει από το σχολείο νωρίτερα, το σχολείο θα πρέπει να ενημερώνεται έγκαιρα.

Οι γονείς θα πρέπει να παραλαμβάνουν έγκαιρα τα παιδιά τους, αμέσως μετά το τέλος του ωραρίου του σχολείου, για λόγους ασφάλειας.

Υποχρεωτική εκπαίδευση - Απουσίες παιδιών από το σχολείο

Η φοίτηση στην Προδημοτική τάξη και στο Δημοτικό Σχολείο είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά που διαμένουν στην Κύπρο, γι' αυτό και οι γονείς/κηδεμόνες που παραβαίνουν τον νόμο διώκονται ποινικά (Σύμφωνα με τους περί Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης Νόμους Ν.24(Ι) του 1993 και Ν. 220(Ι) του 2004 - Υποχρεωτική Φοίτηση και Παροχή Δωρεάν Παιδείας).

Για απουσίες πάνω από πέντε ημέρες, για λόγους υγείας, απαιτείται η προσκόμιση πιστοποιητικού του γιατρού που παρακολούθησε το παιδί. Σε περίπτωση απουσιών πάνω από έξι ημέρες, χωρίς να υπάρχει λόγος που να κρίνεται από τον Διευθυντή του σχολείου ως σοβαρός, ή αν τυχόν το παιδί απουσιάζει λιγότερες ημέρες, αλλά σε τακτά διαστήματα, χωρίς να υπάρχει ικανοποιητική δικαιολογία, ο Διευθυντής ειδοποιεί αμέσως το οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας, το οποίο με τη σειρά του ενημερώνει σχετικά την Αστυνομία ή/και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

Καθυστερημένη άφιξη των παιδιών στην τάξη δημιουργεί προβλήματα τόσο στο ίδιο το παιδί, που καλείται να τη δικαιολογήσει όσο και στους συμμαθητές του, που η προσοχή τους αποσπάται από το μάθημα.

Το σχολείο πρέπει να ενημερώνεται για κάθε απουσία του παιδιού.

Ωρολόγιο Πρόγραμμα

Όλα ανεξαιρέτως τα μαθήματα έχουν παιδαγωγική αξία, γι' αυτό και προσεγγίζονται με τη δέουσα σοβαρότητα και υπευθυνότητα, ώστε η ανάπτυξη των παιδιών να είναι ολόπλευρη και να καλύπτει, πολυδιάστατα και ισόρροπα, όλους τους τομείς της εκπαίδευσης.

Ο ημερήσιος χρόνος λειτουργίας των Δημοτικών Σχολείων είναι επτά 40λεπτες διδακτικές περίοδοι με τρία διαλείμματα, συνολικής διάρκειας 40 λεπτών.

Ωρολόγιο Πρόγραμμα Δημοτικού Σχολείου

07:30 - 07:40	Προσέλευση παιδιών στο σχολείο
07:45	Έναρξη μαθημάτων
07:45 - 09:05	1 ^η και 2 ^η περίοδος
09:05 - 09:25	Διάλειμμα 20΄
09:25 - 10:45	3 ^η και 4 ^η περίοδος
10:45 - 10:55	Διάλειμμα 10΄
10:55 - 12:15	5 ^η και 6 ^η περίοδος
12:15 - 12:25	Διάλειμμα 10΄
12:25 - 13:05	7 ^η περίοδος
13:05	Λήξη μαθημάτων
Μία φορά την εβδομάδα	
07:30 - 07:45	Ταμειευτήριο

Αριθμός παιδιών ανά τμήμα

Ο ανώτατος αριθμός μαθητών ανά αμιγές τμήμα είναι 25, ενώ στα συμπλέγματα τάξεων ο ανώτατος αριθμός μαθητών είναι 20.

Σχολικές αργίες

Οι σχολικές αργίες είναι οι πιο κάτω:

- 1η Οκτωβρίου (Ημέρα Ανεξαρτησίας)
- 28η Οκτωβρίου (Εθνική Επέτειος)
- 13η Νοεμβρίου (Ονομαστική γιορτή του Αρχιεπισκόπου)
- **23η Δεκεμβρίου - 6η Ιανουαρίου (Διακοπές Χριστουγέννων)**
- 30η Ιανουαρίου (Γιορτή των Γραμμάτων - Τριών Ιεραρχών)
- 25η Μαρτίου (Εθνική Επέτειος)
- 1η Απριλίου (Εθνική Επέτειος)
- 1η Μαΐου (Εργατική Πρωτομαγιά)
- 11η Ιουνίου (Αποστόλου Βαρνάβα Ιδρυτή και Προστάτη της Εκκλησίας της Κύπρου)
- Καθαρά Δευτέρα
- **Μεγάλη Δευτέρα - Παρασκευή Διακαινησίμου (Διακοπές Πάσχα)**
- Αναλήψεως
- Αγίου Πνεύματος
- Γιορτή του Αγίου της Κοινότητας/Ενορίας (Τοπική Γιορτή).

Σχολικοί εορτασμοί

Οι παρακάτω καθιερωμένες γιορτές οργανώνονται ενδοσχολικά:

- Αγιασμός για την έναρξη των μαθημάτων (Σεπτέμβριος)
- Ημέρα Ανεξαρτησίας (1η Οκτωβρίου)
- Εθνική Επέτειος 28ης Οκτωβρίου και γιορτή της Σημαίας
- Ημέρα Μνήμης Κατεχομένων - Καταδίκη Ανακήρυξης του Ψευδοκράτους (15η Νοεμβρίου)
- Ημέρα Μνήμης Αγώνων και Θυσιών για την προάσπιση της Δημοκρατίας (17η Νοεμβρίου)
- Ημέρα Μνήμης και Τιμής των Μαχητών Αντίστασης (7η Δεκεμβρίου)
- Γιορτή των Χριστουγέννων (Δεκέμβριος)
- Ημέρα Ονομαστηρίων Εθνάρχη Μακαρίου (19η Ιανουαρίου)
- Γιορτή του Δέντρου (Ιανουάριος)
- Γιορτή των Γραμμάτων - Τριών Ιεραρχών (30ή Ιανουαρίου)
- Εθνική Επέτειος 25ης Μαρτίου
- Εθνική Επέτειος 1ης Απριλίου
- Ημέρα της Ευρώπης (9η Μαΐου)

Οι θερινές διακοπές αρχίζουν την Πέμπτη που προηγείται της προτελευταίας Παρασκευής Ιουνίου και τελειώνουν με το άνοιγμα των σχολείων, τη δεύτερη Δευτέρα Σεπτεμβρίου.

Οι εθνικές γιορτές γίνονται σε εργάσιμο χρόνο και σε αυτές μπορεί να προσκαλούνται και οι γονείς/κηδεμόνες.

Η γιορτή των Χριστουγέννων και η γιορτή για τη λήξη των μαθημάτων πραγματοποιούνται στην παρουσία των γονέων/κηδεμόνων, σε μη εργάσιμο χρόνο, κατά προτίμηση στον σχολικό χώρο, νοουμένου ότι υπάρχουν οι κατάλληλες εγκαταστάσεις.

- Ημέρα Μνήμης και Απόδοσης Τιμής σε όσους θυσιάστηκαν ως αποτέλεσμα της φονικής έκρηξης της 11ης Ιουλίου 2011 στη Ναυτική Βάση «Ευάγγελος Φλωράκης» (11η Μαΐου)
- Γιορτή για τη λήξη των μαθημάτων (Ιούνιος).

Καλό είναι οι γονείς/κηδεμόνες να παρευρίσκονται σε εκδηλώσεις και εορτασμούς, όταν προσκαλούνται, ώστε τα παιδιά να αισθάνονται ότι οι προσπάθειές τους αναγνωρίζονται και εκτιμώνται.

Επισκέψεις

Επίσκεψη είναι η ομαδική μετάβαση παιδιών ενός σχολείου σε τόπους που βρίσκονται σε μικρή απόσταση από το σχολείο, η οποία γίνεται συνήθως με τα πόδια και αποβλέπει σε εκπαιδευτικούς σκοπούς. Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, οργανώνονται όσο το δυνατόν περισσότερες επισκέψεις.

Εκδρομές

Εκδρομή είναι η ομαδική μετάβαση παιδιών ενός σχολείου, για εκπαιδευτικούς σκοπούς, σε τόπους που βρίσκονται σε τέτοια απόσταση από το σχολείο, ώστε να απαιτείται χρήση μεταφορικού μέσου. Για τον αριθμό των εκδρομών ανά έτος λαμβάνονται υπόψη οι οικονομικές δυνατότητες των παιδιών, στο σύνολό τους. Για τις εκδρομές ενημερώνονται, εκ των προτέρων, οι γονείς/κηδεμόνες.

Στόχος των εκδρομών είναι να δοθεί στα παιδιά η ευκαιρία να γνωρίσουν το φυσικό, πολιτιστικό και κοινωνικό περιβάλλον του τόπου μας και, παράλληλα, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους και με τους δασκάλους τους. Για τον λόγο αυτό δεν ενδείκνυται η μεταφορά και χρήση ηλεκτρονικών παιχνιδιών, όπως και η μεταφορά υπολογιστή με οθόνη αφής (π.χ. τύπου iPad), ακόμα και με το επιχείρημα ότι αυτός θα χρησιμοποιηθεί ως φωτογραφική μηχανή.

Καλλιτεχνικές παραστάσεις/Άλλες εκδηλώσεις

Το σχολείο μπορεί να οργανώσει για τα παιδιά παρακολούθηση καλλιτεχνικής ή θεατρικής παράστασης, σε χώρο εκτός του σχολείου, μία φορά ανά τρίμηνο.

- Οι εκδρομές και οι επισκέψεις αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης και αναγκαίο συμπλήρωμα της αγωγής των παιδιών.

Κατά τη διάρκεια των εκδρομών δεν επιτρέπεται η μεταφορά και χρήση κινητών τηλεφώνων και ηλεκτρονικών παιχνιδιών/υπολογιστών.

- Όλες οι θεατρικές και κινηματογραφικές παραστάσεις που παρακολουθούν τα παιδιά πρέπει να έχουν την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Άλλες εκδηλώσεις που προάγουν τους σκοπούς του σχολείου ή συνάδουν με αυτούς μπορεί να οργανώνονται είτε σε εργάσιμο είτε σε μη εργάσιμο χρόνο, κατά την κρίση του διδασκαλικού συλλόγου.

Κινητά τηλέφωνα και μαθητές

Στη Δημοτική Εκπαίδευση απαγορεύεται όχι μόνο η χρήση, αλλά και η μεταφορά κινητού τηλεφώνου στο σχολείο από τους μαθητές. Η απόφαση αυτή λήφθηκε όχι για να στερηθεί το παιδί το δικαίωμα επικοινωνίας με τους δικούς του (αυτό άλλωστε μπορεί να γίνει από το τηλέφωνο του σχολείου), αλλά για άλλους πιο ουσιαστικούς λόγους που αφορούν, κυρίως, στην αποφυγή:

- απομόνωσης των παιδιών κατά τα διαλείμματα, τηλεφωνώντας ή στέλνοντας μηνύματα ή παίζοντας παιχνίδια στο κινητό τους, αναπτύσσοντας έτσι αντικοινωνική συμπεριφορά
- πρόκλησης προβλημάτων υγείας στα παιδιά, αφού η υπερβολική χρήση του κινητού, ιδιαίτερα σε νεαρή ηλικία, βλάπτει σοβαρά την υγεία, όπως υποστηρίζουν οι ειδικοί
- δημιουργίας προστριβών ανάμεσα στα παιδιά και τους γονείς/κηδεμόνες τους, η οικονομική κατάσταση των οποίων δεν τους επιτρέπει να αγοράσουν κινητό στα παιδιά τους.

Καλές συνήθειες μαθητών

Τα παιδιά πρέπει να υιοθετήσουν τις παρακάτω καλές συνήθειες ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στα καθήκοντα και στις υποχρεώσεις τους ως μαθητές:

- να προσέρχονται στο σχολείο πριν από την έναρξη των μαθημάτων
- να προσέρχονται στο σχολείο με τη μαθητική τους στολή
- να προσέχουν την καθαριότητά τους, τη σωματική υγιεινή και την ευπρεπή εμφάνισή τους
- να παρακολουθούν και να συμμετέχουν στο μάθημα
- να ακολουθούν τις οδηγίες των δασκάλων τους
- να σέβονται και να συμπεριφέρονται με ευγένεια στους δασκάλους και τους συμμαθητές τους

Απαγορεύεται η μεταφορά κινητού τηλεφώνου από τους μαθητές στα σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Το εκπαιδευτικό προσωπικό κάθε σχολικής μονάδας, σε συνεργασία με τον Σύνδεσμο Γονέων/Κηδεμόνων, αποφασίζουν το είδος της στολής που θα φορούν τα παιδιά. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ύστερα από διαβουλεύσεις που είχε με την Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης, γνωστοποίησε με σχετική εγκύκλιό του διάφορα είδη στολών, από τα οποία το κάθε σχολείο είναι ελεύθερο να επιλέξει τη δική του.

- να διατηρούν καθαρή την τάξη τους και όλους τους χώρους του σχολείου
- να προστατεύουν τη σχολική περιουσία, καθώς και τα προσωπικά αντικείμενα των ιδίων αλλά και των συμμαθητών τους
- να εκτελούν μόνοι τους την κατ' οίκον εργασία τους
- να ετοιμάζουν μόνοι τους τη σχολική τους τσάντα από την προηγούμενη ημέρα, με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμα.

- Για τη διατήρηση αγαστής σχέσης ανάμεσα στα παιδιά, την αποφυγή δημιουργίας αρνητικού κλίματος και την αποφυγή στιγματισμού παιδιών, οι μαθητές απαγορεύεται να φέρουν κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του σχολείου, εμβλήματα ή διακριτικά (πολιτικών κομμάτων, αθλητικών σωματείων κ.λπ.) στη στολή τους ή στα βιβλία/τσάντες/τετράδιά τους κ.λπ.

Τα παιδιά φροντίζουν στη σχολική τσάντα να υπάρχουν μόνο τα σχολικά βιβλία και η γραφική ύλη που χρειάζονται για τα μαθήματα της συγκεκριμένης ημέρας, με βάση το ωρολόγιο πρόγραμμά τους. Η συνεχής μεταφορά υπερβολικού βάρους στη σχολική τσάντα από τα παιδιά μπορεί να προκαλέσει σε αυτά προβλήματα υγείας.

Πειθαρχία - Συμπεριφορά μαθητών

Η πειθαρχία είναι αποτέλεσμα παιδείας και αποτελεί προϋπόθεση για την προαγωγή του σχολικού έργου και της ενδεδειγμένης συμπεριφοράς των παιδιών, η οποία επιτυγχάνεται με την παιδαγωγική πειθώ. Πρώτιστος στόχος είναι η ανάπτυξη, σε κάθε μαθητή, δεξιοτήτων για ενσυνείδητη αυτοπειθαρχία.

Ο διδασκαλικός σύλλογος διαμορφώνει τον κώδικα καλής συμπεριφοράς του σχολείου του, λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο γενικού κώδικα καλής συμπεριφοράς που ετοίμασε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, αλλά και με βάση τις ιδιαιτερότητες του σχολείου. Ο κώδικας καλής συμπεριφοράς κοινοποιείται στους γονείς/κηδεμόνες των μαθητών και αποτελεί αντικείμενο συζήτησης και επεξεργασίας μέσα στην τάξη, ώστε να γίνει κατανοητός από όλα τα παιδιά.

Η αυτοπειθαρχία αναπτύσσεται στο παιδί, μέσω της συνέπειας και της συνέχειας των πρακτικών που εφαρμόζονται από την οικογένεια και το σχολείο, σε συνεργασία μεταξύ τους.

Όταν το παιδί παραβιάζει έναν από τους κώδικες καλής συμπεριφοράς, και εφόσον το σχολείο έχει εξαντλήσει όλα τα μέσα που στηρίζονται στην πειθώ, μπορεί να κινηθεί στο πλαίσιο του πειθαρχικού κώδικα και να λάβει ή/και επιβάλει πειθαρχικά μέτρα και κυρώσεις, ανάλογα με τη μορφή τυχόν ανεπιθύμητων συμπεριφορών και τις συνέπειές τους.

Η άσκηση οποιασδήποτε μορφής μέτρων σωματικής τιμωρίας στα σχολεία απαγορεύεται ρητά και κατηγορηματικά.

Πειθαρχικά μέτρα και κυρώσεις:

- Παρατήρηση
- Επίπληξη ιδιαιτέρως
- Επίπληξη ενώπιον του γονέα/κηδεμόνα
- Παραπομπή στη Διεύθυνση του σχολείου
- Αποζημίωση για την προκληθείσα υλική ζημιά
- Υποχρεωτική προσφορά κοινωνικής εργασίας μέσα στο σχολείο
- Στέρηση συμμετοχής σε ενδοσχολικές εκδηλώσεις και αθλοπαιδιές, εντός του σχολείου, καθώς και σε άλλες ενδοσχολικές δραστηριότητες για μία μόνο περίοδο, από μία μέχρι τριάντα συνεχόμενες ημέρες μέσα στο ίδιο σχολικό έτος
- Αλλαγή τμήματος του μαθητή
- Αλλαγή σχολείου του μαθητή
- Άλλα μέτρα που κρίνει ως κατάλληλα ο διδασκαλικός σύλλογος σε συνεργασία με το Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας και τον Εκπαιδευτικό Ψυχολόγο

(Σε περίπτωση παιδιού που εμπίπτει στις πρόνοιες του περί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Νόμου, την τελική απόφαση για άλλα πειθαρχικά μέτρα λαμβάνει η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.)

Μαθητικά Συμβούλια - Μαθητική κοινότητα

Δύο φορές τον χρόνο, συνήθως, διενεργούνται εκλογές με στόχο η κάθε τάξη να εκλέξει το Μαθητικό της Συμβούλιο και, στη συνέχεια, να εκλεγεί, στο πλαίσιο της ενδεδειγμένης διαδικασίας, το Κεντρικό Μαθητικό Συμβούλιο.

Τα Μαθητικά Συμβούλια αποσκοπούν στη(ν):

- δημιουργία ελεύθερων, υπεύθυνων και δημοκρατικών μαθητών-πολιτών
- ανάπτυξη αυτοπειθαρχίας και αλληλοσεβασμού στους μαθητές
- κοινωνικοποίηση και ανάπτυξη της πρωτοβουλίας και του συναισθήματος της ευθύνης
- ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και φιλαλληλίας ανάμεσα στους μαθητές
- συνεργασία μαθητών, δασκάλων και Διεύθυνσης κ.λπ.

Η οργανωμένη μαθητική κοινότητα προσφέρει πολλαπλές ευκαιρίες για αξιοποίηση των δυνατοτήτων των παιδιών, ώστε τα σχολεία να εφαρμόζουν στην πράξη παιδοκεντρικές πολιτικές που να στηρίζονται στα δικαιώματα του παιδιού, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία και την ωριμότητά τους.

Απουσίες εκπαιδευτικών

Όταν εκπαιδευτικός απουσιάζει, το σχολείο προβαίνει σε ενέργειες που διασφαλίζουν την αξιοποίηση του διδακτικού χρόνου προς όφελος των μαθητών και την επιτήρησή τους σε συνθήκες ασφάλειας. Αν η απουσία εκπαιδευτικού είναι γνωστό ότι θα διαρκέσει πέραν των τριών εργάσιμων ημερών, η διεύθυνση του σχολείου ακολουθεί τη διαδικασία για τοποθέτηση αντικαταστάτη εκπαιδευτικού. Σε περιπτώσεις που η απουσία διαρκεί μέχρι και τρεις εργάσιμες ημέρες, η διεύθυνση ορίζει σε άλλους εκπαιδευτικούς να αναλάβουν την τάξη, αν το επιτρέπει το πρόγραμμα του σχολείου. Όταν η ρύθμιση αυτή δεν είναι εφικτή, το σύνολο των παιδιών της τάξης μοιράζεται, κατά μικρές ομάδες, σε άλλα τμήματα. Και στις δύο περιπτώσεις, τα παιδιά απασχολούνται με εκπαιδευτικές δραστηριότητες, σχετικές με το μαθησιακό τους επίπεδο και τους στόχους των μαθημάτων τους.

Στόχοι και εμφάσεις Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και σχολείου

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού καθορίζει κάθε χρόνο τους υπό έμφαση εκπαιδευτικούς του στόχους, τους οποίους καλούνται να υλοποιήσουν τα σχολεία μέσα από ποικίλες δράσεις.

Οι στόχοι αυτοί αφορούν σε θέματα στα οποία η Πολιτεία επιθυμεί να δώσει ιδιαίτερη έμφαση και μέσα από αυτούς καλλιεργούνται τόσο γνώσεις όσο και ευρύτερες αξίες και δεξιότητες. Ταυτόχρονα, τα σχολεία καλούνται να θέσουν τους δικούς τους στόχους, στη βάση των ιδιαιτεροτήτων και των επιδιώξεων που θέτουν στην αρχή της σχολικής χρονιάς.

Ανάμεσα στους άλλους στόχους που τίθενται κάθε χρόνο, διαχρονικά υπό έμφαση παραμένει ο στόχος «Γνωρίζω, Δεν Ξεχνώ, Διεκδικώ», για να τονίζει την αγωνιστική πτυχή της εκπαίδευσής μας, μέχρι την ποθητή απελευθέρωση και επανένωση της πατρίδας μας. Οι κύριες παράμετροι του συγκεκριμένου στόχου είναι τρεις:

(α) **Γνωρίζω τον τόπο μου:** Η στόχευση αυτή τονίζει την αναγκαιότητα οι μαθητές μας να γνωρίσουν την ιστορία, τις παραδόσεις, τους θρύλους, τους μύθους, τα ήθη και έθιμα των διάφορων περιοχών του τόπου μας, τόσο των ελεύθερων περιοχών όσο και της κατεχόμενης πατρίδας μας.

(β) **Δεν Ξεχνώ την κατεχόμενη γη μου:** Κυρίαρχη θέση στο εκπαιδευτικό μας πρόγραμμα έχει η προσπάθεια της διατήρησης άσβεστης της μνήμης των κατεχόμενων χωριών και πόλεων μας. Η κατεχόμενη γη μας θα πρέπει να ζωντανέψει στα μάτια των παιδιών, με την ανάπτυξη προγραμμάτων/δράσεων/πρωτοβουλιών που θα αναδεικνύουν, μέσα από γεωγραφικά, ιστορικά, πολιτισμικά και γλωσσικά στοιχεία, το ενιαίο και αδιαίρετο του τόπου μας.

(γ) **Διεκδικώ την απελευθέρωση και την επανένωση της πατρίδας μου:** Η διεκδίκηση για την απελευθέρωση και την επανένωση της πατρίδας μας δεν μπορεί παρά να είναι συνεχής, να εκφράζεται με ειρηνικά μέσα και στη βάση της εφαρμογής των βασικών δικαιωμάτων και ελευθεριών του ανθρώπου.

Ο στόχος «Γνωρίζω, Δεν Ξεχνώ, Διεκδικώ» προωθείται διαθεματικά, μέσα από διάφορες θεματικές ενότητες και όλα τα μαθήματα του Αναλυτικού Προγράμματος. Επίσης, αξιοποιούνται όλα τα σχετικά με το θέμα βιβλία, ενότητες, ταινίες, ζωντανές πηγές, επισκέψεις και εκδηλώσεις.

Γονείς/Κηδεμόνες - Εκπαιδευτικοί

Κηδεμόνες παιδιών

Φυσικός κηδεμόνας του παιδιού είναι ο πατέρας του ή η μητέρα του. Κανένας άλλος δεν μπορεί να είναι κηδεμόνας, εφόσον οι γονείς του παιδιού κατοικούν στην περιοχή όπου βρίσκεται το σχολείο. Σε περίπτωση μεγάλης διάρκειας απουσίας του φυσικού κηδεμόνα (π.χ., για λόγους υγείας, εργασίας κ.λπ.), αυτός ορίζει γραπτώς τον αντικαταστάτη του. Σε περίπτωση που υπάρχει αμφισβήτηση του φυσικού κηδεμόνα, αυτός ορίζεται από το δικαστήριο.

Οι γονείς/κηδεμόνες:

- Προσέρχονται μαζί με τα παιδιά τους για να τα εγγράψουν και αναλαμβάνουν όλες τις υποχρεώσεις προς το σχολείο που απορρέουν από την ιδιότητα αυτή.
- Κατά τη διάρκεια της φοίτησης των παιδιών που βρίσκονται κάτω από την κηδεμονία τους, παρακολουθούν τα παιδιά με το μεγαλύτερο δυνατό ενδιαφέρον και προσοχή, εποπτεύουν και ελέγχουν την τακτική φοίτησή τους στο σχολείο, την επιμέλεια, τη συμπεριφορά και το ήθος τους. Γνωστοποιούν στον Διευθυντή οτιδήποτε σχετικό προσέξουν, ώστε να επιτυγχάνεται συνεχής και γόνιμη συνεργασία οικογένειας και σχολείου, με στόχο τη βελτίωση και πρόοδο των παιδιών.
- Ειδοποιούν αμέσως, γραπτώς ή προφορικά, τον Διευθυντή για την αιτία τυχόν απουσίας των κηδεμονευομένων τους.
- Όταν κληθούν από τον Διευθυντή, προσέρχονται στο σχολείο για ζητήματα που αφορούν στα παιδιά τους. Είναι αναγκαίο και αποτελεσματικό να διατηρούν, οπωσδήποτε, στενή και σταθερή επαφή με το σχολείο, για την παρακολούθηση της συμπεριφοράς και της επίδοσης των παιδιών και να μετέχουν στις ειδικές συγκεντρώσεις γονέων/κηδεμόνων που οργανώνονται από το σχολείο.

Οι ενημερωτικές επισκέψεις των γονέων/κηδεμόνων στο σχολείο είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την πρόοδο του κάθε παιδιού. Οι συναντήσεις των γονέων/κηδεμόνων με τον εκπαιδευτικό του παιδιού τους, πέρα από τον ενημερωτικό τους χαρακτήρα, θα πρέπει να εστιάζονται στη γενικότερη συμπεριφορά των παιδιών. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να επιδιώκουν την επισήμανση ειδικών ενδιαφερόντων ή/και προβλημάτων και, πρωτίστως, να δημιουργούν τις προϋποθέσεις για τη λήψη αποφάσεων, σε σχέση με την από κοινού δράση της οικογένειας και του σχολείου. Με αυτόν τον τρόπο, αναμένεται ότι θα προσεγγίζονται αποτελεσματικά οι ιδιαιτερότητες του κάθε παιδιού.

Στόχος όλων πρέπει να είναι οι καλές σχέσεις οικογένειας και σχολείου, για ενίσχυση και υποστήριξη των παιδιών σε όλους τους τομείς και την επίτευξη των καλύτερων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Οι γονείς/κηδεμόνες είναι καλό να τηρούν το πρόγραμμα επισκέψεων και να αποφεύγουν την περιστασιακή και στιγμιαία ενημέρωση. Όταν είναι αδύνατη η συνάντηση γονέων-εκπαιδευτικών στις τακτές ώρες που το σχολείο ορίζει, μπορεί, σε έκτακτες και επείγουσες περιπτώσεις, να διευθετηθεί συνάντηση γονέα/κηδεμόνα και εκπαιδευτικού σε άλλο μη διδακτικό χρόνο (όπως σε ώρα διαλείμματος, μη διδακτικό χρόνο του εκπαιδευτικού κ.λπ.).

Όσο περισσότερο οι γονείς/κηδεμόνες ανταλλάσσουν απόψεις και κρίσεις για τα παιδιά τους με τους εκπαιδευτικούς, και πάνω σε αυτές χτίζουν την αγωγή των παιδιών τους, τόσο πιο πολύ αυτά βοηθούνται να διαμορφώσουν μία συγκροτημένη και ολοκληρωμένη προσωπικότητα.

Αναμφισβήτητα, η αρμονική συνεργασία οικογένειας και σχολείου έχει θετικά αποτελέσματα και επιτυχία. Στην αντίθετη περίπτωση, η οποιαδήποτε δυσαρμονία μπορεί να αποβεί επιζήμια για το παιδί.

Σύνδεσμος Γονέων/Κηδεμόνων

Στα σχολεία Προδημοτικής, Δημοτικής και Ειδικής Εκπαίδευσης λειτουργούν Σύνδεσμοι Γονέων/Κηδεμόνων, μέλη των οποίων είναι οι γονείς/κηδεμόνες των μαθητών που φοιτούν κάθε χρόνο σε κάθε σχολείο, νοουμένου ότι έχουν καταβάλει την ετήσια συνδρομή στον Σύνδεσμο Γονέων/Κηδεμόνων του σχολείου. Όλα τα μέλη έχουν το δικαίωμα να εκλέγουν και να εκλέγονται. Στις αρχές κάθε σχολικής χρονιάς, η Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Γονέων/Κηδεμόνων εκλέγει το Διοικητικό της Συμβούλιο. Ο Σύνδεσμος Γονέων/Κηδεμόνων συνεργάζεται στενά με όλους

τους εμπλεκόμενους φορείς, για την ομαλή και αποδοτική λειτουργία του σχολείου.

Η γόνιμη και εποικοδομητική συνεργασία του Σχολείου με τον Σύνδεσμο Γονέων/Κηδεμόνων και, γενικότερα, με την τοπική κοινότητα και κοινωνία, συμβάλλει ποικιλοτρόπως στην ομαλή λειτουργία του σχολείου. Ενθαρρύνεται η εμπλοκή των γονέων/κηδεμόνων σε σχολικές δραστηριότητες, με στόχο την ενημέρωση και την εξοικείωση των ιδίων με τη σχολική ζωή των παιδιών τους. Το παιδί ωφελείται σε μεγάλο βαθμό, όταν οι γονείς/κηδεμόνες γνωρίζουν την καθημερινή, παιδαγωγικά κατάλληλη, ενασχόληση του παιδιού στο σχολείο και με χαρά την εμπλουτίζουν και στο σπίτι.

Παγκύπρια Σχολή Γονέων

Η Παγκύπρια Σχολή Γονέων έχει ως στόχο της τη στήριξη και επιμόρφωση των γονέων/κηδεμόνων, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στο δύσκολο έργο του γονέα. Σε επαγγελματικό επίπεδο, κάθε έργο ή ρόλος που αναλαμβάνουμε απαιτεί εκπαίδευση, μελέτη, προετοιμασία. Όταν, όμως, αναλαμβάνουμε τον δυσκολότερο ρόλο, αυτόν του γονέα, δεν έχουμε την απαραίτητη εκπαίδευση και εφόδια. Γι' αυτό η Παγκύπρια Σχολή Γονέων, μέσα από τις εκδόσεις, τα προγράμματα, τα συνέδρια και τις επιμορφώσεις που διοργανώνει, βοηθά τους γονείς/κηδεμόνες να επιτύχουν στο έργο τους.

Η ανάπτυξη και η πρόοδος του παιδιού γίνεται ακόμα πιο αποτελεσματική, όταν υπάρχει συνεχής συμπίεση των γονέων/κηδεμόνων με το σχολείο.

Διευθυντής σχολείου - Διδασκαλικός Σύλλογος

Ο Διευθυντής του σχολείου έχει τη γενική ευθύνη για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία του σχολείου που διευθύνει. Στο έργο του στηρίζεται από τον ή τους Βοηθούς Διευθυντές και το διδακτικό προσωπικό του σχολείου. Ο Διευθυντής έχει τακτική επαφή με τους γονείς/κηδεμόνες, με σκοπό την ανάπτυξη πνεύματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας σχολείου και οικογένειας, ώστε να ασκείται κοινή εποικοδομητική προσπάθεια για την επίλυση ενδεχόμενων προβλημάτων και την ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού, την αποτελεσματική γνωριμία του με τον κόσμο και την κοινωνικοποίησή του.

Το διδακτικό προσωπικό κάθε σχολείου απαρτίζει τον διδασκαλικό σύλλογο του σχολείου. Ο διδασκαλικός σύλλογος αποτελεί το ανώτατο σώμα μέσα στο σχολείο και έχει την ευθύνη για την υλοποίηση των εκπαιδευτικών στόχων, όπως καθορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και τις εκπαιδευτικές αρχές. Ο διδασκαλικός σύλλογος συνεδριάζει τακτικά μία φορά την εβδομάδα και έκτακτα αν παρουσιαστεί ανάγκη. Οι συνεδριάσεις γίνονται, κατά τρόπο και χρόνο, που να μη χάνεται διδακτικός χρόνος για τα παιδιά.

Ο διδασκαλικός σύλλογος:

- Συζητεί εκπαιδευτικά και οργανωτικά θέματα που έχουν σχέση με την προαγωγή του σχολικού έργου.
- Αποφασίζει για την πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών εκδρομών και επισκέψεων των παιδιών και άλλων εκδηλώσεων του σχολείου.
- Αποφασίζει για την τακτική ενημέρωση γονέων/κηδεμόνων σε μόνιμη και σταθερή βάση, σχετικά με τη φοίτηση, την επίδοση και τη συμπεριφορά των παιδιών.
- Επιβάλλει στους μαθητές τις προβλεπόμενες από τις ισχύουσες διατάξεις ποινές κ.λπ.

Επαγγελματική Μάθηση Εκπαιδευτικών

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, με βάση απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου (19/8/2015) για το Πλαίσιο Ενιαίας Πολιτικής για την Επαγγελματική Μάθηση των εκπαιδευτικών, αποτελεί τον επίσημο φορέα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Προσφέρει ποικίλα προγράμματα επιμόρφωσης που είτε είναι επαναλαμβανόμενα και υποχρεωτικά για τους εκπαιδευτικούς, γιατί προνοούνται από την εκπαιδευτική νομοθεσία ή τα σχέδια υπηρεσίας είτε αναπτύσσονται με αναφορά στις τρέχουσες ανάγκες και το συγκείμενο των σχολικών μονάδων. Βασική επιδίωξή του είναι τα προγράμματα αυτά να διέπονται από συνοχή, συνέπεια και καθολικότητα και να δημιουργούν ευκαιρίες επαγγελματικής μάθησης και ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, μέσω ποικίλων οδών, όπως φαίνεται παρακάτω:

Σεμινάρια σε σχολική βάση: Η διεξαγωγή των Σεμιναρίων σε σχολική βάση πραγματοποιείται κατά τον χρόνο λειτουργίας των σχολείων, με ομάδες ενδιαφερόμενων εκπαιδευτικών ή στον χρόνο συνεδρίας των εκπαιδευτικών. Οι αιτήσεις των σχολείων και των Συνδέσμων Γονέων/Κηδεμόνων (για σεμινάρια για γονείς) υποβάλλονται ηλεκτρονικά, μέσω της πλατφόρμας του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου www.pi-eggrafes.ac.cy.

Πιλοτικό Πρόγραμμα Επαγγελματικής Μάθησης: Το Υπουργικό Συμβούλιο, με απόφασή του ημερομηνίας 19 Αυγούστου 2015, όπως προαναφέρθηκε, ενέκρινε την Πρόταση για την Ενιαία Πολιτική για την Επαγγελματική Μάθηση των Εκπαιδευτικών. Στην πιλοτική εφαρμογή της πρότασης από τον Σεπτέμβριο του 2015 συμμετέχουν 12 σχολεία Δημοτικής και 2 σχολεία Προδημοτικής Εκπαίδευσης. Κάθε σχολική μονάδα καλείται να δημιουργήσει, με συστηματικό και στοχευμένο τρόπο, ευκαιρίες ανάπτυξης του διδακτικού της προσωπικού, με βάση τις εκπαιδευτικές ανάγκες της σχολικής μονάδας και τις προτεραιότητες που θέτει. Ακολουθώντας την πορεία της έρευνας-δράσης, το σχολείο

αρχίζει από την καταγραφή ενός θέματος που απασχολεί τους εκπαιδευτικούς και προχωρεί στη διερεύνησή του, στο επίπεδο των μαθητών ή/και των γονέων/κηδεμόνων. Στη συνέχεια, διενεργείται σχετική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και το σχολείο προχωρεί στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δράσεων, σχετικά με το θέμα, καθώς και στην αξιολόγησή τους.

Προαιρετικά Σεμινάρια Επιμόρφωσης: Οι σειρές προαιρετικών σεμιναρίων επιμόρφωσης έχουν ως στόχο την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών σε θέματα που αφορούν στην παιδαγωγική, στην ψυχολογία, στη μεθοδολογία, στη διδακτική συγκεκριμένων αντικειμένων του Αναλυτικού Προγράμματος και στην εκπαιδευτική τεχνολογία. Τα σεμινάρια προσφέρονται, σε απογευματινό, μη εργάσιμο χρόνο, σε όλες τις επαρχίες της Κύπρου.

Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Στελεχών της Εκπαίδευσης (νεοπροαχθέντων Διευθυντών Σχολείων): Το Πρόγραμμα Επιμόρφωσης Στελεχών της Εκπαίδευσης απευθύνεται στους νεοπροαχθέντες Διευθυντές Σχολείων και έχει στόχο να καταστήσει τους ηγέτες των σχολείων ικανούς να στηρίξουν και να ενισχύσουν την αναπτυξιακή πορεία των σχολείων και να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας. Το Πρόγραμμα εντάσσεται σε ένα συνολικό πλαίσιο σχολικής ηγεσίας για εκσυγχρονισμό του Κυπριακού Εκπαιδευτικού Συστήματος και συνδέεται με την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαιδευτική ηγεσία και τις σύγχρονες επιστημονικές τάσεις για το θέμα.

Επιμόρφωση κατά το Διήμερο Εκπαιδευτικού: Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης συνεργάζονται για τη διοργάνωση σεμιναρίων επιμόρφωσης, κατά τη διάρκεια του Διημέρου Εκπαιδευτικού, στις αρχές Σεπτεμβρίου. Συγκεκριμένα, δίνεται η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να δηλώσουν

συμμετοχή σε επιμορφώσεις που επιλέγουν, αλλά και να επιμορφωθούν συστηματικά στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής κοινότητας του σχολείου τους.

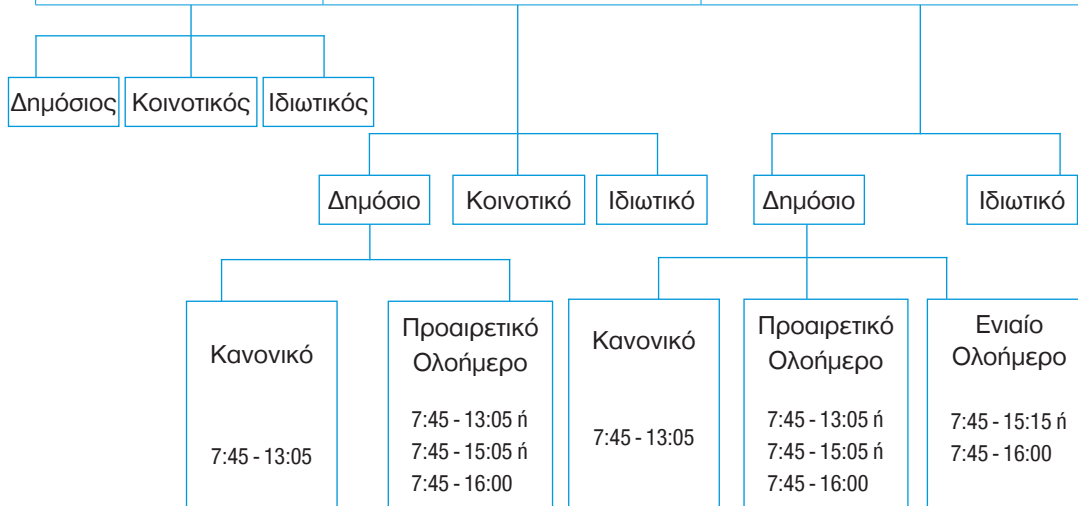
Άλλες επιμορφωτικές δραστηριότητες: Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο πραγματοποιεί κάθε χρόνο επιμορφωτικές δράσεις που έχουν ως επίκεντρο τις Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών, την Περιβαλλοντική Αγωγή και Εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, τους υπό έμφαση στόχους που τίθενται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού αλλά και ποικίλα άλλα θέματα.

Πληροφορίες για όλα τα Προγράμματα που έχουν ως στόχο την επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη των εκπαιδευτικών βρίσκονται στην ιστοσελίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (www.pi.ac.cy).

ΔΟΜΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ		ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ			
ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ		ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΦΟΙΤΗΣΗ			
0 - 4 χρονών & 8 μηνών	3 - 4 χρονών & 8 μηνών	Προδημοτική τάξη Διάρκεια φοίτησης 1 έτος 4 χρονών & 8 μηνών - 5 χρονών & 8 μηνών	Διάρκεια φοίτησης 6 χρόνια 5 χρονών & 8 μηνών - 12 χρονών & 8 μηνών	4 χρονών & 8 μηνών - 18 χρονών Στο Ειδικό Σχολείο μπορούν, προαιρετικά, να φοιτούν και παιδιά από την ηλικία των 3 χρονών.	
ΒΡΕΦΟΠΑΙΔΟΚΟΜΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ*		ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ*		ΕΙΔΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

* Στα Νηπιαγωγεία και στα Δημοτικά Σχολεία φοιτούν και παιδιά με ειδικές ανάγκες, μετά από απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Τα παιδιά μπορούν να φοιτήσουν, ανάλογα με την απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής, στη συνηθισμένη τάξη ή σε Ειδική Μονάδα του σχολείου.

Λειτουργία σχολείων

Εγγραφές μαθητών

Οι εγγραφές μαθητών στα Νηπιαγωγεία και σε όλες τις τάξεις των Δημοτικών Σχολείων (Α΄- ΣΤ΄), για την επόμενη σχολική χρονιά, **γίνονται τον Ιανουάριο** σε ημερομηνίες που ορίζει κάθε χρόνο, με σχετική απόφασή του, ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης, η οποία ανακοινώνεται στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (www.enimerosi.moec.gov.cy/d/dde).

Οι μαθητές προδημοτικής ηλικίας (δηλαδή 4 χρονών και 8 μηνών - 5 χρονών και 8 μηνών) και οι μαθητές Δημοτικού Σχολείου, σύμφωνα με τον περί Εκπαιδευτικών Περιφερειών Νόμο, πρέπει να εγγράφονται στο σχολείο της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας, ανάλογα με τη διεύθυνση διαμονής τους. Μαθητές που διαμένουν σε άλλες οδούς, στις περιπτώσεις των σχολείων πόλεων/δήμων/μεγάλων κοινοτήτων, και σε άλλες κοινότητες, στις περιπτώσεις των περιφερειακών σχολείων, μπορούν να εγγραφούν σε σχολείο που δεν ανήκει στην εκπαιδευτική τους περιφέρεια, νοουμένου ότι θα εξασφαλίσουν μετεγγραφή από το οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας και αφού εγγραφούν αρχικά στο σχολείο της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας. Οι αναθεωρημένες εκπαιδευτικές περιφέρειες αναρτώνται στο διαδίκτυο γύρω στα τέλη Δεκεμβρίου, πριν από τις εγγραφές των μαθητών (www.moec.gov.cy/dde/ekpaideftikes-perifereies.html).

Οι γονείς/κνδεμόνες θα πρέπει να παρουσιαστούν για να εγγράψουν το παιδί τους στο σχολείο της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας, προσκομίζοντας τα απαραίτητα έντυπα/πιστοποιητικά, έστω και αν προτίθενται να ζητήσουν μετεγγραφή του παιδιού τους σε άλλο σχολείο.

- Όλα τα έντυπα/πιστοποιητικά που
- παραδίδονται από τους γονείς/κνδεμόνες
- στο σχολείο κατά την εγγραφή του παιδιού
- τους, φυλάσσονται στο αρχείο του,
- μέχρι την αποφοίτηση του παιδιού ή τη
- μετεγγραφή του σε άλλο σχολείο.

Όσοι γονείς/κνδεμόνες δεν παρουσιαστούν για νέα εγγραφή κατά την περίοδο εγγραφών, στη συνέχεια θα πρέπει να απευθύνονται στο οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας.

Μαθητές Δημοτικού Σχολείου

Στην **Α΄ τάξη Δημοτικού** γίνονται δεκτά για εγγραφή παιδιά που συμπληρώνουν τα 5 χρόνια και 8 μήνες, πριν από την 1η Σεπτεμβρίου της σχολικής χρονιάς για την οποία γίνεται η εγγραφή.

Μαθητές Νηπιαγωγείου (προδημοτικής ηλικίας 4 χρονών και 8 μηνών - 5 χρονών και 8 μηνών)

Στην Προδημοτική τάξη εγγράφονται παιδιά που συμπληρώνουν τα 4 χρόνια και 8 μήνες πριν από την 1η Σεπτεμβρίου της σχολικής χρονιάς για την οποία γίνεται η εγγραφή.

Μαθητές Νηπιαγωγείου (ηλικίας 3 - 4 χρονών και 8 μηνών)

Στα Δημόσια Νηπιαγωγεία προτεραιότητα εγγραφής έχουν τα παιδιά προδημοτικής ηλικίας (4 χρονών και 8 μηνών - 5 χρονών και 8 μηνών). Αν υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις, γίνονται δεκτά και μικρότερα παιδιά ηλικίας 3 - 4 χρονών και 8 μηνών πριν από την 1η Σεπτεμβρίου της σχολικής χρονιάς για την οποία γίνεται η εγγραφή.

Οι γονείς/κηδεμόνες παιδιών ηλικίας 3 - 4 χρονών και 8 μηνών μπορούν να υποβάλουν αίτηση για εγγραφή των παιδιών τους σε οποιοδήποτε Νηπιαγωγείο. Συστήνεται, όμως, να υποβάλλουν αίτηση στο Νηπιαγωγείο της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας, ώστε το παιδί τους να συνεχίσει την εκπαίδευσή του στο ίδιο Νηπιαγωγείο, νοουμένου βέβαια ότι υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις και μπορεί να δοθεί έγκριση για φοίτηση στο συγκεκριμένο σχολείο. Η έγκριση των παιδιών γίνεται με βάση εγκεκριμένα, από το Υπουργικό Συμβούλιο, κριτήρια επιλογής.

Σε περίπτωση που γονείς/κηδεμόνες προτιμήσουν να εγγράψουν το παιδί τους σε Νηπιαγωγείο εκτός της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας, αυτό δεν διασφαλίζει τη συνέχιση της φοίτησής του στο ίδιο Νηπιαγωγείο, όταν το παιδί θα είναι προδημοτικής ηλικίας ούτε οποιοδήποτε προβάδισμα έναντι άλλων παιδιών, κατά την εξέταση τυχόν αίτησής τους για μετεγγραφή.

Παιδί που συμπλήρωσε την ηλικία για εγγραφή στην Α΄ τάξη και έχει, κατά την κρίση των γονέων/κηδεμόνων του, ειδικά προβλήματα (π.χ., είναι ανώριμο, αλλόγλωσσο κ.λπ.), δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση να εγγραφεί στο Δημοτικό Σχολείο.

Μετεγγραφές μαθητών Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου (προδημοτικής ηλικίας 4 χρονών και 8 μηνών - 5 χρονών και 8 μηνών)

Αιτήσεις για μετεγγραφή (Έντυπο ΥΠΠ 33 μαζί με το Έντυπο ΥΠΠ 28), για εγγραφή, δηλαδή, σε σχολείο που δεν ανήκει στην εκπαιδευτική περιφέρεια του παιδιού, υποβάλλονται από τους γονείς/κηδεμόνες στα κατά τόπους Επαρχιακά Γραφεία Παιδείας, την περίοδο των εγγραφών Ιανουαρίου. Το έντυπο ΥΠΠ 33 είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Δημοτικής Εκπαίδευσης (www.moec.gov.cy/dde/entipa.html), ενώ το Έντυπο ΥΠΠ 28 δίνεται από το σχολείο στους γονείς, κατά την εγγραφή των παιδιών τους.

Διευκρινίζεται ότι δεν γίνονται αιτήσεις για μετεγγραφή στα οικεία Επαρχιακά Γραφεία Παιδείας από γονείς/κηδεμόνες παιδιών ηλικίας 3 - 4 χρονών και 8 μηνών.

Παράταση φοίτησης

Οι γονείς/κηδεμόνες που επιθυμούν να δοθεί παράταση φοίτησης στο παιδί τους πρέπει να υποβάλουν σχετική αίτηση (Έντυπο ΥΠΠ 35), κατά την περίοδο των εγγραφών Ιανουαρίου, και να την παραδώσουν στο σχολείο στο οποίο φοιτά το παιδί τους. Το έντυπο ΥΠΠ 35 είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Δημοτικής Εκπαίδευσης (www.moec.gov.cy/dde/entipa.html).

Οι γονείς/κηδεμόνες παιδιών με ειδικές ανάγκες που φοιτούν σε Ειδικό Σχολείο και βρίσκονται στο 18ο έτος της ηλικίας τους έχουν το δικαίωμα να υποβάλουν αίτηση προς την Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, για παράταση φοίτησης. Η αίτηση υποβάλλεται ανά έτος. Σημειώνεται ότι παράταση φοίτησης δεν μπορεί να επιτραπεί αν, την 1η Σεπτεμβρίου της σχολικής χρονιάς για την οποία υποβάλλεται το αίτημα, το παιδί θα έχει συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του. Οι γονείς/κηδεμόνες μπορούν να αιτηθούν την παράταση φοίτησης του παιδιού τους, συμπληρώνοντας το Έντυπο ΥΠΠ 38. Οι αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται μέχρι τα μέσα Ιανουαρίου και να παραδίδονται στο σχολείο του παιδιού. Το έντυπο ΥΠΠ 38 είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Δημοτικής Εκπαίδευσης (www.moec.gov.cy/dde/entipa.html).

Παιδιά που την 1η Σεπτεμβρίου της σχολικής χρονιάς, για την οποία γίνεται η εγγραφή, θα είναι ηλικίας 13 χρονών και άνω, δεν επιτρέπεται να φοιτήσουν σε Δημοτικό Σχολείο. Μόνο μετά από αιτιολογημένη αίτηση των γονέων/κηδεμόνων του μπορεί να δοθεί παράταση φοίτησης του παιδιού στο Δημοτικό (Στ΄ τάξη).

Αναστολή φοίτησης

Οι γονείς/κηδεμόνες που επιθυμούν να δοθεί αναστολή φοίτησης στο παιδί τους πρέπει, καταρχάς, να εγγραφούν κανονικά το παιδί τους στην Α΄ τάξη, κατά την περίοδο των εγγραφών Ιανουαρίου. Στη συνέχεια, κατά την περίοδο **10-15 Μαρτίου**, πρέπει να συμπληρώσουν την αίτηση για «Αναστολή Φοίτησης στο Δημοτικό Σχολείο» (Έντυπο ΥΠΠ 34) και να την παραδώσουν (μαζί με το έντυπο ΥΠΠ 28) στο Νηπιαγωγείο όπου φοιτά το παιδί τους. Νοούμενου ότι εγκριθεί η αίτηση, το παιδί θα συνεχίσει τη φοίτησή του στο Νηπιαγωγείο (Προδημοτική τάξη) για ακόμα έναν χρόνο και, στη συνέχεια, θα πρέπει να φοιτήσει στο Δημοτικό Σχολείο. Το έντυπο ΥΠΠ 34 είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Δημοτικής Εκπαίδευσης (www.moec.gov.cy/dde/entipa.html), ενώ το Έντυπο ΥΠΠ 28 δίνεται από το σχολείο στους γονείς/κηδεμόνες, κατά την εγγραφή των παιδιών τους.

Επιβεβαίωση εγγραφών μαθητών

Μαθητές Δημοτικού Σχολείου και Νηπιαγωγείου

Η επιβεβαίωση των εγγραφών στα Δημοτικά Σχολεία και Νηπιαγωγεία (για τα παιδιά προδημοτικής ηλικίας και μικρότερης ηλικίας που εγκρίθηκε η αίτησή τους) πραγματοποιείται σε ημερομηνίες που ορίζει κάθε χρόνο ο Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης, συνήθως **αρχές Απριλίου**, και οι οποίες ανακοινώνονται στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Όλοι οι γονείς/κηδεμόνες πρέπει να επιβεβαιώσουν την εγγραφή των παιδιών τους, για να διασφαλιστεί η θέση τους στο συγκεκριμένο σχολείο, προσκομίζοντας συμπληρωμένα τα απαραίτητα έντυπα:

- α) το έντυπο ΥΠΠ 31, αν τα παιδιά τους φοιτούν ήδη στο συγκεκριμένο σχολείο
- β) το έντυπο ΥΠΠ 31Α, αν τα παιδιά τους δεν φοιτούν στο συγκεκριμένο σχολείο, μαζί με το έντυπο ΥΠΠ 28 που τους

Τα παιδιά ηλικίας 5 χρονών και 8 μηνών, κατά την 1η Σεπτεμβρίου της σχολικής χρονιάς για την οποία γίνεται η εγγραφή, πρέπει να φοιτήσουν στην Α΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Μετά από αιτιολογημένη αίτηση των γονέων/κηδεμόνων, μπορεί να δοθεί αναστολή φοίτησης στο Δημοτικό και το παιδί να παραμείνει για ακόμα έναν χρόνο στην Προδημοτική τάξη.

Η διαδικασία που ακολουθείται για αξιολόγηση της αίτησης κάθε παιδιού αποφασίζεται από τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, ανάλογα με την κάθε περίπτωση. Οι γονείς/κηδεμόνες ενημερώνονται για την έγκριση ή απόρριψη του αιτήματος αναστολής ή παράτασης φοίτησης, πριν από την επιβεβαίωση των εγγραφών.

έδωσε το σχολείο κατά την εγγραφή του παιδιού ή την έγκριση του Επαρχιακού Γραφείου Παιδείας για μετεγγραφή.

Τα έντυπα ΥΠΠ 31 και ΥΠΠ 31Α είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της Δημοτικής Εκπαίδευσης (www.moec.gov.cy/dde/entipa.html).

Οι γονείς/κηδεμόνες, κατά την επιβεβαίωση της εγγραφής των παιδιών τους στην Α΄ τάξη, πρέπει, να προσκομίσουν αντίγραφο της σχετικής σελίδας του Βιβλιαρίου Υγείας, όπου παρουσιάζονται τα εμβόλια που έχει κάνει το παιδί τους. Με την είσοδό τους στο Δημοτικό Σχολείο, μέχρι την ηλικία των 5-6 χρονών, τα παιδιά θα πρέπει να έχουν καλυφθεί με τα ακόλουθα εμβόλια:

- Διφθερίτιδας, Τετάνου, Κοκκύτη (D.T.P ή D.T.Αρ)
- Πολιομυελίτιδας (Polio)
- Ιλαράς, Παρωτίτιδας, Ερυθράς (M.M.R.)
- Ηπατίτιδας Β (Hep B)
- Μηνιγγιτιδόκοκκου C συζευγμένου (Men C)
- Αιμόφιλου της Ινφλουέντζας τύπου b (Hib)
- Πνευμονιόκοκκου συζευγμένου (PCV).

Μαθητές Νηπιαγωγείου (ηλικίας 3 - 4 χρονών και 8 μηνών)

Όσοι γονείς/κηδεμόνες ειδοποιηθούν από το Νηπιαγωγείο ότι εγκρίθηκε η αίτησή τους για εγγραφή του παιδιού τους πρέπει να επισκεφθούν το Νηπιαγωγείο στις ημερομηνίες που θα τους ανακοινωθούν, για να επιβεβαιώσουν την εγγραφή του παιδιού τους, προσκομίζοντας συμπληρωμένο το έντυπο ΥΠΠ 31Α.

Προσωρινή διακοπή ή Τερματισμός φοίτησης

Ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού μπορεί να δώσει οδηγίες, ώστε ένα παιδί να διακόψει προσωρινά ή να τερματίσει τη φοίτησή του σε Δημοτικό Σχολείο ή σε Ειδικό Σχολείο, έπειτα από τεκμηριωμένη έκθεση της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης.

Επανάληψη τάξης

Ένα παιδί μπορεί να φοιτήσει στην ίδια τάξη, για δεύτερο κατά συνέχεια χρόνο, αν συντρέχουν ειδικοί λόγοι. Αυτό μπορεί να γίνει μόνο μία φορά, κατά τη διάρκεια της φοίτησής του στο Δημοτικό Σχολείο, έπειτα από εισήγηση του εκπαιδευτικού του παιδιού, του εκπαιδευτικού ψυχολόγου και του Διευθυντή του σχολείου και έγκριση από τον οικείο Επιθεωρητή. Οι γονείς/κηδεμόνες ενημερώνονται, σχετικά, από τον Διευθυντή του σχολείου ή τον εκπαιδευτικό του παιδιού.

Εγγραφές στο Γυμνάσιο

Το Γυμνάσιο αποτελεί τον πρώτο τριετή κύκλο της Μέσης Εκπαίδευσης, στον οποίο η φοίτηση είναι υποχρεωτική. Οι κατάλογοι των παιδιών, που θα φοιτήσουν τη νέα σχολική χρονιά σε Δημόσιο Γυμνάσιο, αποστέλλονται από τα Δημοτικά Σχολεία στις Σχολικές Εφορείες, συνήθως, εντός Ιανουαρίου. Οι Σχολικές Εφορείες, ακολούθως, ενημερώνουν, με σχετική επιστολή (Έντυπο έγκρισης εγγραφής), τους γονείς/κηδεμόνες κάθε παιδιού, για το Γυμνάσιο φοίτησής του, σύμφωνα με την εκπαιδευτική περιφέρεια στην οποία υπάγεται η διεύθυνση κατοικίας του.

Οι γονείς/κηδεμόνες έχουν δικαίωμα να υποβάλουν ένσταση για την εγγραφή του παιδιού στο συγκεκριμένο Γυμνάσιο και να αιτηθούν εγγραφή του σε άλλο σχολείο από αυτό της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας, μία φορά μόνο. Η ένσταση υποβάλλεται στη Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης (Επαρχιακά Γραφεία Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού), μέσω της Σχολικής Εφορείας από την οποία ενημερώθηκαν σχετικά, προσκομίζοντας τα έντυπα/πιστοποιητικά που θα τους ζητηθούν.

Οι εγγραφές των παιδιών στην Α΄ τάξη του Γυμνασίου πραγματοποιούνται **τον Ιούνιο** σε ημερομηνίες που ανακοινώνονται στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας και στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (enimerosi.moec.gov.cy/).

Μουσικό Γυμνάσιο

Μετά από την επιτυχή λειτουργία των Μουσικών Λυκείων, άρχισε από τη σχολική χρονιά 2015-2016, η λειτουργία τριών νέων Μουσικών Γυμνασίων, με τα οποία επεκτάθηκε ο θεσμός του Μουσικού Σχολείου και στον γυμνασιακό κύκλο. Στο πλαίσιο αυτό, λειτούργησε το Μουσικό Γυμνάσιο Λεμεσού, το οποίο στεγάζεται στο Λανίτειο Γυμνάσιο, το Μουσικό Γυμνάσιο Λάρνακας, το οποίο στεγάζεται στο Γυμνάσιο Δροσιάς και το Μουσικό Γυμνάσιο της Αμμοχώστου, το οποίο στεγάζεται στο Γυμνάσιο Κοκκινοχωριών Πάνου Ιωάννου, στο Φρέναρος. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού από τη σχολική χρονιά 2016-2017 εφαρμόζει τον θεσμό του Μουσικού Γυμνασίου και στις Επαρχίες Λευκωσίας, στο Γυμνάσιο Ακρόπολης και Πάφου, στο Νικολαΐδειο Γυμνάσιο.

Στόχος του Μουσικού Σχολείου είναι η προσφορά μίας σφαιρικής, ποιοτικής και σύγχρονης δημόσιας μουσικής εκπαίδευσης σε όλους τους μαθητές που επιθυμούν να αναπτύξουν περαιτέρω τις μουσικές τους γνώσεις και δεξιότητες.

Το Μουσικό Γυμνάσιο έχει σχεδιαστεί και λειτουργεί στο πλαίσιο του υφιστάμενου εκπαιδευτικού συστήματος και στη βάση του Ολοήμερου Σχολείου. Οι μαθητές παρακολουθούν το πρόγραμμα του πρωινού Ενιαίου Γυμνασίου, με ενισχυμένο το μάθημα της Μουσικής (4 περιόδους εβδομαδιαίως) και, στη συνέχεια, το ειδικό πρόγραμμα του Μουσικού Σχολείου σε απογευματινό χρόνο (6 περιόδους εβδομαδιαίως).

Ο θεσμός του Μουσικού Σχολείου δεν αποτελεί μονόδρομη επιλογή για οποιοδήποτε μαθητή, σε περίπτωση που, αργότερα, αποφασίσει να ακολουθήσει διαφορετικές σπουδές. Συγκεκριμένα, στηρίζει τους μαθητές, δίνοντας προτεραιότητα στις τελικές επιλογές του κλάδου σπουδών τους.

Δικαιούχοι αιτητές για φοίτηση στο Μουσικό Γυμνάσιο είναι όλοι οι απόφοιτοι μαθητές της Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Οι αιτήσεις διατίθενται στις ιστοσελίδες των Μουσικών Σχολείων, στις Γραμματείες των Γυμνασίων και στα Μουσικά Σχολεία. Η

περίοδος υποβολής αιτήσεων αρχίζει με την έναρξη της σχολικής χρονιάς και διαρκεί, συνήθως, μέχρι την 31η Μαρτίου.

Οι εισαγωγικές εξετάσεις/ακροάσεις για την Α΄ τάξη Γυμνασίου περιλαμβάνουν μία σειρά μουσικών δραστηριοτήτων, απόλυτα φιλικών προς τα παιδιά, με στόχο τη διάγνωση των μουσικών τους προοπτικών. Οι προϋπάρχουσες μουσικές γνώσεις και δεξιότητες στην εκτέλεση κάποιου μουσικού οργάνου δεν αποτελούν προϋπόθεση εισδοχής. Πιο συγκεκριμένα, στην εισαγωγική εξέταση οι υποψήφιοι εξετάζονται σε μουσικές δεξιότητες που αφορούν στα ακόλουθα:

- ρυθμική αντίληψη και ικανότητα
- μελωδική αντίληψη και ικανότητα
- ακουστικές δεξιότητες
- φωνητική ακρίβεια
- εκτέλεση μουσικού οργάνου (προαιρετικό).

Απαραίτητη προϋπόθεση για συμμετοχή στις ακροάσεις είναι η συναίνεση των γονέων/κηδεμόνων. Με σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ενημερώνονται οι γονείς/κηδεμόνες για την περίοδο ακροάσεων.

Αθλητικό Γυμνάσιο

Η επιτυχής πορεία του Αθλητικού Λυκείου, με παγκόσμιες διακρίσεις στον σχολικό αθλητισμό και εξαιρετικές ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών/αθλητών, οδήγησε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού στην απόφαση επέκτασης των Αθλητικών Λυκείων σε όλες τις πόλεις καθώς και τη δημιουργία, από τη σχολική χρονιά 2015-2016, Αθλητικών Γυμνασίων στη Λευκωσία και τη Λεμεσό. Το Υπουργείο από τη σχολική χρονιά 2016-2017 εφαρμόζει τον θεσμό και στις άλλες πόλεις. Συγκεκριμένα, λειτουργούν Αθλητικά Τμήματα στο Γυμνάσιο Έγκωμης στη Λευκωσία, στο Γυμνάσιο Λαντείου στη Λεμεσό, στο Γυμνάσιο Βεργίνας στη Λάρνακα, στο Γυμνάσιο Παραλιμνίου στην Αμμόχωστο και στο Γυμνάσιο Αγίου Θεοδώρου στην Πάφο.

Στόχος των Αθλητικών Γυμνασίων είναι:

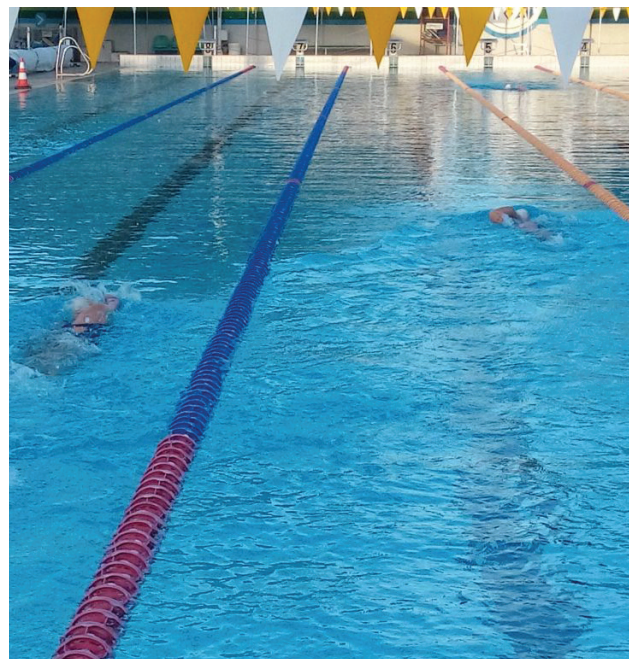
- η ενίσχυση της προπονητικής δραστηριότητας των μαθητών/αθλητών
- η συνεχής αξιολόγηση και προώθηση των ταλέντων στον αθλητισμό
- η συνεχής παρακολούθηση της ακαδημαϊκής προόδου των μαθητών/αθλητών
- η υιοθέτηση ορθής αθλητικής συμπεριφοράς (Ευ Αγωνίζεσθαι).

Για να φοιτήσει ένας απόφοιτος Δημοτικού Σχολείου στο Αθλητικό Γυμνάσιο απαιτούνται τα ακόλουθα:

- αγωνιστική δραστηριότητα σε άθλημα/αγώνισμα που καλλιεργείται από τις αναγνωρισμένες ομοσπονδίες Ολυμπιακών αθλημάτων (πιστοποίηση από επίσημο σωματείο/Ομοσπονδία)
- «Άριστη» ή «Πολύ Καλή» ακαδημαϊκή επίδοση (χαρακτηρισμός από τον Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου φοίτησης του μαθητή)
- άριστο ήθος
- για ορισμένα αθλήματα πιθανόν να απαιτείται εξειδικευμένη δοκιμασία τεχνικής κατάρτισης των μαθητών.

Το Αθλητικό Γυμνάσιο έχει σχεδιαστεί και λειτουργεί, όπως και το Μουσικό Γυμνάσιο, στο πλαίσιο του υφιστάμενου εκπαιδευτικού συστήματος. Οι μαθητές παρακολουθούν το ίδιο πρόγραμμα σπουδών με το κανονικό Γυμνάσιο και, παράλληλα, προπονούνται τρεις φορές την εβδομάδα (Δευτέρα - Τετάρτη - Παρασκευή δύο πρώτες περίοδοι) σε συγκεκριμένους προπονητικούς χώρους

Με σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ενημερώνονται οι γονείς/κηδεμόνες για την περίοδο εγγραφών και τη διαδικασία επιλογής των μαθητών που θα φοιτήσουν στα Αθλητικά Γυμνάσια.

Οι μαθητές που αποφοιτούν από το Μουσικό και το Αθλητικό Γυμνάσιο αποκτούν το ίδιο Απολυτήριο Γυμνασίου με τους υπόλοιπους μαθητές, αφού ταυτόχρονα ολοκληρώνουν και το πρόγραμμα Μέσης Γενικής Εκπαίδευσης.

Ολοήμερο Σχολείο

Προαιρετικό Ολοήμερο Σχολείο

Ως Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία λειτουργούν Δημοτικά Σχολεία, Νηπιαγωγεία και Ειδικά Σχολεία. Τα Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία λειτουργούν τον Σεπτέμβριο και τον Ιούνιο μέχρι τη 1:05 μ.μ. και τον Οκτώβριο μέχρι τον Μάιο, με τρεις επιπρόσθετες απογευματινές περιόδους (μέχρι τις 3:05 μ.μ.) ή με τέσσερις επιπρόσθετες απογευματινές περιόδους (μέχρι τις 4:00 μ.μ.), για τα παιδιά που θα επιλέξουν να συμμετέχουν στο απογευματινό σχολείο. Το πρωινό αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα παραμένουν ως έχουν και λειτουργούν, με βάση τους ισχύοντες κανονισμούς λειτουργίας των σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Στο απογευματινό πρόγραμμα του Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου περιλαμβάνονται περίοδοι για σίτιση, διεκπεραίωση της κατ' οίκον εργασίας, ενισχυτική διδασκαλία και διδασκαλία μαθημάτων ενδιαφέροντος (π.χ., χορός, θέατρο κ.λπ.), ενώ στο απογευματινό πρόγραμμα του Ολοήμερου Νηπιαγωγείου και Ειδικού Σχολείου περιλαμβάνονται περίοδοι για σίτιση, ξεκούραση, ψυχαγωγία και δημιουργικές δραστηριότητες.

Σημειώνεται ότι από τη σχολική χρονιά 2016-2017 εφαρμόζεται το απογευματινό ωράριο και την Τετάρτη σε όλα τα Προαιρετικά Ολοήμερα Σχολεία.

Τα Προαιρετικά Ολοήμερα Νηπιαγωγεία/Δημοτικά/Ειδικά Σχολεία διαφοροποιούνται κάθε χρόνο, ανάλογα με το ενδιαφέρον που επιδεικνύουν οι οικείοι Σύνδεσμοι Γονέων/Κηδεμόνων.

Απαραίτητη προϋπόθεση, για να λειτουργήσει ένα σχολείο ως Προαιρετικό Ολοήμερο, είναι ο ελάχιστος αριθμός παιδιών που θα δηλώσουν ενδιαφέρον (16 παιδιά για τα μικρά σχολεία και 36 για τα μεγαλύτερα σχολεία). Εξαιρέσεις μπορούν να γίνουν σε περιπτώσεις που ένα σχολείο κρίνεται ότι πρέπει απαραίτητως, λόγω ειδικών συνθηκών (π.χ., απομακρυσμένη περιοχή/

Όσα παιδιά επιλέξουν να συμμετέχουν στο Προαιρετικό Ολοήμερο Σχολείο μένουν στο σχολείο υποχρεωτικά μέχρι τις 3:05 μ.μ. ή μέχρι τις 4:00 μ.μ. Τα υπόλοιπα παιδιά αποχωρούν από το σχολείο κανονικά, στη 1:05 μ.μ.

Αν ένας Σύνδεσμος Γονέων/Κηδεμόνων επιθυμεί να λειτουργήσει το σχολείο του ως Προαιρετικό Ολοήμερο, πρέπει να υποβάλει σχετικό αίτημα προς το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού.

ζώνη εκπαιδευτικής προτεραιότητας κ.ά.), να λειτουργήσει ως ολόημερο.

Τις ημέρες της απογευματινής φοίτησης στα Ολοήμερα Σχολεία, προσφέρεται στους μαθητές γεύμα, το κόστος του οποίου καλύπτεται από τους γονείς/κηδεμόνες, εκτός από ορισμένες περιπτώσεις άπορων μαθητών που σιπίζονται δωρεάν.

Ενιαίο Ολοήμερο Σχολείο

Παγκύπρια, λειτουργούν, επίσης, 14 Ενιαία Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία. Ο χρόνος λειτουργίας τους είναι από την έναρξη μέχρι τη λήξη της σχολικής χρονιάς, με τρεις επιπρόσθετες περιόδους (μέχρι τις 3:15 μ.μ.) ή τέσσερις επιπρόσθετες περιόδους (μέχρι τις 4:00 μ.μ.). Το Ενιαίο Ολοήμερο Σχολείο λειτουργεί με ενιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα, ενιαία Διεύθυνση και προσωπικό και αναβαθμισμένο εκπαιδευτικό περιεχόμενο.

Οι επιπρόσθετες περίοδοι αξιοποιούνται για σίτιση, Αγγλικά, Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, δραστηριότητες «Αγωγής Ζωής» και διδασκαλία θεμάτων ενδιαφέροντος (π.χ. χορός, θέατρο, Γαλλικά, κ.λπ.)

Τα 14 Ενιαία Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία είναι συγκεκριμένα, αφού η λειτουργία τους, ως υποχρεωτικά ολόημερα σχολεία, αποφασίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο και είναι τα ακόλουθα:

- Επαρχία Λευκωσίας: «Πεύκιος Γεωργιάδης», Καπέδες, Παλαιχώρι
- Επαρχία Λεμεσού: Απεσιά, Αψιού, Ερήμη, «Ιαματική», Κυπερούντα, Πελένδρι, Τριμήκληνη
- Επαρχία Λάρνακας: Ζύγι, Χοιροκοιτία
- Επαρχία Αμμοχώστου: Σωτήρα Γ΄
- Επαρχία Πάφου: Γιόλου.

Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση

Οι ανάγκες ενός παιδιού, με στόχο την παροχή ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης ή άλλης στήριξης για ικανοποίηση των αναγκών του (π.χ., εργοδότηση σχολικής βοηθού/συνοδού) αξιολογούνται από το αρμόδιο σώμα που είναι η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και

Στα Ενιαία Ολοήμερα Σχολεία τα παιδιά μένουν στο σχολείο, υποχρεωτικά μέχρι τις 3:15 μ.μ. ή μέχρι τις 4:00 μ.μ., εκτός της Τετάρτης που τα παιδιά αποχωρούν από σχολείο στη 1:05 μ.μ.

Εκπαίδευσης. Η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης συγκροτεί πολυθεματική ομάδα αξιολόγησης και ενημερώνει γραπτώς τους γονείς/κηδεμόνες, γνωστοποιώντας τους, παράλληλα, το δικαίωμα να παρίστανται κατά την αξιολόγηση του παιδιού, μόνοι ή με ειδικό της δικής τους επιλογής.

Με βάση την αξιολόγηση του παιδιού, η Επαρχιακή Επιτροπή Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης μπορεί να αποφασίσει:

- α) το εκπαιδευτικό πλαίσιο φροντιστή του: συννησιμένη τάξη δημόσιου σχολείου, Ειδική Μονάδα στο δημόσιο σχολείο, Ειδικό Σχολείο, κατ' οίκον εκπαίδευση
- β) την παροχή εξειδικευμένης εκπαιδευτικής ή θεραπευτικής βοήθειας, εξειδικευμένου εξοπλισμού, δωρεάν μεταφοράς, βοηθητικού προσωπικού
- γ) τη δημιουργία απαραίτητης κτηριακής ή άλλης υποδομής στη σχολική μονάδα όπου φοιτά το παιδί.

Ιστότοποι Δημόσιων Σχολείων

Η Υπηρεσία Διαδικτύου και Επικοινωνίας (Υ.Δ.Ε) του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού παρέχει ιστοχώρο σε όλα τα Δημόσια Σχολεία της Κύπρου, για δημιουργία σχολικού ιστότοπου, αποσκοπώντας στην προβολή του έργου του σχολείου στην ευρύτερη κοινωνία. Η πλειοψηφία των Δημόσιων Σχολείων διατηρεί τον σχολικό ιστότοπο, στον οποίο φιλοξενείται πληροφοριακό υλικό που αφορά: στο ιστορικό του σχολείου, στον αριθμό των μαθητών και του διδακτικού προσωπικού, στις δράσεις και τα προγράμματα του σχολείου. Στον ιστότοπο του σχολείου αναρτώνται, επίσης, φωτογραφίες, εργασίες των μαθητών, εκδηλώσεις του σχολείου

κ.ο.κ. Μέσω του σχολικού ιστότοπου, οι γονείς/κηδεμόνες πέραν του ότι μπορούν να ενημερωθούν για το σχολικό ημερολόγιο δραστηριοτήτων, τα ενημερωτικά δελτία και τις σχετικές ανακοινώσεις αναφορικά με τις δράσεις και δραστηριότητες του σχολείου, μπορούν επίσης να επικοινωνήσουν με το σχολείο, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή της ηλεκτρονικής φόρμας υποβολής αίτησης (αν υπάρχει). Οι ιστότοποι των Δημόσιων Σχολείων βρίσκονται στην ιστοσελίδα της Εκπαιδευτικής Πύλης: www.schools.ac.cy.

Οι γονείς/κηδεμόνες καλούνται να δηλώσουν, γραπτώς, στην αρχή της σχολικής χρονιάς, στο σχετικό έντυπο που αποστέλλεται από τη Διεύθυνση του σχολείου, τη συγκατάθεσή τους ή όχι για δημοσιοποίηση στον σχολικό ιστότοπο οπτικοακουστικού υλικού των παιδιών τους (φωτογραφίες ή και βίντεο).

Ωστόσο, η δημιουργία σχολικού ιστότοπου δεν είναι υποχρεωτική για τα σχολεία. Την ευθύνη της δημιουργίας, της τεχνικής διαχείρισης και δημοσιοποίησής του την έχει η Διεύθυνση του σχολείου. Το υλικό που δημοσιοποιείται στον σχολικό ιστότοπο τυγχάνει έγκρισης από την Επιτροπή Ιστότοπου του σχολείου, η οποία συγκεντρώνει το υλικό, μεριμνά για την τήρηση του κώδικα δεοντολογίας και επικοινωνεί κεντρικά με την Υ.Δ.Ε. για θέματα που αφορούν στον ιστότοπο.

Αναδόμηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων στη βάση Δεικτών Επιτυχίας και Δεικτών Επάρκειας

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, στο πλαίσιο της προώθησης του εκσυγχρονισμού του

εκπαιδευτικού μας συστήματος, έχει προωθήσει την αναδόμηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων Προδημοτικής και Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Συγκεκριμένα, τα Αναλυτικά Προγράμματα αναδομήθηκαν, προσδίδοντας έμφαση όχι στη διδακτέα ύλη, αλλά στα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα και σε ό,τι χρειάζεται να διδαχθεί, προκειμένου αυτά να επιτευχθούν με τον αποτελεσματικότερο δυνατό τρόπο. Για κάθε μάθημα έχουν καθοριστεί Δείκτες Επιτυχίας, δηλαδή, αυτό που αναμένεται να επιτευχθεί από τον μαθητή και να αξιολογηθεί, και Δείκτες Επάρκειας, δηλαδή, αυτό που αναμένεται να διδαχθεί από τον εκπαιδευτικό, ώστε να προκύψει το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

Επομένως, η προσοχή στρέφεται από το «ποια ύλη καλύπτεται» στο «τι μαθαίνει ο μαθητής» και γίνεται διαφοροποίηση της διδασκαλίας, ανάλογα με τις πραγματικές ανάγκες και την ιδιαιτερότητα κάθε μαθητή. Οι Δείκτες περιλαμβάνουν όλα τα είδη μάθησης, δηλαδή πληροφορίες, έννοιες, δεξιότητες, τρόπο σκέψης και στρατηγικές, στάσεις και αξίες, τις οποίες αναμένεται να αναπτύξει ο μαθητής μέσα από κάθε επίπεδο εκπαίδευσης, και οι οποίες συμβάλλουν στην καλλιέργεια δεξιοτήτων, κριτικής σκέψης και δημιουργικότητας. Με αυτόν τον τρόπο, και σε συνδυασμό με την εφαρμογή του Νέου Ωρολογίου Προγράμματος, αναμένεται σημαντική βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, τα οποία συνιστούν τη βάση για ενεργό συμμετοχή των νέων μας στη σύγχρονη κοινωνία και βελτίωση της ποιότητας ζωής τους.

Οι Δείκτες είναι αναρτημένοι στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (www.moes.gov.cy), για ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων.

www.moes.gov.cy/analytika_programmata), για ενημέρωση όλων των ενδιαφερομένων.

Ελληνικά: Πλαίσιο μάθησης και διδασκαλίας του γλωσσικού μαθήματος σήμερα

Ελληνικά και Ωρολόγιο Πρόγραμμα

Το μάθημα των Ελληνικών κατέχει μία σημαντική θέση στο ωρολόγιο πρόγραμμα του Δημοτικού Σχολείου. Συγκεκριμένα, από τη σχολική χρονιά 2015-2016, στο πλαίσιο της εφαρμογής των Νέων Ωρολογίων Προγραμμάτων, οι ώρες διδασκαλίας του μαθήματος των Ελληνικών αυξήθηκαν και διδάσκεται: στις τάξεις Α΄ και Β΄ για δώδεκα διδακτικές περιόδους, στις τάξεις Γ΄ και Δ΄ για δέκα διδακτικές περιόδους και στις τάξεις Ε΄ και ΣΤ΄ για εννέα διδακτικές περιόδους.

Σκοπός και προσεγγίσεις του μαθήματος των Ελληνικών

Κύριος σκοπός του μαθήματος είναι η άριστη κατάρτιση της Νέας Ελληνικής Γλώσσας και ο γραμματισμός σε διάφορα περιβάλλοντα και καταστάσεις επικοινωνίας. Ο σκοπός αυτός συναρτάται άμεσα με την ανάπτυξη της ικανότητας των παιδιών να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τη γλώσσα, σε ποικίλα πλαίσια.

Ως εκ τούτου, οι εκπαιδευτικοί εφαρμόζουν ποικιλία προσεγγίσεων, ώστε τα παιδιά να μπορούν ταυτόχρονα: (α) να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν βασικά στοιχεία για τη δόμηση κειμένων (π.χ., φθόγγους/αλφάβητο, γραμματική, κειμενικές δομές, μη γλωσσικά στοιχεία), (β) να αναγνωρίζουν τα διάφορα κειμενικά είδη και τις λειτουργίες που αυτά επιτελούν (π.χ.,

αφηγήσεις, περιγραφές, οδηγίες, επιχειρήματα), (γ) να κατανοούν και να παράγουν διάφορα κείμενα (γραπτά, προφορικά, ψηφιακά, οπτικά), μέσα σε διαφορετικά κοινωνικά, πολιτισμικά και άλλα πλαίσια και (δ) να αναλύουν και να αξιολογούν τα κείμενα, με κριτική διάθεση και από ποικίλες οπτικές.

Μάθηση και διδασκαλία της γλώσσας σήμερα

Σήμερα αναγνωρίζεται ότι η ίδια η γλώσσα και, κατ' επέκταση, η μάθηση και η διδασκαλία της γλώσσας, έχει πολλές διαστάσεις. Τα παιδιά, δηλαδή, μαθαίνουν, όπως και παλαιότερα, ορθογραφία και γραμματική, σε ένα πολύ πιο ευρύ, όμως, και συνεχώς εκσυγχρονιζόμενο πλαίσιο μάθησης και διδασκαλίας.

Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν πλέον τη γλώσσα πολυδιάστατα, γι' αυτό και βοηθούν τα παιδιά να κατανοούν και να παράγουν λόγο το ίδιο πολυδιάστατα. Αναλυτικότερα, βοηθούν τα παιδιά:

- Να μάθουν το αλφάβητο, να αποκωδικοποιούν, να διαβάζουν, να γράφουν και να παράγουν κείμενα.
- Να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τα γλωσσικά στοιχεία και τις γλωσσικές δομές κειμένων (γράμματα, λέξεις, προτάσεις, παραγράφους), όπως και μη γλωσσικά στοιχεία (π.χ., εικόνες, χρώμα και μέγεθος γραμμάτων κ.ά.), τα οποία είναι εξίσου σημαντικά για το πώς δομείται το νόημα ενός κειμένου.
- Να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν γραμματικούς κανόνες και συμβάσεις (χαρακτηριστικά) διάφορων κειμένων, σε συνάρτηση με τις δικές τους γνώσεις και εμπειρίες και το περιβάλλον όπου αυτά αναπτύσσονται.
- Να αναγνωρίζουν τη λειτουργική χρήση των κειμένων που διαβάζουν ή και παράγουν (εντός

και εκτός του σχολείου), η οποία συνδέεται άμεσα με το ύφος και τα νοήματά τους.

- Να αναλύουν και να αναθεωρούν κείμενα, με βάση το τι επιδιώκουν σκόπιμα να προβάλουν.
- Να αναγνωρίζουν πώς μέσα από κείμενα, δικά τους και άλλων συγγραφέων, παρουσιάζονται συγκεκριμένες αντιλήψεις για τον κόσμο και να διερευνούν, πέρα από αυτά, με ποιων τις εμπειρίες σχετίζονται.
- Να γράφουν και να διαβάζουν κείμενα, λαμβάνοντας υπόψη το πώς τοποθετούνται σε πλαίσιο που αφορά στο τι συμβαίνει, ανάμεσα σε ποιους και πώς αυτό διασυνδέεται με την ίδια την κοινωνία.

Γλωσσική διδασκαλία και διδακτικά μέσα

Οι εκπαιδευτικοί επικεντρώνονται «στο να μάθει ο μαθητής» και όχι στο να διδάξουν το σχολικό εγχειρίδιο, σελίδα προς σελίδα, κείμενο προς κείμενο, άσκηση προς άσκηση. Το σχολικό εγχειρίδιο είναι ένα από τα διδακτικά μέσα που οι εκπαιδευτικοί αξιοποιούν στο γλωσσικό μάθημα, αλλά όχι το μοναδικό. Η επιλογή και η αξιοποίηση κατάλληλων για τα παιδιά κειμένων μπορεί να διευκολύνει την επίτευξη των σκοπών και των στόχων της γλωσσικής διδασκαλίας και να εξυπηρετήσει τη διαδικασία που σχετίζεται με τη γλωσσική εκπαίδευση και την ανάπτυξη του γραμματισμού των παιδιών, γενικότερα.

Οι εκπαιδευτικοί, δηλαδή, έχουν τη δυνατότητα να επιλέγουν και να αξιοποιούν ποικίλα κείμενα, με λογοτεχνικό (π.χ., παραμύθια, μύθους, ποιήματα) και μη λογοτεχνικό περιεχόμενο (π.χ., δημοσιογραφικά άρθρα, διαφημίσεις, τιμολόγια), εντός αλλά και εκτός του σχολικού εγχειριδίου, λαμβάνοντας

υπόψη τα ενδιαφέροντα και τις δυνατότητες των παιδιών και αξιοποιώντας εργαλεία και εφαρμογές της σύγχρονης τεχνολογίας.

Οι Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας που άρχισαν να ενσωματώνονται και στη γλωσσική διδασκαλία από τη σχολική χρονιά 2015-2016, προσανατολίζουν τους εκπαιδευτικούς στα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και «στο τι πρέπει να επιτύχει να μάθει ο μαθητής και πώς». Η «κάλυψη της ύλης», άρα και η «κάλυψη των σελίδων του βιβλίου», δεν μπορεί να είναι αυτοσκοπός.

Μαθηματικά: Διδασκαλία και Μάθηση

Τα Μαθηματικά έχουν πρωτεύοντα ρόλο στους σχεδιασμούς του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού στο νέο εκπαιδευτικό περιβάλλον που οικοδομείται.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα των Μαθηματικών έχει ως κύριο στόχο να προετοιμάσει τα παιδιά με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, ώστε να αγαπήσουν τα Μαθηματικά και να κεντρίσει το ενδιαφέρον και την επιθυμία τους να ασχοληθούν συστηματικά με αυτά. Παράλληλα, σκοπό έχει να διασφαλίσει ότι κάθε παιδί θα αποκτήσει τις απαραίτητες μαθηματικές γνώσεις και ικανότητες που θα του επιτρέψουν να διαβίωσει ως αυτόνομο και παραγωγικό μέλος μιας σύγχρονης κοινωνίας.

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα των Μαθηματικών, ακολουθώντας έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό από την Προδημοτική Εκπαίδευση μέχρι το Λύκειο, εδράζεται σε τέσσερις αρχές: (α) οι μαθηματικές έννοιες διερευνώνται με τρόπο που υποκινούν το ενδιαφέρον και την περιέργεια των παιδιών, (β) δίνεται έμφαση στη λύση προβλήματος, (γ)

η τεχνολογία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της μαθηματικής εκπαίδευσης και (δ) όλα τα παιδιά ενθαρρύνονται να αποκτήσουν εμπειρίες μέσα από ένα ποιοτικό πρόγραμμα Μαθηματικών.

Για κάθε τάξη, από την Προδημοτική μέχρι και την Γ΄ Λυκείου, το αναθεωρημένο Αναλυτικό Πρόγραμμα των Μαθηματικών στηρίζεται σε πέντε θεματικές περιοχές: τους Αριθμούς και τις Πράξεις, την Άλγεβρα, τη Γεωμετρία, τη Μέτρηση και τη Στατιστική-Πιθανότητες.

Τα νέα διδακτικά εγχειρίδια των Μαθηματικών που αναπτύχθηκαν στη βάση των αρχών του αναθεωρημένου Αναλυτικού Προγράμματος, απευθύνονται σε όλα τα παιδιά, με τρόπους που να ικανοποιούν τις ιδιαιτερότητες του καθενός. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διερευνητική μάθηση. Τα παιδιά διερευνούν τις μαθηματικές έννοιες, ώστε να υποκινείται το ενδιαφέρον και η περιέργειά τους. Δραστηριότητες όπως η «Εξερεύνηση» και η «Διερεύνηση» δίνουν στα παιδιά την ευκαιρία να προβληματιστούν και να οικοδομήσουν τις νέες έννοιες. Επιπλέον, τα νέα διδακτικά εγχειρίδια περιλαμβάνουν δραστηριότητες για εξάσκηση και εμπέδωση, καθώς και δραστηριότητες εμπλουτισμού σε κάθε διδακτική ενότητα, οι οποίες παρέχουν τη δυνατότητα για διαφοροποίηση των στόχων, του περιεχομένου και της αξιολόγησης του μαθήματος.

Πέρα από τη διδασκαλία και μάθηση συγκεκριμένων μαθηματικών εννοιών, τα παιδιά αναπτύσσουν βασικές μαθηματικές πρακτικές όπως:

- κατανόηση μέσω της επίλυσης προβλήματος
- ανάπτυξη ισχυρισμών και κρίση συλλογισμού
- στρατηγική χρήση εργαλείων

- παρατήρηση και έκφραση κανονικοτήτων σε επαναλαμβανόμενο συλλογισμό
- παρατήρηση της δομής των μαθηματικών εννοιών
- ακρίβεια κατά την επικοινωνία
- κατασκευή μοντέλων για επίλυση προβλημάτων
- ποσοτική και αφηρημένη σκέψη.

Φυσικές Επιστήμες

Η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στη Δημοτική Εκπαίδευση αποσκοπεί στη γνωριμία των παιδιών με τον έμβιο και άβιο κόσμο και την εξοικείωσή τους με σχετικά φαινόμενα και γεγονότα. Μέσα από την εμπλοκή τους στις δραστηριότητες της μαθησιακής διαδικασίας, τα παιδιά προετοιμάζονται, για να μπορούν να δρουν αυτόνομα και δημιουργικά, στην κοινωνία του 21ου αιώνα, όπου, τόσο οι επιστημονικές έννοιες και οι εφαρμογές τους όσο και οι διαδικασίες που καλλιεργούν οι Φυσικές Επιστήμες, κατέχουν σημαντικό ρόλο.

Το Πρόγραμμα Σπουδών των Φυσικών Επιστημών της Δημοτικής Εκπαίδευσης εστιάζει τη φιλοσοφία, τη δομή και το περιεχόμενό του σε δύο βασικούς άξονες:

- στην απόκτηση γνώσεων και οικοδόμηση εννοιών, που συνδέονται με τον κόσμο της καθημερινής εμπειρίας, οι οποίες θα βοηθήσουν τα παιδιά να διαμορφώσουν τις ερμηνείες των φαινομένων που παρατηρούν γύρω τους, και
- στην καλλιέργεια δεξιοτήτων, στάσεων και συμπεριφορών προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης ικανοτήτων, οι οποίες είναι χρήσιμες για την καθημερινή ζωή και τη «δια βίου» μάθηση.

Η διερευνητική φύση του μαθήματος παρέχει στα παιδιά ευκαιρίες να θέτουν ερωτήματα,

να σχεδιάζουν και να υλοποιούν πειραματικές διαδικασίες, να εκτιμούν την ακρίβεια μίας παρατήρησης, μέτρησης ή περιγραφής, να επιλύουν προβλήματα που σχετίζονται με την καθημερινή εμπειρία και να ελέγχουν την αποτελεσματικότητα των συλλογιστικών διεργασιών και των προσεγγίσεων που ακολούθησαν. Στην πορεία μίας διερεύνησης ή παρουσίασης ερευνητικών αποτελεσμάτων, τα παιδιά ενθαρρύνονται να αμφισβητούν υποκειμενικές απόψεις, δικές τους ή άλλων, και να τις αναθεωρούν, με βάση δεδομένα της αντικειμενικής εμπειρίας και επιχειρήματα που στηρίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία. Σταδιακά, αυτές οι μαθησιακές ευκαιρίες καλλιεργούν στα παιδιά πνεύμα περιέργειας, αμφισβήτησης, κριτικής διάθεσης και έρευνας, μακριά από προκαταλήψεις και δογματισμούς, ακόμα και για ζητήματα που δεν σχετίζονται με τις Φυσικές Επιστήμες.

Μαθαίνοντας μία ξένη γλώσσα - Τα Αγγλικά στη Δημοτική Εκπαίδευση

Η ικανότητα να μιλά κανείς μία ξένη γλώσσα είναι από τις πιο βασικές ικανότητες που πρέπει να κατέχει ο πολίτης του 21ου αιώνα.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εισάγει την ξένη γλώσσα, συγκεκριμένα την αγγλική γλώσσα, σταδιακά, από την προσχολική εκπαίδευση, με τρόπο συστηματικό και παιδαγωγικά κατάλληλο για την ηλικία των παιδιών. Στις μικρές ηλικίες τα παιδιά μαθαίνουν την ξένη γλώσσα, μέσα από το παιχνίδι, το τραγούδι και το παραμύθι. Στόχος, για όλα τα παιδιά, είναι να αγαπήσουν την ξένη γλώσσα και να βιώσουν την επιτυχία στην εκμάθησή της, χωρίς πίεση και άγχος.

Τα Αγγλικά διδάσκονται στο Δημοτικό Σχολείο δύο περιόδους την εβδομάδα, ενώ στην προσχολική ηλικία τα παιδιά έρχονται σε επαφή με τα Αγγλικά, μέσα από την καθημερινότητα του σχολείου και τις διαφορετικές θεματικές ενότητες με τις οποίες ασχολούνται.

Στην προσχολική ηλικία και στην Α΄ τάξη του Δημοτικού δεν γίνεται διδασκαλία του γραπτού λόγου. Το μάθημα γίνεται με προφορικές δραστηριότητες, με στόχο τα παιδιά να εμπλουτίσουν τα ακούσματά τους στην ξένη γλώσσα, να αποκτήσουν βασικό λεξιλόγιο και αυτοπεποίθηση. Στη Β΄ τάξη γίνονται τα πρώτα βήματα στον γραπτό λόγο και το παιδί προχωρεί, από την αναγνώριση των γραμμάτων του αλφαβήτου και τον λειτουργικό τρόπο γραφής τους, στην αναγνώριση λέξεων και, τέλος, στο επίπεδο πρότασης. Από την Γ΄ Δημοτικού και μετά όλες οι γλωσσικές δεξιότητες (προφορικού και γραπτού λόγου) καλλιεργούνται και αναπτύσσονται ισόρροπα.

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία πολλών ευκαιριών, ώστε όλα τα παιδιά να επιτύχουν στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας. Οι διάφορες δομές της γλώσσας, καθώς και το λεξιλόγιο που διδάσκεται, επαναφέρονται συστηματικά, μέσα σε διαφορετικά πλαίσια, δίνοντας την ευκαιρία σε κάθε παιδί να κατακτήσει τη γλώσσα με τους δικούς του ρυθμούς.

Οι γονείς μπορούν, αν το επιθυμούν, να βοηθούν τα παιδιά τους παρακολουθώντας την εξέλιξή τους, συζητώντας και παίζοντας μαζί τους διάφορα γλωσσικά παιχνίδια, διαβάζοντας επιλεγμένα παραμύθια και αξιοποιώντας τις ώρες επισκέψεων στο σχολείο, για

συζήτηση με τον εκπαιδευτικό του σχολείου, ο οποίος μπορεί να εισηγηθεί διάφορες δραστηριότητες για το παιδί.

Διδασκαλία Διπλής Εστίασης - Μαθαίνω χρησιμοποιώντας μία ξένη γλώσσα

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εφαρμόζει σε ορισμένα σχολεία την προσέγγιση CLIL (Content and Language Integrated Learning) στη Δημοτική και την Προσχολική Εκπαίδευση. Η προσέγγιση CLIL αφορά στη συνδυασμένη διδασκαλία σχολικών θεμάτων με τη διδασκαλία μίας ξένης γλώσσας, τα Αγγλικά, στην περίπτωση της Κύπρου. Τα παιδιά έχουν, δηλαδή, την ευκαιρία να μελετήσουν διάφορα σχολικά θέματα, χρησιμοποιώντας την ξένη γλώσσα ως μέσο και εργαλείο μάθησης.

Τέχνη και Εκπαιδευτικά Προγράμματα Εικαστικής Αγωγής

Το μάθημα της Τέχνης διδάσκεται σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού Σχολείου και αποτελεί επίσης σημαντικό μάθημα στο Νηπιαγωγείο. Μέσα από το μάθημα αυτό, τα παιδιά μαθαίνουν να εκφράζονται δημιουργικά και να αναπαριστούν εμπειρίες, ιδέες, αξίες και συναισθήματα. Η μάθηση και διδασκαλία στην Τέχνη βασίζεται στις εμπειρίες, στα ενδιαφέροντα και στις ικανότητες των παιδιών, στοχεύοντας στην ανάπτυξη κριτικά σκεπτόμενων, συνειδητοποιημένων δημιουργών-θεατών, που συμβάλλουν ενεργά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους σε μία δημοκρατική κοινωνία.

Το μάθημα της Τέχνης παρέχει τη δυνατότητα στα παιδιά για διερεύνηση της εικαστικής γλώσσας με τη χρήση διάφορων μέσων και υλικών, για εικαστική

έκφραση και δημιουργία, ερμηνεία και κριτική της εικόνας, καλλιέργεια ευαισθησίας και κρίσης για το περιβάλλον και τον πολιτισμό, ανάπτυξη αισθητικής κρίσης και δράσης κ.λπ.

Παράλληλα με το μάθημα της Τέχνης, οι στόχοι για την Εικαστική Αγωγή επιδιώκονται και μέσα από τα εκπαιδευτικά προγράμματα Εικαστικής Αγωγής σε πινακοθήκες και μουσεία. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα Εικαστικής Αγωγής άρχισαν τη λειτουργία τους το 2004 και οργανώνονται από τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Αρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ΄ και τους Δήμους Λεμεσού και Πάφου. Από τότε εξελίσσονται και εμπλουτίζονται είτε με την προσθήκη καινούριων είτε με την τροποποίηση των υφιστάμενων προγραμμάτων.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδιάζονται και εφαρμόζονται από καταρτισμένους εκπαιδευτικούς (αποσπασμένους Συμβούλους), υπό την εποπτεία και καθοδήγηση των Επιθεωρητών Τέχνης Δημοτικής Εκπαίδευσης και στοχεύουν στην ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου, μέσα από την κατάκτηση γνώσεων και την καλλιέργεια στάσεων και δεξιοτήτων που απαιτούνται στην κοινωνία του 21ου αιώνα. Σχεδιάζονται με τρόπο που να προκαλούν το ενδιαφέρον και τη συνεργασία μεταξύ των παιδιών, με διάφορες παιγνιώδεις δραστηριότητες, όπως, π.χ., υπόδυση ρόλων, θεατρικά παιχνίδια, εικαστικές δημιουργίες, συναρμολόγηση παζλ κ.ά. Συμβάλλουν, έτσι, στην ενεργοποίηση των αισθήσεων, της φαντασίας, της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας, ενθαρρύνοντας τα παιδιά να αναζητούν τη δική τους ερμηνεία και να οδηγούνται στη δική τους προσωπική ανάγνωση των έργων τέχνης.

Η Μουσική Αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο

Η αξία της μουσικής και των επιρροών που αυτή ασκεί στον άνθρωπο είναι αδιαμφισβήτητα σημαντική. Έρευνες δεικνύουν ότι η μουσική διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην πνευματική, συναισθηματική και ψυχοκινητική ανάπτυξη του παιδιού. Η συγκεκριμένη φιλοσοφία προάγεται μέσα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα, όπου η μουσική αντιμετωπίζεται ως αξία ζωής και δίνει σε κάθε παιδί τη δυνατότητα ενασχόλησης με αυτήν, ώστε να απολαμβάνει, στη ζωή του, τα οφέλη και την ομορφιά της. Μέσα από τη διαδικασία της Μουσικής Αγωγής οι μαθητές επιδιώκεται να εμπλέκονται οι ίδιοι στη μουσική δημιουργία και να την απολαμβάνουν έχοντας οικοδομημένο μουσικό υπόβαθρο.

Το μάθημα της Μουσικής διεξάγεται σε δύο σαραντάλεπτες περιόδους την εβδομάδα και στις έξι τάξεις του Δημοτικού Σχολείου. Μέσα από τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται στο μάθημα, προάγεται σε μεγάλο βαθμό η συνεργασία, το ομαδικό πνεύμα και η συναισθηματική αγωγή, εφόσον τα παιδιά πρέπει να επιτύχουν αρμονική συνύπαρξη, για να έχουν καλό μουσικό αποτέλεσμα. Ταυτόχρονα, δημιουργείται γεφύρωση των διαφορετικών ικανοτήτων των παιδιών, αφού, μέσω της Μουσικής, δίνεται η δυνατότητα για διαφοροποίηση της διδασκαλίας και μάθησης, κατά τρόπο που κάθε παιδί να μπορεί να διαδραματίσει έναν σημαντικό ρόλο στο μάθημα. Συνεπώς, παρέχονται ίσες ευκαιρίες στους μαθητές για ανάπτυξη των δεξιοτήτων τους, μέσα από ποικιλία δραστηριοτήτων (κίνηση, συνεργασία σε μικρές ομάδες, συμμετοχή σε ευρύτερες ομάδες και παρουσιάσεις σε ενδοσχολικούς εορτασμούς ή σε εκδηλώσεις προς τους γονείς ή την κοινότητα).

Το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Μουσικής εστιάζει στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των παιδιών στο τρίπτυχο: ακρόαση, εκτέλεση, αυτοσχεδιασμός/ σύνθεση. Οι τρεις αυτές περιοχές δεξιοτήτων διαπλέκονται και αλληλοσυμπληρώνονται μεταξύ τους, στοχεύοντας στην ολόπλευρη μουσική ανάπτυξη.

Η μουσική παιδεία στο Δημοτικό Σχολείο, στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, μέσα από εμπειρίες οι οποίες εδραιώνουν τις δεξιότητες, τις γνώσεις, τις στάσεις και τις συμπεριφορές τους, ώστε με την ενεργητική συμμετοχή τους, ως ακροατές, εκτελεστές και συνθέτες, να επικοινωνούν, μέσω της μουσικής και να οικοδομούν μία δια βίου δημιουργική σχέση με αυτήν.

Επισημάνσεις

Ασφάλεια των μαθητών

Οι εκπαιδευτικοί επιβλέπουν τους μαθητές και φροντίζουν για την ασφάλειά τους, καθόλη τη διάρκεια της παραμονής τους στο σχολείο, όπως και καθόλη τη διάρκεια των ποικίλων ενδοσχολικών και εξωσχολικών δραστηριοτήτων του σχολείου.

Κανένα παιδί δεν μπορεί να βγει έξω από τον σχολικό χώρο, κατά τη διάρκεια λειτουργίας του σχολείου, εκτός και αν συνοδεύεται από τον γονέα/κηδεμόνα του ή κάποιο εξουσιοδοτημένο άτομο και έχει πάρει σχετική άδεια από τη Διεύθυνση.

Η στάθμευση των οχημάτων έξω από το σχολείο πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τις πρόνοιες του κώδικα οδικής κυκλοφορίας. Όταν οι γονείς/κηδεμόνες προσέρχονται στο σχολείο, για να αφήσουν ή για να παραλάβουν τα παιδιά τους, πρέπει να προσέχουν, ώστε να μην προκαλείται κυκλοφοριακή συμφόρηση ή ατύχημα.

Περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης

Κάθε σχολείο καταρτίζει Σχέδιο Πολιτικής Άμυνας, με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση οποιουδήποτε έκτακτου περιστατικού (π.χ. φυσικές καταστροφές, εκθρικές ενέργειες κ.λπ.). Το Σχέδιο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα, για την προπαρασκευή, οργάνωση, καθοδήγηση και κινητοποίηση όλου του έμψυχου και άψυχου δυναμικού του σχολείου.

Στις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, κανένα παιδί δεν αποχωρεί από το σχολείο μόνο του. Τα παιδιά παραδίδονται στους γονείς/κηδεμόνες τους ή σε άλλα πρόσωπα που οι γονείς/κηδεμόνες έδωσαν γραπτώς την εξουσιοδότησή τους, για τον σκοπό αυτό. Σε περίπτωση που οι γονείς/κηδεμόνες ή τα άλλα πρόσωπα δεν

Οι μαθητές δεν ενδείκνυται να φορούν στο σχολείο ρολόγια και κοσμήματα μεγάλης αξίας, για ευνότους λόγους. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση απώλειάς τους το σχολείο δεν φέρει καμία ευθύνη. Παράλληλα, και κυρίως για λόγους ασφάλειας των ίδιων των παιδιών, συστήνεται να μη φορούν κοσμήματα ή άλλου είδους προσωπικά στολίδια (π.χ. περιδέραια, βραχιόλια), εφόσον τέτοια αντικείμενα μπορεί να αποτελέσουν αιτία τραυματισμού. Επιπρόσθετα, την ημέρα που τα παιδιά έχουν Φυσική Αγωγή, δεν πρέπει να φορούν οποιοδήποτε κόσμημα/στολίδι ούτε καν ρολόι.

Η Διεύθυνση του σχολείου ενημερώνει τους γονείς/κηδεμόνες για τους χώρους συγκέντρωσης ή/και προστασίας των παιδιών σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

εντοπίζονται ή αδυνατούν να παραλάβουν τα παιδιά, η Διεύθυνση του σχολείου, μετά από εύλογο χρονικό διάστημα και το πέρας του ωρολογίου προγράμματος, θα επικοινωνήσει με την Πολιτική Άμυνα κάθε επαρχίας, προκειμένου να πάρει οδηγίες για το πού θα παραδοθούν τα παιδιά, ώστε να τύχουν κάθε φροντίδας μέχρι να καταστεί δυνατή η επανασύνδεσή τους με τις οικογένειές τους.

Απαγόρευση εισόδου στα σχολεία

Οι γονείς/κηδεμόνες μπορούν να επισκέπτονται το σχολείο κατά τον καθορισμένο χρόνο. Άλλες επισκέψεις μπορούν να γίνονται, ύστερα από σχετική άδεια που δίνεται από τον Διευθυντή του σχολείου. Η είσοδος στο σχολείο δεν επιτρέπεται για διαφήμιση ή πώληση προϊόντων ή προσφορά υπηρεσιών ή για διεξαγωγή εργασίας που δεν αφορά στη λειτουργία του.

Η είσοδος των γονέων/κηδεμόνων στο σχολείο και η παραμονή τους έξω από την τάξη, κατά την προσέλευση ή αποχώρηση των παιδιών τους, δεν επιτρέπεται, καθώς αποσπά την προσοχή των παιδιών από το μάθημα και δεν τους επιτρέπει να αυτονομηθούν στο σχολείο.

Ιατρικές και οδοντιατρικές εξετάσεις

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού συνεργάζεται στενά με το Υπουργείο Υγείας για διασφάλιση της υγείας των παιδιών. Λειτουργοί Υγείας πραγματοποιούν επισκέψεις σε σχολεία για διάφορες προληπτικές εξετάσεις των παιδιών που γίνονται περιοδικά, κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους. Οι εξετάσεις αυτές βοηθούν στη συνολική αξιολόγηση και παρακολούθηση της υγείας των παιδιών από τις Οδοντιατρικές και Ιατρικές Υπηρεσίες, με στόχο την έγκαιρη ανίχνευση, αντιμετώπιση και παρακολούθηση σχετικών προβλημάτων.

Οι εξετάσεις, που γίνονται με απόλυτη εμπιστευτικότητα και κύριο μέλημα τη διασφάλιση της ατομικότητας και αξιοπρέπειας του

Άτομα που δεν έχουν άμεση σχέση με τη διεξαγωγή των εργασιών ή την παραγωγή του έργου του σχολείου δεν επιτρέπεται να επισκέπτονται το σχολείο, χωρίς εξουσιοδότηση από τον Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Οι εξετάσεις διενεργούνται μόνο αν οι γονείς/κηδεμόνες δώσουν τη γραπτή συγκατάθεσή τους σε σχετικό έντυπο που αποστέλλεται, κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς.

παιδιού, περιλαμβάνουν εξέταση των δοντιών, του καρδιαγγειακού συστήματος (π.χ., για παρουσία φυσήματος ή αρρυθμίας), του αναπνευστικού συστήματος, της κοιλιακής χώρας, του ουροποιογεννητικού συστήματος των αγοριών (για αποκλεισμό κρυφορχίας ή φήμωσης), της σπονδυλικής στήλης (π.χ. για παρουσία κύφωσης ή σκολίωσης) και της στοματικής κοιλότητας. Γίνεται, επίσης, σωματομέτρηση, έλεγχος οπτικής και ακουστικής οξύτητας και, όπου κρίνεται αναγκαίο, έλεγχος για αχρωματοψία.

Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Πολύπλευρη στήριξη σχολικών μονάδων από το πρόγραμμα «Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης» (ΔΡΑ.Σ.Ε.)

Από τη σχολική χρονιά 2015-2016 άρχισε η εφαρμογή του προγράμματος «Δράσεις Σχολικής και Κοινωνικής Ένταξης» (ΔΡΑ.Σ.Ε.), το οποίο αποσκοπεί στη συνέχιση, διεύρυνση και βελτίωση της λειτουργίας του θεσμού των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (Ζ.Ε.Π.).

Στόχος του ΔΡΑ.Σ.Ε. είναι η διασφάλιση της κοινωνικής πρόνοιας και η στήριξη των οικονομικά ασθενέστερων ομάδων του πληθυσμού, η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, με τον περιορισμό του κινδύνου κοινωνικής περιθωριοποίησης και αποκλεισμού, η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η μείωση της σχολικής αποτυχίας, της παραβατικότητας και της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου.

Το πρόγραμμα ΔΡΑ.Σ.Ε., κατά την έναρξή του εφαρμόστηκε σε 42 σχολικές μονάδες (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια), καλύπτοντας περίπου το 10% των μαθητών και θα συνεχίσει να επεκτείνεται μέχρι τη σχολική χρονιά 2017-2018, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της κάλυψης του 15% του μαθητικού πληθυσμού. Η επιλογή των σχολικών μονάδων γίνεται στη βάση συγκεκριμένων αντικειμενικών και μετρήσιμων κριτηρίων, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική περιοχή στην οποία βρίσκονται. Ο κατάλογος των σχολικών μονάδων (Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια/Λύκεια, Τεχνικές Σχολές) του ΔΡΑ.Σ.Ε. τροποποιείται και αναρτάται κάθε χρόνο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Στις σχολικές μονάδες, που εντάσσονται στο πρόγραμμα, δίνεται η δυνατότητα να εφαρμόσουν ποικίλες δράσεις, στις οποίες

συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, η προσφορά: προγραμμάτων ενισχυτικής διδασκαλίας και δημιουργικής απασχόλησης στους μαθητές (σε πρωινό και απογευματινό χρόνο, καθώς και κατά τους καλοκαιρινούς μήνες), πρόσθετης ψυχοκοινωνικής στήριξης από ειδικούς επιστήμονες καθώς και επιμόρφωσης και κατάρτισης των εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών.

Από την εφαρμογή του προγράμματος ΔΡΑ.Σ.Ε., προκύπτουν πολλαπλά οφέλη, όπως:

- στήριξη ευάλωτων ομάδων του μαθητικού πληθυσμού
- πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων παραβατικότητας, σχολικής αποτυχίας και πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου
- ενίσχυση των συμβουλευτικών υπηρεσιών και του επαγγελματικού προσανατολισμού
- υποστήριξη αλλόγλωσσων οικογενειών σε θέματα έγκαιρης εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας και βελτίωσης των κοινωνικών δεξιοτήτων τους
- υποστήριξη μαθητών με χαμηλές κοινωνικές δεξιότητες, ώστε να διασφαλισθεί η ένταξη τους στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο
- άμεση υποστήριξη μαθητών (και κατ' επέκταση των οικογενειών) που αντιμετωπίζουν προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού
- υποστήριξη μαθητών που παρουσιάζουν υψηλό ρίσκο να παραμείνουν λειτουργικά αναλφάβητοι και να αποφοιτήσουν από το σχολείο, χωρίς να κατέχουν τις απαραίτητες δεξιότητες για τη σύγχρονη κοινωνία της γνώσης.

Θερινό Δημόσιο Σχολείο

Τα Θερινά Δημόσια Σχολεία προσφέρουν δημιουργική απασχόληση κατά την περίοδο του καλοκαιριού. Ο θεσμός εφαρμόστηκε για πρώτη φορά με μεγάλη επιτυχία το καλοκαίρι του 2015 σε 22 Δημοτικά Σχολεία και στις πέντε επαρχίες, σε πόλη και σε ύπαιθρο, και το καλοκαίρι του 2016 επεκτάθηκε και σε δύο νηπιαγωγεία παγκύπρια.

Στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Θερινού Δημόσιου Σχολείου

δίνεται έμφαση σε δημιουργικές δραστηριότητες οι οποίες είναι συνυφασμένες με τα ενδιαφέροντα, τις διαφορετικές ικανότητες και ανάγκες των παιδιών, μέσα από: Εικαστική Αγωγή, Σχεδιασμό και Τεχνολογία, Μουσική, Θέατρο, Χορό, Φυσική Αγωγή, Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές, Αγωγή Ζωής - Οικιακή Οικονομία, Θέματα συναφή με την περίοδο του καλοκαιριού, Ομαδικά παιχνίδια εσωτερικού και εξωτερικού χώρου, Σχολικό κήπο, Κουκλοθέατρο, Βιβλιοθήκη, Επισκέψεις κ.λπ.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προβαίνει σε έγκαιρη ενημέρωση των γονέων/κηδεμόνων, για τις ημερομηνίες εγγραφών και λειτουργίας των Θερινών Δημόσιων Σχολείων, οι οποίες ανακοινώνονται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού (enimerosi.moec.gov.cy/d/dde) και στα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας.

Εκπαιδευτικές και Θερινές Κατασκηνώσεις

Οι Εκπαιδευτικές και Θερινές Κατασκηνώσεις, όπως και τα σχετικά προγράμματα φιλοξενίας στην Κύπρο και στην Ελλάδα δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά να ζήσουν μακριά από το οικογενειακό τους περιβάλλον, σε μία οργανωμένη κοινωνία, γεγονός που βοηθά, μεταξύ άλλων, στην κοινωνικοποίηση, αυτοεκτίμηση και αυτογνωσία, στην αυτοοργάνωση και αυτοσυντήρηση, στην ανάπτυξη πνεύματος συνεργασίας και στη δημιουργία του συναισθήματος της ευθύνης. Επίσης, συμβάλλουν στη βελτίωση της υγείας του παιδιού και του προσφέρουν οργανωμένη ψυχαγωγία. Ακόμη, υπηρετούν τις σύγχρονες τάσεις της αγωγής, μέσα από τη βιωματική περιβαλλοντική αγωγή και την ενεργό συμμετοχή των παιδιών στην οργάνωση κοινωνικής ζωής στην κατασκήνωση.

Οι Εκπαιδευτικές Κατασκηνώσεις λειτουργούν σε δύο περιόδους, τον Οκτώβριο-Νοέμβριο και τον Απρίλιο-Ιούνιο και σε αυτές συμμετέχουν παιδιά των Δημοτικών Σχολείων της Κύπρου και της

- Οι αιτήσεις υποβάλλονται από τα σχολεία τον Σεπτέμβριο κάθε σχολικής χρονιάς (για συμμετοχή στις Εκπαιδευτικές Κατασκηνώσεις της περιόδου Οκτωβρίου-Νοεμβρίου) και τον Φεβρουάριο (για συμμετοχή στις Εκπαιδευτικές Κατασκηνώσεις της περιόδου Απριλίου-Ιουνίου).

Κυπριακής Παροικίας της Μεγάλης Βρετανίας. Στις Εκπαιδευτικές Κατασκηνώσεις μπορούν να λάβουν μέρος τμήματα μαθητών των τάξεων Ε΄- Στ΄, μαζί με τους δασκάλους τους.

Οι Θερινές Κατασκηνώσεις λειτουργούν Ιούνιο-Αύγουστο και σε αυτές συμμετέχουν παιδιά της Ε΄ τάξης των Δημοτικών Σχολείων. Η τελική επιλογή των μαθητών που θα συμμετέχουν γίνεται από το σχολείο, με βάση κριτήρια τα οποία καθορίζονται με σχετική εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η οποία αναρτάται στο διαδίκτυο τον Φεβρουάριο, στις εγκυκλίους της Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας - Νέα Διαδικασία Έγκαιρης Παρέμβασης

Η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας είναι διατμηματική υπηρεσία και εξυπηρετεί όλες τις βαθμίδες της δημόσιας εκπαίδευσης. Αποστολή της είναι η προστασία και προαγωγή της ψυχικής υγείας και η ολόπλευρη ανάπτυξη κάθε ατόμου που μετέχει στο εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς επίσης και η διευκόλυνση της μάθησης όλων των παιδιών και εφήβων.

Οι υπηρεσίες των Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων απευθύνονται στους ίδιους τους μαθητές, στους γονείς/κηδεμόνες και στους εκπαιδευτικούς. Οι υπηρεσίες αυτές παρέχονται είτε υπό τη μορφή της εξατομικευμένης αντιμετώπισης των παιδιών, που παρουσιάζουν προβλήματα μάθησης και προσαρμογής, είτε υπό τη μορφή ευρύτερων προληπτικών παρεμβάσεων και προγραμμάτων.

Οι γονείς/κηδεμόνες, οι οποίοι χρειάζονται τη βοήθεια των Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων για αντιμετώπιση προβλημάτων των παιδιών τους (μάθησης, συμπεριφοράς ή και συναισθηματικής φύσεως), μπορούν να αποταθούν στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, συμπληρώνοντας το ειδικό Έντυπο «Παραπομπή μαθητή/μαθήτριας στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας», το οποίο μπορούν να προμηθευτούν από το οικείο Επαρχιακό Γραφείο

- Βασική αρχή στην αντιμετώπιση ατομικών περιπτώσεων είναι η συγκατάθεση των γονέων/κηδεμόνων, για παραπομπή της περίπτωσης του παιδιού στην Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας.

Υπηρεσίας Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας ή από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.
(www.moec.gov.cy/edu_psychology/entypa.html)

Από τη σχολική χρονιά 2014-2015, εφαρμόζεται σε όλα τα σχολεία της Κύπρου η Νέα Διαδικασία Έγκαιρης Παρέμβασης, για εντοπισμό και στήριξη παιδιών με μαθησιακά, συναισθηματικά και άλλα προβλήματα. Στόχος της προσπάθειας αυτής είναι ο έγκαιρος εντοπισμός των παιδιών που δεν ανταποκρίνονται ικανοποιητικά στη μαθησιακή διαδικασία.

Προτού κριθεί ότι ένα παιδί εμπίπτει στον Περί Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο και παραπεμφθεί για επίσημη αξιολόγηση, ο εκπαιδευτικός της τάξης παρέχει διαφοροποιημένη διδασκαλία, ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε παιδιού. Ο Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος καλείται να παράσχει συμβουλευτικές υπηρεσίες στον εκπαιδευτικό. Σε έκτακτες και επείγουσας φύσεως περιπτώσεις, ο Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος ανταποκρίνεται αμέσως, ακόμη και κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας.

Ο Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος εργάζεται με το παιδί, την οικογένεια και το σχολείο. Στη βάση των ευρημάτων του, και σε συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους (μαθητή, γονείς/κηδεμόνες, εκπαιδευτικούς, άλλους επαγγελματίες), καταρτίζεται πρόγραμμα χειρισμού της περίπτωσης. Οι πληροφορίες που συλλέγει ο Εκπαιδευτικός Ψυχολόγος, στο πλαίσιο της εργασίας αυτής, είναι εμπιστευτικές.

Παράλληλα, οι Εκπαιδευτικοί Ψυχολόγοι αναπτύσσουν προγράμματα, σε συνεργασία με τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς, έχοντας ως στόχο την πρόληψη της βίας στα σχολεία και της νεανικής παραβατικότητας, καθώς και τη διαχείριση κρίσεων στον χώρο του σχολείου.

Μερικές συμβουλές προς τους γονείς

Προετοιμασία για το Νηπιαγωγείο

Τη χρονική στιγμή κατά την οποία το παιδί θα βιώσει την εμπειρία της φοίτησής του στο Νηπιαγωγείο, οι γονείς/κηδεμόνες πρέπει να το προετοιμάσουν ώστε φυσιολογικά και αβίαστα να μεταβεί από το ζεστό και φιλικό περιβάλλον της οικογένειάς του στο πρώτο οργανωμένο σχολικό του περιβάλλον. Μιλώντας μαζί του με πολλή αγάπη, με ηρεμία και ενθουσιασμό για το τι μπορεί να του προσφέρει η φοίτησή του στο Νηπιαγωγείο (παιχνιδότοπο, νέους φίλους, παιχνίδια, τραγούδια, παραμύθια, μάθηση κ.ο.κ.). Ανάλογα με την ηλικία του παιδιού, δίνεται έμφαση σε άλλες πτυχές της σχολικής ζωής.

Οι γονείς/κηδεμόνες θα πρέπει να μεταδώσουν στο παιδί τη χαρά τους, γιατί αυτό μεγάλωσε πια και θα πάει στο Νηπιαγωγείο και ακόμη την αισιοδοξία και βεβαιότητά τους για την όμορφη περίοδο στην οποία εισέρχεται. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να βοηθήσουν τα παιδιά τους:

- να καλλιεργήσουν βασικές δεξιότητες επικοινωνίας (π.χ., να παίζουν μόνο τους και με φίλους, να κατανοούν προφορικές οδηγίες και να τις εκτελούν, να ανταποκρίνονται ακούγοντας το όνομά τους, να μπορούν να διηγούνται βιώματά τους ή ιστορίες που άκουσαν),
- να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες (π.χ., να έχουν καλές σχέσεις με άλλα παιδιά, να αποδέχονται τη διαφορετικότητα, να μπορούν να μοιράζονται πράγματα, να επιλύουν προβλήματα χωρίς την παρέμβαση ενλίκων),
- να ωριμάσουν συναισθηματικά (π.χ., να αποκτήσουν εμπιστοσύνη στον εαυτό τους, να βοηθούν άλλα παιδιά που έχουν ανάγκη, να βιώνουν τη σχολική ζωή ως μία ευχάριστη εμπειρία) και
- να αναπτυχθούν γνωστικά (π.χ., να παίζουν παιχνίδια μνήμης και

- Η πρώτη ημέρα στο σχολείο μοιάζει με
- γιορτή! Το παιδί χρειάζεται ηρεμία και χαρά
- όχι άγχος και ένταση! Μετά το σχολείο,
- είναι ιδιαίτερα χρήσιμες συζητήσεις με το
- παιδί για το πώς πέρασε, πώς ένωσε,
- τι σκέφτεται.

παρατηρητικότητας, να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές και να βάζουν αντικείμενα σε ομάδες ως προς ένα κριτήριο, να δείχνουν ενδιαφέρον για τα βιβλία και να τους αρέσει να τα μετροφυλλούν και να τα «διαβάζουν»).

Είναι σημαντικό να γίνεται σεβαστό ότι το παιχνίδι αποτελεί τροφή για κάθε παιδί, μέσω του οποίου θα μπορέσει να αναπτύξει όλες του τις δεξιότητες/ικανότητες και θα εξελιχθεί σε ολοκληρωμένη προσωπικότητα ως ενήλικος.

Μέσα από την εφαρμογή της Νέας Διαδικασίας για Έγκαιρο Εντοπισμό των Παιδιών που πιθανόν να αποτυγχάνουν στη μαθησιακή διαδικασία, προέκυψε η ανάγκη για ετοιμασία ενός οδηγού για τις νηπιαγωγούς με θέμα «Οδηγός για την ολόπλευρη ανάπτυξη και αγωγή των παιδιών στο Νηπιαγωγείο» (www.moes.gov.cy/dde/ekdoseis.html). Ο Οδηγός παρέχει πληροφορίες και πρακτικές που μπορεί να χρησιμοποιήσει κάθε νηπιαγωγός, ώστε να ενισχύσει τη μαθησιακή προσπάθεια όλων των παιδιών και παράλληλα να εντοπίσει, έγκαιρα, εκείνα που δεν ανταποκρίνονται στη μαθησιακή διαδικασία.

Ταυτόχρονα, γίνεται εκτενής περιγραφή της αναγκαίας και σημαντικής σχέσης μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Οι νηπιαγωγοί μπορούν να υποστηρίξουν και να ενισχύσουν τους γονείς/κηδεμόνες, ως προς τον γονικό τους ρόλο αλλά και να συνεργαστούν μαζί τους για την ολοκλήρωση των στόχων της ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης και της μαθησιακής διαδικασίας των παιδιών τους.

Ομαλή μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο

Όταν τα παιδιά μεταβαίνουν από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο, αυτά και οι οικογένειές τους συχνά βιώνουν μία περίοδο σημαντικών αλλαγών. Τα παιδιά γίνονται μέλη μίας μεγαλύτερης ομάδας, με άλλες απαιτήσεις και συνήθειες.

Η μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στην πρώτη τάξη του Δημοτικού Σχολείου σηματοδοτεί μία νέα εποχή σχολικών καθηκόντων και απαιτήσεων για το παιδί. Με την είσοδό του στο Δημοτικό Σχολείο έχει να αντιμετωπίσει ένα περιβάλλον που είναι διαφορετικό, σε σχέση με τις προηγούμενες εμπειρίες του, όσον αφορά στο πρόγραμμα, στον χώρο και στα πρόσωπα. Το παιδί-μαθητής, καλείται να προσαρμοστεί σε αυτές τις καινούριες συνθήκες.

Οι πρώτες εμπειρίες που αποκτά το παιδί στον χώρο του Νηπιαγωγείου επιδρούν καταλυτικά στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του και επηρεάζουν τη μετέπειτα φυσική, νοητική και συναισθηματική του ανάπτυξη.

Το «πέρασμα» από τη γνωστή κατάσταση του Νηπιαγωγείου σε μία άλλη άγνωστη κατάσταση, αποτελεί ένα ατομικό, προσωπικό, ιδιαίτερο και μοναδικό βίωμα για το κάθε άτομο. Το κάθε παιδί ανάλογα με τις εμπειρίες, τη συναισθηματική και κοινωνική του ωριμότητα βιώνει την αίσθηση της αλλαγής με διαφορετικό τρόπο, γι' αυτό είναι σημαντικό να υπάρξει η κατάλληλη προετοιμασία για μια πετυχημένη μετάβαση.

Η συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ομαλή προσαρμογή, αλλά και για τη γενικότερη συμπεριφορά του παιδιού στο νέο του σχολείο. Για τον σκοπό αυτό το Νηπιαγωγείο, οργανώνει και υλοποιεί προγράμματα ομαλής μετάβασης από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο, με τη συμμετοχή και εμπλοκή των γονέων. Οι δράσεις που οργανώνονται βοηθούν το παιδί να αναπτύξει θετική στάση για το Δημοτικό Σχολείο και συμβάλλουν στη μείωση εμφάνισης δυσκολιών προσαρμογής του παιδιού στο νέο του περιβάλλον.

Ειδικότερα οι γονείς/κηδεμόνες έχουν να διαδραματίσουν πολύ σοβαρό ρόλο στην ομαλή μετάβαση του παιδιού από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό Σχολείο. Ενέργειες όπως οι ακόλουθες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προετοιμασία, την ομαλή μετάβαση και προσαρμογή του παιδιού:

- «Οι γονείς/κηδεμόνες μιλούν με θετικά λόγια στο παιδί τους για το Δημοτικό Σχολείο και του απαντούν σε απορίες που το βασανίζουν σχετικά με το νέο σχολείο που θα φοιτήσει.
- Δίνουν την ευκαιρία στο παιδί να επιλέξει την σχολική του τσάντα, ενισχύοντας έτσι την αυτοπεποίθησή του.

Ο σεβασμός στον αναπτυξιακό ρυθμό κάθε παιδιού είναι απαραίτητος. Οι υψηλές προσδοκίες για κάθε παιδί είναι το ίδιο σημαντικές και απαραίτητες.

- Ενθαρρύνουν το παιδί τους να πηγαίνει μόνο του στην τάξη, μεταφέροντας μόνο του την τσάντα του. Μαθαίνουν έτσι να είναι υπεύθυνα για τα δικά τους πράγματα.
- Διευθετούν τον χώρο μελέτης του παιδιού και βοηθούν το παιδί να έχει σταθερό πρόγραμμα μελέτης και να μάθει να τακτοποιεί το χώρο του και όλα του τα πράγματα.
- Καθορίζουν συγκεκριμένο πρόγραμμα με σταθερές ώρες ύπνου, φαγητού, μελέτης και παιχνιδιού.
- Μεριμνούν να πηγαίνει έγκαιρα στο σχολείο του. Αυτό θα βοηθήσει στην προσαρμογή του παιδιού στο νέο του περιβάλλον
- Βοηθούν το παιδί τους να αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας. Δηλαδή, το παιδί να είναι σε θέση να επικοινωνεί με σαφήνεια για τις ανάγκες του και να κατανοεί τους άλλους (ικανότητα ομιλίας και ακρόασης). Προς τούτο οι γονείς διαβάζουν στο παιδί ιστορίες, παραμύθια κ.λπ. Το προκαλούν για αναδιήγηση, συζήτηση, εμπλουτισμό κ.λπ.
- Παρέχουν ευκαιρίες στο παιδί τους να αναπτύξει κοινωνικές δεξιότητες. Είναι σημαντικό οι γονείς να βοηθήσουν το παιδί να αποκτήσει την ικανότητα ανάληψης ευθύνης, επίδειξης σεβασμού, επίλυσης προβλημάτων χωρίς την παρέμβαση ενήλικου και προσαρμογής σε ρουτίνες.
- Σέβονται τις ανάγκες του παιδιού και επιβραβεύουν τα επιτεύγματά του.
- Σε κάθε περίπτωση οι γονείς φροντίζουν το παιδί τους να έχει σωστή διατροφή, επαρκή ύπνο, κατάλληλο ντύσιμο και να μπορεί να αυτοεξυπηρετείται.

Επιπρόσθετα, οι γονείς θα ήταν καλό να έχουν συχνή και ουσιαστική επαφή με το νέο σχολείο του παιδιού και να ενημερώνουν έγκαιρα τους εκπαιδευτικούς, για τυχόν δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Η συστηματική επικοινωνία και συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς συμβάλλει στην επίλυση όλων των θεμάτων που προκύπτουν και βοηθά στη μέγιστη δυνατή επίδοση και πρόοδο του μαθητή/ παιδιού.

Τα παιδιά χρειάζονται πρόγραμμα, προκειμένου να μάθουν να οργανώνονται, αλλά και να διευκολύνεται η καθημερινότητα η δική τους και της οικογένειάς τους.

Το παιχνίδι αποτελεί τροφή για κάθε παιδί, μέσω του οποίου θα μπορέσει να αναπτύξει όλες του τις ικανότητες και θα εξελιχθεί σε ολοκληρωμένη προσωπικότητα ως ενήλικος.

Ο σεβασμός στις ιδιαίτερες ανάγκες και στα ενδιαφέροντα του κάθε παιδιού, μέσα σε συνθήκες διαρκούς στήριξης και θετικής ενίσχυσης, συμβάλλει στην υγιή και ισόρροπη ψυχοσωματική του ανάπτυξη.

Η επιβράβευση ενδυναμώνει κάθε παιδί και αποτελεί πάντα το ισχυρότερο κίνητρο, για την περαιτέρω εξέλιξη, πρόοδο και ανάπτυξή του.

Η μετάβαση από το Νηπιαγωγείο στο Δημοτικό και μετά στο Γυμνάσιο είναι αναπόφευκτες αλλαγές στη ζωή του παιδιού και των γονέων/κηδεμόνων. Όπως και με τις άλλες αλλαγές, χρειάζεται χρόνος, υπομονή και θετική στάση από όλα τα εμπλεκόμενα μέλη. Το παιδί που εισπράττει απαισιοδοξία από το περιβάλλον του αποθαρρύνεται, ενώ αυτό που απολαμβάνει την αισιοδοξία, προχωρά με σταθερό βηματισμό.

Προετοιμασία για το Γυμνάσιο

Η μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο είναι ένα πολύ σημαντικό στάδιο στην εκπαίδευση των παιδιών. Γι' αυτό και πρέπει να γίνεται ομαλά και χωρίς άγχος. Παρόλο που η Δημοτική και η Μέση Εκπαίδευση χαρακτηρίζονται από διαφορές μεταξύ τους, το Δημοτικό Σχολείο θα φροντίσει για την κατάλληλη προετοιμασία των παιδιών για τη μετάβαση αυτή. Συγκεκριμένα, θα βοηθήσει τα παιδιά να αναπτύξουν τις ικανότητες και τις δεξιότητές τους, ώστε να ανακαλύπτουν αυτόνομα τη γνώση. Παράλληλα, θα οργανώσει δραστηριότητες γνωριμίας με το Γυμνάσιο, όπως: ανταλλαγή επισκέψεων εκπαιδευτικών και μαθητών, συμμετοχή σε μαθήματα στο Γυμνάσιο, ενημέρωση για θέματα που αφορούν στη φοίτηση στο Γυμνάσιο, διοργάνωση κοινών εκδηλώσεων κ.ά. Είναι σημαντικό τα παιδιά να κρίνουν θετικά τη φοίτησή τους στο Γυμνάσιο και να συζητούν τυχόν ανησυχίες και προβληματισμούς τους με τους γονείς/κηδεμόνες τους, αλλά και τους εκπαιδευτικούς.

Εκτός από το σχολείο, και οι γονείς/κηδεμόνες έχουν σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν, ώστε να βοηθήσουν το παιδί να προετοιμαστεί για το Γυμνάσιο. Οι γονείς/κηδεμόνες καλό θα ήταν να φροντίσουν, για να μπορέσει το παιδί να επιτύχει τα ακόλουθα:

- Να καθιερώσει από νωρίς ένα πρόγραμμα μελέτης το οποίο θα ακολουθεί καθημερινά. Σταδιακά θα πρέπει να ασκηθεί, ώστε να βάζει τους δικούς του στόχους για τη μάθησή του.
- Να έχει τον δικό του χώρο, όπου θα μπορεί να διαβάζει, μακριά από μικρότερα αδερφάκια, τηλεόραση, τηλέφωνα ή οτιδήποτε μπορεί να του αποσπάσει την προσοχή.

- Τα παιδιά θα είναι καλύτερα προετοιμασμένα για το Γυμνάσιο, αν από το Δημοτικό μάθουν να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, να αναλαμβάνουν ευθύνες και να οργανώνουν τη μελέτη τους και το πρόγραμμά τους στην καθημερινή τους ζωή.

- Να αντιληφθεί ότι μελέτη δεν σημαίνει μόνο διεκπεραίωση της κατ' οίκον εργασίας, αλλά και δεξιότητες ανάκλησης πληροφοριών, κριτικής τοποθέτησης, εμπέδωσης κ.λπ.
- Να έχει θετική αυτοεικόνα, την οποία και να ενδυναμώνει συνεχώς, μέσω ανατροφοδότησης και αυτοαξιολόγησης.
- Να προσδίδει σημασία όχι μόνο στο περιεχόμενο, αλλά και στην εμφάνιση της εργασίας του.
- Να αποκτήσει την απαραίτητη αυτοδυναμία στον τρόπο μελέτης και εργασίας του στο σπίτι.
- Να αναπτύξει θετική στάση απέναντι στο σχολείο και τους εκπαιδευτικούς.

Οι γονείς/κηδεμόνες είναι καλό να βοηθήσουν το παιδί τους να καλλιεργήσει την υπευθυνότητα στη ζωή του. Μέσα από καθημερινές ρουτίνες, το παιδί μαθαίνει να είναι υπεύθυνο για το δωμάτιό του, τη διαχείριση του χαρτζιλικιού του, την ετοιμασία της σχολικής του τσάντας για την επόμενη μέρα, το κατοικίδιο που το ίδιο επέμενε να πάρει στο σπίτι κ.ο.κ. Επιπλέον, με αυτόν τον τρόπο το παιδί αποκτά την αίσθηση της υπευθυνότητας και την αναγκαία ωριμότητα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στο Γυμνάσιο.

Το άγχος είναι ένα φαινόμενο που φυσιολογικά μπορεί να καταβάλει ένα παιδί το οποίο έχει να διαχειριστεί μία τόσο απότομη αλλαγή στη ζωή του, όπως είναι η μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο. Για αυτόν τον λόγο, οι γονείς/κηδεμόνες έχουν έναν ακόμη σοβαρό ρόλο να διαδραματίσουν, βοηθώντας το παιδί τους να ξεπεράσει το συγκεκριμένο άγχος ή ακόμη καλύτερα, βοηθώντας προληπτικά να μην εμφανιστεί το άγχος αυτό στο παιδί τους. Μερικές συμβουλές για διαχείριση του φαινομένου «άγχος» στα παιδιά είναι οι ακόλουθες:

Οι στρατηγικές μελέτης βοηθούν το παιδί να αναπτύξει δεξιότητες και να μάθει αποτελεσματικότερα. Τέτοιες στρατηγικές είναι:

- η υπογράμμιση στο βιβλίο με χρωματιστούς μαρκαδόρους
- η περίληψη
- ο εντοπισμός λέξεων-κλειδιά
- η επισήμανση των σημαντικότερων σημείων
- η ετοιμασία ερωτήσεων και απαντήσεων κ.λπ.

- Συζητάμε συχνά με το παιδί μας: για τον εαυτό του, τα ενδιαφέροντά του, τη σχολική του ζωή, τους φίλους του, την αναμενόμενη μετάβαση στο νέο του σχολείο.
- Προσαρμόζουμε τις προσδοκίες μας για το παιδί μας στο πλαίσιο των δυνατοτήτων του και του εφικτού.
- Δεν το συγκρίνουμε ποτέ με άλλα μας παιδιά ή συμμαθητές και φίλους.
- Του δείχνουμε την αγάπη μας και του την προσφέρουμε χωρίς όρους.
- Η κριτική μας για τις πράξεις του πρέπει να διατυπώνεται, αρχίζοντας με τα θετικά των ενεργειών του και πάντα έχοντας κατά νου να δίνουμε εισηγήσεις και εναλλακτικές μορφές δράσεις.
- Το εμπιστευόμαστε, δεν το υπερπροστατεύουμε και δεν το υποτιμούμε.
- Λειτουργούμε πάντα ως παράδειγμα για εκείνο.
- Του επιτρέπουμε και να συγκινηθεί και να κλάψει και να ζητήσει συγγνώμη. Το εκπαιδεύουμε να αναγνωρίζει και να αποδέχεται τα συναισθήματά του, θετικά ή αρνητικά.
- Το ενθαρρύνουμε να κατανοήσει τη μοναδικότητά του και τη σημασία που έχει να μάθει να αγαπά τον εαυτό του, για αυτό που είναι και για αυτά που μπορεί να κάνει και, ενδεχομένως, να πετύχει.
- Καλλιεργούμε με κάθε τρόπο την αυτοπεποίθησή του. Ένα παιδί που πιστεύει στον εαυτό του έχει τη δύναμη να αντιμετωπίσει δυσκολίες και να μην κυριεύεται από άγχος.

Κατ' οίκον εργασία - Βασικά βήματα

Η κατ' οίκον εργασία αποτελεί το πρώτο κοινωνικό συμβόλαιο μεταξύ σχολείου και οικογένειας και είναι αναπόσπαστο συμπλήρωμα της εργασίας που γίνεται στην τάξη. Είναι απαραίτητη, για να μάθουν τα παιδιά να εργάζονται μόνα τους, να δημιουργούν, να αυτενεργούν, να είναι υπεύθυνα. Μερικές βασικές αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά την εκτέλεση της κατ' οίκον εργασίας από τους γονείς/κηδεμόνες, είναι οι παρακάτω:

- Γονείς/κηδεμόνες και παιδί συναποφασίζουν την ώρα μελέτης και φροντίζουν για την τήρησή της.
- Οι γονείς/κηδεμόνες εξασφαλίζουν τις κατάλληλες συνθήκες μελέτης για το παιδί. (Το παιδί πρέπει να έχει έναν δικό του χώρο εργασίας που θα είναι άνετος, μακριά από θορύβους, με κατάλληλο φωτισμό, αερισμό και θερμοκρασία.)
- Καθοδηγούν το παιδί και του παρέχουν βοήθεια, όταν το ίδιο το ζητήσει. Συζητούν και, με μικρές υποδείξεις, βοηθούν το παιδί να βρει από μόνο του τη λύση. Προτρέπουν το παιδί, όπου είναι αναγκαίο, να χρησιμοποιεί λεξικό, εγκυκλοπαίδεια, ηλεκτρονικό υπολογιστή. Σε καμία περίπτωση δεν κάνουν οι ίδιοι την εργασία του παιδιού.
- Συζητούν με το παιδί για την εργασία του και επαινούν τα θετικά της σημεία. Με τον τρόπο αυτό αποδεικνύουν το ενδιαφέρον τους, προσδίδουν αξία σε αυτό που κάνει το παιδί και το ενθαρρύνουν για περαιτέρω προσπάθεια.

■ Η συζήτηση με τους εκπαιδευτικούς για τυχόν δυσκολίες του παιδιού σε μαθησιακό ή συναισθηματικό επίπεδο, είναι σημαντική. Όσο πιο γρήγορα διαγνωστούν τέτοιες δυσκολίες, τόσο πιο εύκολα μπορούν να αντιμετωπιστούν.

Οι γονείς/κηδεμόνες συμμετέχουν στη μελέτη του παιδιού, απλώς επιβλέποντάς το. Στόχος είναι το παιδί να μάθει να διαβάζει αυτόνομα, όσο το δυνατό νωρίτερα. Οι γονείς/κηδεμόνες δεν κάνουν τις εργασίες του παιδιού αντί αυτού. Αποφεύγουν επίσης, να του προκαλούν άγχος.

■ Γονείς/κηδεμόνες και εκπαιδευτικοί πρέπει να εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο και να έχουν ως κοινό τους στόχο την ανάπτυξη των παιδιών. Αν για κάποιον λόγο, οι γονείς/κηδεμόνες ή οι εκπαιδευτικοί έχουν παράπονα, αναφορικά με την κατ' οίκον εργασία του παιδιού, συζητούν μεταξύ τους, χωρίς να μοιράζονται με το παιδί τις ανησυχίες τους. Το παιδί πρέπει να αφήνεται ελεύθερο, ώστε να εμπιστευτεί τους γονείς/κηδεμόνες του και τους δασκάλους του και να αποδώσει τα μέγιστα των δυνατοτήτων του.

Καλλιέργεια φιλιαναγνώσιας

Η καλλιέργεια της αγάπης των παιδιών για το βιβλίο και η ανάπτυξη φιλικής ςέσης με την ανάγνωση, ςτοχεύουν στην όξυνση της κριτικής τους ςκέψης, την αφύπνιση της φαντασίας τους, τη διεύρυνση του ορίζοντα των εμπειριών και του βάθους της ευαιςθησίας τους, την καλλιέργεια του προβληματιςμού ςε ςύγχρονα κοινωνικά θέματα, τη βελτίωση της γλωςσικής έκφρασης, την ανάπτυξη του αιςθητικού τους κριτηρίου, την ενίςχυση της κριτικής-ερμηνευτικής τους ικανότητας.

Η ανάπτυξη της φιλιαναγνώσιας ςτα παιδιά αρχίζει από την οικογένεια και ςυνεχίζεται ςτο ςχολείο. Τα παιδιά πρέπει να «εκπαιδευτούν» ςτην απόλαυση της ανάγνωσης, από πολύ μικρή ηλικία, μέσα ςτην οικογένεια. Το ςχολείο ενιςχύει την προςπάθεια για ανάπτυξη της φιλιαναγνώσιας με την οργάνωση δράσεων, όπως είναι, π.χ., η δανειςτική βιβλιοθήκη, οι επιςκέψεις ςυγγραφέων ςτο ςχολείο, οι επιςκέψεις των παιδιών ςε βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία, τυπογραφεία και άλλους χώρους που ςχετίζονται με το βιβλίο, η γνωριμία με εικονογράφοι, οι λέςχεια ανάγνωσης, οι διαγωνιςμοί ςυγγραφή ςλογοτεχνικών κειμένων από τα παιδιά, οι βιβλιοπαρουςιάρςεις, οι εκδόςεις με δημιουργικές εργαςιες των παιδιών, οι δράςεις φιλιαναγνώσιας με τη ςυμμετοχή γονέων/κηδεμόνων κ.λπ.

Είναι πολύ ςημαντικό, οι γονείς/κηδεμόνες να δημιουργήςουν ένα κλίμα ευνοιό για την καλλιέργεια της φιλιαναγνώσιας. Ο καλύτερος τρόπος, για να αγαπήςει το παιδί το διάβασμα, είναι να βλέπει τους γονείς/κηδεμόνες του να διαβάζουν. Η ςυμπεριφορά των γονέων/κηδεμόνων, ςε ςχέση με το βιβλίο, καθορίζει ςε πολύ μεγάλο βαθμό τη ςτάςη του παιδιού απέναντι ςτο βιβλίο και το διάβασμα. Από τη νηπιακή ηλικία, οι γονείς/κηδεμόνες πρέπει να διαβάζουν βιβλία ςτα παιδιά τους. Ακόμα και ένα βρέφος πρέπει να έρχεται ςε επαφή με βιβλία με εικόνες και πολύ απλά κείμενα, γεγονός που ςυμβάλλει ςτη μετέπειτα φιλιαναγνώςτική του ανάπτυξη.

- Βοηθήςτε το παιδί ςασ να εντάξει το διάβασμα βιβλιών ςτις καθημερινές του ςυνήθειες.
- Διαβάςτε μαζί με το παιδί ςασ κάποιο βιβλίο.
- Επιςκεφθείτε βιβλιοθήκες, βιβλιοπωλεία και εκθέςεις βιβλιών με το παιδί. Είναι ςημαντικό να εξερευνά τους χώρους αυτούς, να ζει την ατμόςφαιρά τους και να δανειζεται ή να αγοράζει βιβλία.
- Φροντίςτε να έχετε ςτο ςπίτι ςασ μία βιβλιοθήκη ή έςτω ένα ςάφι με βιβλία. Βοηθήςτε το παιδί να δημιουργήςει ςιγά ςιγά τη δική του βιβλιοθήκη.
- Δωρίςτε βιβλία ςτο παιδί ςασ και ςτα παιδιά φίλων/ςυγγενών ςασ.

Δημιουργία καλού σχολικού κλίματος

Τα παιδιά που βιώνουν θετικά συναισθήματα για το σχολείο τους έχουν λιγότερες πιθανότητες να αναπτύξουν επικίνδυνες συμπεριφορές. Παράλληλα, ενδέχεται να έχουν καλύτερα εκπαιδευτικά-μαθησιακά αποτελέσματα. Το θετικό σχολικό κλίμα δεν δημιουργείται εύκολα ή τυχαία. Για να προωθηθούν κάποιες αλλαγές, χρειάζεται η στήριξη τόσο της Διεύθυνσης και των εκπαιδευτικών του σχολείου όσο και των γονέων/κηδεμόνων, της κοινότητας/ενορίας, της σχολικής εφορείας κ.λπ. Οι γονείς/κηδεμόνες πρέπει να συμβάλλουν στην καλλιέργεια του αισθήματος περηφάνιας για το σχολείο, στην έμπρακτη και όχι εικονική εμπλοκή σε δράσεις, στην προαγωγή μίας ενθαρρυντικής, βοηθητικής και φιλικής ατμόσφαιρας.

■ Ουσιαστικός είναι ο ρόλος όλων μας στον καθορισμό και στην τήρηση των κανονισμών του σχολείου, με συνέπεια και σταθερότητα.

Γραμμή Στήριξης 1410

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου διευρύνουν το φάσμα των υπηρεσιών τους, μέσα από την Υπηρεσία 1410. Παιδιά, έφηβοι, νεαρά άτομα καθώς και άτομα που έχουν σχέση με αυτούς, δηλαδή γονείς/κηδεμόνες, συγγενείς και εκπαιδευτικοί μπορούν να απευθύνονται, μέσω της Γραμμής Στήριξης και Συμβουλευτικής 1410, σε εγγεγραμμένο ψυχολόγο για παροχή βοήθειας ή καθοδήγησης. Οι σύμβουλοι της γραμμής χειρίζονται θέματα που σχετίζονται κυρίως με την ενδοσχολική βία και τον ενδοσχολικό εκφοβισμό, αλλά και με άλλα θέματα, όπως: ενδοοικογενειακή βία, σχέσεις με συνομηλίκους του ίδιου και του αντίθετου φύλου, σεξουαλικές σχέσεις στην εφηβεία, σχολική επίδοση/αποτυχία και σχολική εγκατάλειψη, εφηβική παραβατικότητα, χρήση νόμιμων και παράνομων εξαρτησιογόνων ουσιών, ρατσισμό, επικοινωνία με γονείς και εκπαιδευτικούς, με προβλήματα συμπεριφοράς και ψυχικής υγείας (π.χ., άγχος, κατάθλιψη, πένθος).

Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να καλέσουν τη Γραμμή Στήριξης και Συμβουλευτικής στο 1410, από σταθερό ή κινητό τηλέφωνο, χωρίς

χρέωση και ανώνυμα, αν επιθυμούν, από Δευτέρα μέχρι Παρασκευή, από τις 10:00 π.μ. - 11:00 μ.μ. και Σάββατο και Κυριακή από τις 3:00 μ.μ. - 11:00 μ.μ. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν, εκτός από την τηλεφωνική γραμμή, να χρησιμοποιήσουν και τον διαδικτυακό χώρο της Υπηρεσίας 1410: www.oneyk.org.cy, ώστε, αντί να συνομιλούν τηλεφωνικώς με τον ψυχολόγο, να πληκτρολογούν όλα όσα θέλουν να μοιραστούν και να συζητήσουν σχετικά.

Οι προσπάθειες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, με τη διεύρυνση και την επέκταση των εργασιών της Γραμμής Στήριξης και Συμβουλευτικής 1410, εναρμονίζονται με τις πρόνοιες της Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Παιδιού, δίνοντας στα παιδιά την ευκαιρία να μιλήσουν ή να συζητηθούν θέματα που τους απασχολούν και τους παρεμποδίζουν στην ομαλή πορεία ανάπτυξης. Συνεπώς, η έγκαιρη αντιμετώπιση και πρόληψη των προβλημάτων, στα οποία οφείλουμε να ανταποκριθούμε ως Πολιτεία, θα συμβάλει στην ομαλοποίηση της προσαρμογής τους στο σχολικό περιβάλλον, καθώς και στην όλη πορεία μάθησής τους.

Αντιμετώπιση ενδοσχολικής βίας

Το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού (bullying) και, γενικότερα, η βία στο σχολείο είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο αναφέρεται στην επιθετική συμπεριφορά από μαθητή ή ομάδα μαθητών προς ένα άτομο ή ομάδα μαθητών και γίνεται με σκοπό την πρόκληση σωματικού και ψυχολογικού πόνου. Κανένα παιδί δεν αξίζει και δεν πρέπει να γίνεται θύμα βίας στο σχολείο. Η ανοχή στην περιθωριοποίηση, στον αποκλεισμό ή στις διακρίσεις πληγώνει τα θύματα, επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις σε ολόκληρη τη σχολική κοινότητα και υπονομεύει τη λειτουργία του ανθρώπινου σχολείου. Γι' αυτό τον λόγο, γονείς/κηδεμόνες, σχολείο και Πολιτεία έχουμε ευθύνη να ανταποκρινόμαστε άμεσα και αποτελεσματικά σε περιστατικά ενδοσχολικής βίας.

Για να σπάσουμε τη σιωπή των παιδιών-θυμάτων και να περιορίσουμε τον σχολικό εκφοβισμό χρειάζεται η σωστή ενημέρωση όλων, γονέων/κηδεμόνων, εκπαιδευτικών και παιδιών. Η κατάλληλη και αποτελεσματική ενημέρωση θα βοηθήσει στον έγκαιρο εντοπισμό των περιστατικών και στην άμεση στήριξη τόσο των παιδιών που δέχονται βία όσο και αυτών που την εκδηλώνουν, ώστε να καταλάβουν τι έχουν προκαλέσει με τη συμπεριφορά τους και να επανορθώσουν.

Πρέπει, επίσης, να ενδυναμώσουμε κάθε παρατηρητή, είτε αυτός είναι παιδί είτε ενήλικος, όταν γίνεται μάρτυρας τέτοιων περιστατικών να μην σιωπά, να μην παρακολουθεί αμήχανα ή αδιάφορα, αλλά να έχει έναν ενεργητικό ρόλο: να σταματά τους θύτες, αν μπορεί, να απομακρύνει το θύμα και να το στηρίζει, να αναφέρει το περιστατικό σε άλλους ενήλικους, ώστε αυτοί να αναλάβουν τη διαχείριση.

Τις περισσότερες φορές τα παιδιά που βιώνουν εκφοβισμό δεν το μαρτυρούν σε κανέναν, γιατί ντρέπονται, φοβούνται, νιώθουν ότι φταίνε ή σκέφτονται ότι θα απογοητεύσουν ή θα στενοχωρήσουν τους γονείς/κηδεμόνες τους. Βασική προϋπόθεση για να μιλήσουν τα παιδιά που είναι θύματα βίας είναι να νιώσουν ασφάλεια. Να νιώσουν ότι υπάρχει κάποιος πρόσωπο στο περιβάλλον τους, για να τα ακούσει και να τα πιστέψει, χωρίς να τα ενοχοποιήσει ή να τα ειρωνευτεί, κάποιος πρόσωπο το οποίο θα διαχειριστεί το πρόβλημά τους με διακριτικότητα, χωρίς να τα θέσει σε μεγαλύτερο κίνδυνο.

Αν κάποιος γονέας/κηδεμόνας αντιληφθεί ότι το παιδί του εκφοβίζεται στο σχολείο, τότε άμεσα ενημερώνει το σχολείο, ώστε η διαχείριση να γίνει από τους εκπαιδευτικούς. Η πρακτική να αναλαμβάνει ο ίδιος ο γονέας/κηδεμόνας τη διαχείριση του θέματος, μιλώντας, συζητώντας, ερχόμενος σε σύγκρουση, είτε με το άλλο παιδί είτε με τους γονείς του παιδιού που εκδηλώνει εκφοβιστική συμπεριφορά απέναντι στο δικό του, συνήθως, επιδεινώνει την κατάσταση.

Συμβουλές προς γονείς/κηδεμόνες των οποίων το παιδί δέχεται εκφοβισμό

1. Προσέξτε για αλλαγές στη συμπεριφορά και τη στάση του παιδιού σας, εφόσον παιδιά που υπόκεινται σε εκφοβισμό δίνουν ενδείξεις πως κάτι δεν πάει καλά:
  - Μπορεί να παρουσιάζουν απροθυμία να πάνε στο σχολείο ή/ και φυσικά σωματικά συμπτώματα, όπως πονοκέφαλο, πόνο στο στομάχι και διαταραχές του ύπνου.
  - Παρουσιάζουν σοβαρές διακυμάνσεις στη διάθεσή τους.
  - Μειώνεται η σχολική τους επίδοση.
  - Δείχνουν να μην έχουν φίλους.
  - Μειώνονται οι δεξιότητες επικοινωνίας τους.
  - Γίνονται επιθετικά, παράλογα, ανήσυχια.
  - Μπορεί να παρουσιάσουν ανορεξία ή βουλιμία.
2. Ακούστε το προσεκτικά. Αποκτήστε μία ξεκάθαρη αντίληψη του περιστατικού (χώρος, χρόνος, διάρκεια, επανάληψη, παρόντες, περιγραφή του περιστατικού).
3. Απενοχοποιήστε το παιδί και επιβραβεύστε το για την αποκάλυψη.
4. Εξηγήστε του ότι κανείς δεν έχει το δικαίωμα να του φέρεται έτσι.
5. Πιστέψτε το, όταν σας εκμυστηρευτεί ότι υπέστη εκφοβισμό στο σχολείο (συνήθως ένα παιδί φοβάται μήπως δεν το κατανοήσουν, του επιρρίψουν την ευθύνη ή θεωρηθεί ότι είναι διαφορετικό από το «σύνηθες»).
6. Ζητήστε του να σας πει πώς αντιμετωπίζει το πρόβλημα. Διερευνήστε μαζί και άλλους τρόπους αντιμετώπισης.
7. Μην του ζητήσετε να κάνει στο άλλο παιδί «τα ίδια».
8. Ενθαρρύνετέ το να αναφέρει το περιστατικό στον εκπαιδευτικό του.
9. Εξηγήστε τη διαφορά του «προδίδω/καταγγέλλω» από το «ζητάω» βοήθεια.
10. Επικοινωνήστε και εσείς με τον εκπαιδευτικό του παιδιού σας.
11. Ζητήστε βοήθεια/στήριξη από τον εκπαιδευτικό ψυχολόγο του σχολείου.
12. Ζητήστε βοήθεια/στήριξη από την Υπηρεσία 1410.

13. Μάθετε το παιδί σας να αντιμετωπίζει τον εκφοβισμό:

- Να αντιδρά λεκτικά, λέγοντας: «δεν μου αρέσει αυτό που είπες ή έκανες» ή «μπορείς να πεις ό,τι θες, αλλά δεν είναι αλήθεια».
- Να απομακρύνεται από τον δράστη.
- Να χρησιμοποιεί το χιούμορ.

14. Κάντε εξάσκηση με το παιδί σας, να δίνει σύντομες αποστομωτικές απαντήσεις (αστείες, όχι εχθρικές), όπως:

- Πείραγμα: Γιατί έχεις κόκκινα μαλλιά;
- Απάντηση: Με κάνει να ξεχωρίζω μέσα στο πλήθος.
- Πείραγμα: Φαίνεσαι χαρούμενος με τα γυαλάκια σου.
- Απάντηση: Ναι, έχω επιπρόσθετα μάτια, για να ελέγχω τα πάντα.
- Πείραγμα: Έχεις μεγάλα αυτιά, σαν τον ελέφαντα.
- Απάντηση: Ναι, αλλά εγώ ακούω πολύ καλύτερα από σένα.

15. Υπενθυμίζετε στο παιδί σας να χρησιμοποιεί τη γλώσσα του σώματος, που θα του δώσει περισσότερη αυτοπεποίθηση (όρθιος, ανοικτοί ίσιοι ώμοι, διατήρηση οπτικής επαφής).

15. Ενθαρρύνετέ το να χρησιμοποιεί το πρώτο πρόσωπο στις συνομιλίες του, ώστε να είναι διεκδικητικό: «εγώ πιστεύω ότι αυτό που κάνεις δεν είναι σωστό/δίκαιο...».

16. Μάθετε το παιδί σας:

- Να σκέφτεται θετικές εικόνες για τον εαυτό του, ώστε να ενισχύει την αυτοεκτίμησή του.
- Να μένει σε χώρους που υπάρχουν ενήλικοι ως επιτηρητές.
- Να μένει με ομάδα από φίλους.

17. Βοηθήστε το παιδί σας να αναπτύξει τις κοινωνικές του δεξιότητες.

18. Υιοθετήστε θετικές κοινωνικές σχέσεις και δραστηριότητες.

- Βοηθήστε το παιδί σας να αποκτήσει φίλους, εντός και εκτός σχολείου, με τους οποίους να ταιριάζει και προτείνετε δραστηριότητες που μπορούν να κάνουν μαζί.
- Βρείτε δραστηριότητες που το παιδί σας απολαμβάνει και κάνει με επιτυχία.

19. Εξασφαλίστε για τα μικρά παιδιά εικονογραφημένα βιβλία με ιστορίες και θέμα τον σχολικό εκφοβισμό.

Συμβουλές προς γονείς/κηδεμόνες των οποίων το παιδί παρουσιάζει εκφοβιστική συμπεριφορά

1. Ακούστε το προσεκτικά.
2. Βοηθήστε το να αντιληφθεί ότι η συμπεριφορά του έχει επιπτώσεις, τόσο για το ίδιο όσο και για τους άλλους.
3. Μην χρησιμοποιείτε βία ως τιμωρία για τις επιθετικές συμπεριφορές του παιδιού. Προτιμήστε την αφαίρεση προνομίων.
4. Μάθετέ του εναλλακτικές τεχνικές, για επίλυση συγκρούσεων, που δεν περιλαμβάνουν βία (π.χ., διαχείριση θυμού, διεκδίκηση με ευγενικό τρόπο).
5. Επαινείτε και ενισχύετε το παιδί σας, κάθε φορά που επιδεικνύει συνεργατικές και φιλικές σχέσεις προς άλλα παιδιά.
6. Ρωτήστε το αναφορικά με τα βιώματά του στο σχολείο (φίλους, παιχνίδια, θυμό-ζήλεια-φόβο, αν το εκφοβίζουν και αν το αναγκάζουν άλλοι να εκφοβίζει).
7. Συνεργαστείτε με το σχολείο, για εξεύρεση κοινών τρόπων αντιμετώπισης της συμπεριφοράς του παιδιού.

Συμβουλές προς γονείς/κηδεμόνες των οποίων το παιδί είναι θεατής περιστατικού εκφοβιστικής συμπεριφοράς

1. Ακούστε το παιδί σας προσεκτικά και επιβραβεύστε το, για την αναφορά στο περιστατικό σχολικού εκφοβισμού.
2. Συζητήστε με το παιδί σας γύρω από τον τρόπο με τον οποίο η στάση του επηρεάζει:
  - α) το παιδί που θυματοποιείται και β) το παιδί που ασκεί εκφοβισμό.
3. Ενθαρρύνετε το:
  - να αναφέρει το περιστατικό σε ενήλικο άτομο.
  - να στηρίζει το παιδί που δέχεται τον εκφοβισμό, υπερασπιζοντάς το, χωρίς να δρα εκδικητικά και χωρίς τη χρήση βίας.
  - να αποδοκιμάζει τον θύτη, χωρίς να θέτει σε κίνδυνο τον εαυτό του.

Γενικότερα όλοι οι γονείς/κηδεμόνες:

- Ενισχύστε την αυτοεκτίμηση του παιδιού σας.
- Αφιερώστε χρόνο στο παιδί.
- Εντοπίστε τα θετικά στοιχεία του, εστιάζοντας την προσοχή σας στις δυνατότητες, παρά στις αδυναμίες του.
- Δώστε ευκαιρίες επιτυχίας στο παιδί.
- Ενθαρρύνετέ το να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων για θέματα που το αφορούν.
- Δώστε του ευκαιρίες να κάνει επιλογές και να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες.
- Σεβαστείτε την ελευθερία να ενεργεί, αρκεί να είναι σε λογικά πλαίσια και όρια συμπεριφοράς.
- Ενθαρρύνετε το παιδί να εκφράζεται θετικά για τον εαυτό του.

Ασφαλής χρήση διαδικτύου

Προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι η εισαγωγή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, προσφέροντας, αφενός, τη δυνατότητα πρόσβασης όλων των παιδιών στις νέες τεχνολογίες και στο διαδίκτυο, και αφετέρου την αγωγή και εκπαίδευση στην κατάλληλη και αποτελεσματική αξιοποίησή τους. Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού υλοποιεί συγκεκριμένες δράσεις για την ασφαλή και αποτελεσματική χρήση του διαδικτύου, όπως είναι τα Προγράμματα «Μικροί Εκπαιδευτές για το Διαδίκτυο» και «Ασφαλές Σχολείο για το Διαδίκτυο», ο διαγωνισμός για παραγωγή σύντομου βίντεο από μαθητές για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου, βιωματικά εργαστήρια για εκπαιδευτικούς και μαθητές, παρουσιάσεις και διαλέξεις για γονείς.

Το διαδίκτυο έχει πολλές δυνατότητες, τις οποίες μπορούμε να ανακαλύψουμε και να αξιοποιήσουμε. Είτε χρησιμοποιούμε το διαδίκτυο για ψυχαγωγία είτε για ενημέρωση είτε για επικοινωνία, έχουμε στα χέρια μας εργαλεία και πηγές που μπορούν να μας προσφέρουν δυνατότητες, οι οποίες ενισχύουν τη ζωή μας στην κοινωνία του 21ου αιώνα.

Σχετικό υπόμνημα της Επιτροπής Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, με θέμα: «Τα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών και η προστασία τους στο σύγχρονο ηλεκτρονικό διαδικτυακό περιβάλλον», ημερομηνίας 22 Σεπτεμβρίου 2014, αναφέρεται σε Πανευρωπαϊκή έρευνα που πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος EU Kids Online και αφορούσε το 2010. Η έρευνα, σύμφωνα με το υπόμνημα της Επιτροπής, εντόπισε την ουσιαστική διείσδυση του διαδικτύου στον κόσμο των παιδιών. Τα παιδιά που έλαβαν μέρος στην έρευνα ηλικίας 9-16 χρονών χρησιμοποιούσαν το διαδίκτυο - είτε στο σχολείο είτε στο σπίτι - κατά μέσο όρο 88 λεπτά την ημέρα. Λαμβάνοντας υπόψη τη ραγδαία διάδοση των έξυπνων τηλεφώνων σήμερα, καθώς και την ανάπτυξη σημείων ασύρματης πρόσβασης στο διαδίκτυο, ο χρόνος αυτός αναμένεται να έχει αυξηθεί δραματικά.

Ορισμένες από τις απειλές απέναντι στα παιδιά τις οποίες εντοπίζει η έρευνα, όπως αναφέρονται στο υπόμνημα της Επιτροπής, είναι οι ακόλουθες:

- «- **Δημοσίευση προσωπικών στοιχείων:** Η ανάρτηση και δημοσιοποίηση προσωπικών στοιχείων των παιδιών αποτελεί τον πιο διαδεδομένο κίνδυνο εφόσον περίπου οι μισοί έφηβοι δημοσιεύουν προσωπικά τους στοιχεία στο διαδίκτυο μέσα από πλατφόρμες ψηφιακής κοινωνικής δικτύωσης χωρίς να έχουν τις περισσότερες φορές συναίσθηση των συνεπειών.
- **Παρακολούθηση πορνογραφικού υλικού:** Αποτελεί τον δεύτερο πιο διαδεδομένο κίνδυνο με περίπου 4 στους 10 εφήβους να εκτίθενται σ' αυτόν σε πανευρωπαϊκό επίπεδο κατά μέσο όρο.
- **Παρακολούθηση βίαιου ή ρατσιστικού υλικού:** Πρόκειται για τον τρίτο πιο διαδεδομένο τύπο κινδύνου με περίπου το ένα τρίτο των εφήβων να εκτίθενται σ' αυτόν.
- **Σεξουαλική παρενόχληση και εκφοβιστική συμπεριφορά (Cyberbullying):** Περίπου 1 στους 5 ή και 6 εφήβους που σερφάρουν στο διαδίκτυο εκτίθενται στον κίνδυνο αυτό.
- **Λήψη αθέμιτων σεξουαλικών μηνυμάτων:** Πολλά παιδιά, παρά τη θέλησή τους, γίνονται παραλήπτες σεξουαλικών μηνυμάτων.
- **Συνάντηση με φίλους από το Διαδίκτυο:** Είναι η πιο σπάνια αλλά όχι και η λιγότερο σημαντική ίσως απειλή για ένα παιδί. Υπάρχει σχετική συνέπεια στα μεγέθη ανάμεσα στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες και τα ποσοστά κυμαίνονται γύρω στο 8%.
- **Έκθεση σε ακατάλληλο διαφημιστικό υλικό:** Τα παιδιά υπόκεινται σε πιέσεις από τις έμμεσες αλλά επιβλητικές και ελκυστικές διαφημίσεις στο Διαδίκτυο οι οποίες δεν υπόκεινται σε έλεγχο καταλληλότητας.
- **Εθισμός - Εξάρτηση:** Τα παιδιά μπορούν να οδηγηθούν σε υπερβολική και καταναγκαστική χρήση του Διαδικτύου κινδυνεύοντας έτσι να παραμελήσουν τις κοινωνικές τους δραστηριότητες, τις σχολικές τους υποχρεώσεις, τα παιχνίδια τους με πραγματικούς φίλους. Ο εθισμός στη χρήση του Διαδικτύου μπορεί να οδηγήσει σε απομόνωση, κατάθλιψη και άλλα ψυχοκοινωνικά προβλήματα. Στο εξωτερικό έχουν αρχίσει να δημιουργούνται ειδικά προγράμματα απεξάρτησης από τη χρήση του διαδικτύου και επανένταξης παιδιών από την εικονική στην πραγματική ζωή.
- **Παράνομος τζόγος:** Πολλά παιδιά εμπλέκονται σε δραστηριότητες παράνομου τζόγου και στοιχημάτων με οικονομικές και ψυχολογικές επιπτώσεις τόσο στα ίδια όσο και στην οικογένειά τους.»

Η αξιοποίηση του διαδικτύου και των δυνατοτήτων του έχει ως προϋπόθεση την κατάλληλη και αποτελεσματική χρήση του. Η άγνοια, αλλά και η έλλειψη δεξιοτήτων χρήσης των τεχνολογιών, είναι δυνατόν, σε κάποιες περιπτώσεις, να οδηγήσουν σε άβολες καταστάσεις ή ακόμη και σε κάποιο κίνδυνο. Οι γονείς/κηδεμόνες πρέπει να ενημερώσουν τα παιδιά τους, ώστε να εφαρμόζουν τους παρακάτω βασικούς κανόνες χρήσης του διαδικτύου:

- Ποτέ δεν δίνω προσωπικές πληροφορίες για εμένα ή την οικογένειά μου στο διαδίκτυο (π.χ., διευθύνσεις, τηλέφωνα, σχολείο, κωδικούς).
- Ενημερώνω τους γονείς/κηδεμόνες μου για οτιδήποτε εντοπίζω στο διαδίκτυο και μου προκαλεί ανησυχία.
- Ποτέ δεν αποστέλλω τη φωτογραφία μου ή φωτογραφία της οικογένειάς μου, χωρίς να γνωρίζουν οι γονείς/κηδεμόνες μου.
- Ποτέ δεν συμφωνώ να συναντηθώ με κάποιον που γνώρισα μέσω διαδικτύου.
- Δεν απαντώ ποτέ σε ανήθικα, προσβλητικά, επιθετικά και αγενή μηνύματα.
- Συζητώ με τους γονείς/κηδεμόνες μου, ώστε να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε τους κανόνες για την περιήγησή μου στο διαδίκτυο.
- Κατά τις περιηγήσεις μου στο διαδίκτυο δεν κάνω κάτι που βλάπτει άλλους ανθρώπους.

Διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών, για τα οποία γίνεται αναφορά στο σχολείο ή εκδηλώνονται στον χώρο του σχολείου

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, ανταποκρινόμενο στις δεσμεύσεις που απορρέουν από την ψήφιση του «Περί της Πρόληψης και Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου 2014» [Ν.91(1)/2014], έχει δώσει σαφείς οδηγίες, μέσω εγκυκλίου, προς τους εκπαιδευτικούς όλων των δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων, όλων των βαθμίδων, σε σχέση με την αναγνώριση και σωστή διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιού για τα οποία γίνεται αναφορά στο σχολείο ή εκδηλώνονται στον χώρο του σχολείου.

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη εγκύκλιο, όταν υπάρχουν υποψίες από εκπαιδευτικό ή πληροφορίες προς εκπαιδευτικό που αφορούν σε σεξουαλική κακοποίηση ή/και εκμετάλλευση παιδιού, τότε ο εκπαιδευτικός έχει τη νομική υποχρέωση, ακολουθώντας τις ενδεδειγμένες διαδικασίες, να προβεί σε γραπτή και επώνυμη αναφορά στα γραφεία του Τμήματος Ανίχνευσης Εγκλημάτων και παράλληλα σε γραπτή αναφορά στο τοπικό Γραφείο Ευημερίας.

Επισημαίνεται ότι η προστασία ανήλικων θυμάτων αποτελεί πρώτιστο μέλημα όλων των πολιτών και επαγγελματιών που εργάζονται με ανήλικα άτομα. Κατ' επέκταση, δεν απαιτείται από το σχολείο ή τον εκπαιδευτικό να έχει τη συγκατάθεση των γονέων/κηδεμόνων του θύματος ή του δράστη (σε περίπτωση που ο δράστης είναι ανήλικος), για να προχωρήσει με την αναφορά της υπόθεσης στο Τμήμα Ανίχνευσης Εγκλημάτων. Με αυτόν τον τρόπο αποφεύγεται τυχόν επηρεασμός μαρτυρίας.

Τονίζεται εμφαντικά ότι το διδακτικό προσωπικό των σχολείων καλείται να επιδεικνύει μηδενική ανοχή σε υποψίες ή σε περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, από οποιοδήποτε πρόσωπο, είτε ενήλικο είτε άλλον ανήλικο, ο οποίος χρειάζεται σε εξίσου σημαντικό βαθμό βοήθεια και στήριξη, έτσι ώστε να μειωθεί η πιθανότητα επανάληψης των μη αποδεκτών συμπεριφορών ή αδικημάτων σεξουαλικής φύσεως. Η μη αναφορά της υπόθεσης στα Αρμόδια Σώματα για περαιτέρω διερεύνηση αποτελεί, βάσει της προαναφερόμενης νομοθεσίας, ποινικό αδίκημα από μέρους του εκπαιδευτικού.

Όρια και κανόνες στην οικογένεια και στην κοινωνία για τη σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών:

- Η προστασία και η ασφάλεια των παιδιών αποτελούν ευθύνη των ενηλίκων.
- Διασφαλίζουμε για το ποιοι ενήλικοι έχουν πρόσβαση στο παιδί μας.
- Φροντίζουμε ώστε το παιδί μας να γνωρίζει σε ποιον να απευθυνθεί και να μιλήσει, σε περίπτωση που ανησυχεί, στενοχωριέται ή θλίβεται.

- Μαθαίνουμε στο παιδί μας τους βασικούς κανόνες υγιεινής του σώματος, περιλαμβανομένων και των γεννητικών οργάνων. Ενθαρρύνουμε την αυτονομία του σε αυτόν τον τομέα.
- Μαθαίνουμε στο παιδί τα όρια του σώματος, των σχέσεων και των συμπεριφορών: τι δεχόμαστε, τι διεκδικούμε, τι διαπραγματευόμαστε. Σε αυτό μπορεί να μας βοηθήσει το υλικό που εμπεριέχεται σε βιβλία ή σε επιλεγμένο ηλεκτρονικό υλικό (www.underwearrule.org/default_en.asp).

Βασικά μηνύματα που χρειάζεται να περάσουμε στο παιδί είναι:

- Το σώμα σου σου ανήκει.
- Τα ιδιωτικά μέρη του σώματος: Ονομάζουμε τα μέρη του σώματος και τα γεννητικά όργανα με τους κατάλληλους όρους.
- Έχεις δικαίωμα να πεις «όχι»: Μπορείς να αρνηθείς φιλή και χάδι ακόμη και από άτομα που αγαπάς.
- Το «όχι» να είναι «όχι».
- Σημασία της ιδιωτικότητας: Τι είναι ιδιωτικό/δημόσιο στο σώμα, στον χώρο, στον χρόνο, στη συμπεριφορά.
- Οι ιδιωτικοί χώροι στο σπίτι, στο σχολείο.
- Υπάρχει καλό, κακό, μη επιθυμητό άγγιγμα.
- Σχέσεις και σωματικές αποστάσεις, ανάλογα με την ηλικία και τον βαθμό οικειότητας. Υπάρχουν σχέσεις οικογένειας και φιλίας, σχέσεις μεταξύ γνωστών. Υπάρχουν, όμως, και οι άγνωστοι/ξένοι.
- Υπάρχουν καλά και κακά μυστικά.
- Αν είσαι στενοχωρημένος/η ή ανησυχείς για κάτι, πες το σε έναν ενήλικο, τον οποίον εμπιστεύεσαι.

Συμβουλές προς τους γονείς/κηδεμόνες για επικοινωνία με το παιδί:

- Εντάξτε τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση στο πλαίσιο της ειλικρινούς επικοινωνίας που χτίζετε με το παιδί σας καθημερινά, από τη στιγμή της γέννησής του μέχρι την όλη πορεία ανάπτυξής του.
- Μάθετε στο παιδί σας να σέβεται τα άλλα παιδιά, να εκφράζει ανοικτά τα συναισθήματά του και να διεκδικεί πάντα τα δικαιώματά του. Έτσι μαθαίνει να λέει «όχι», με κατηγορηματικό τρόπο, σε οτιδήποτε το απειλεί.
- Μάθετε στο παιδί να έχει δική του άποψη και, να μην είναι παθητικός δέκτης των συμπεριφορών των άλλων.
- Μην του θυμώνετε, όταν εκφράζει τα συναισθήματά του ή κλαίει.
- Να είστε ανοικτοί σε διάλογο, διαλλακτικοί και όχι δογματικοί.
- Καλλιεργήστε την αυτοπεποίθηση του παιδιού.
- Να είστε συναισθηματικά κοντά στο παιδί. Δημιουργήστε κλίμα ασφάλειας και εμπιστοσύνης, που θα του επιτρέψουν να εκφράσει τις ανάγκες και τις επιθυμίες του, αλλά και τις απορίες, τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες του.
- Δώστε απαντήσεις σε σχετικές ερωτήσεις του παιδιού, σύντομα και απλά, ανάλογα με την ηλικία και το στάδιο ανάπτυξης που βρίσκεται (προσχολική ηλικία, προ εφηβεία, εφηβεία).
- Βρείτε ευκαιρίες και μιλήστε για τα θέματα αυτά, μέσα από καθημερινά βιώματα και εμπειρίες.
- Φροντίστε να έχετε χρόνο για επικοινωνία με το παιδί, γύρω από αυτά τα θέματα.
- Να έχετε θετική στάση, ειλικρίνεια, σεβασμό και να προσφέρετε πρότυπα.
- Αποφύγετε την καλλιέργεια ταμπού γύρω από τη σεξουαλικότητα, λέγοντας αλήθειες, για να εμπνεύσετε στο παιδί την εμπιστοσύνη.
- Ακούστε με προσοχή και αφουγκραστείτε τις ανησυχίες του. Να είστε πάντα πρόθυμοι να απαντήσετε στις ερωτήσεις του, χωρίς να είστε επικριτικοί.
- Προσπαθήστε να καταλάβετε τι πραγματικά θέλει να μάθει. Βεβαιωθείτε ότι το κατάλαβε και επιβραβεύστε τις ερωτήσεις του.

Διαδίκτυο και Σεξουαλική Κακοποίηση

Παρόλο που το Διαδίκτυο προσφέρει στα παιδιά πολλές δυνατότητες μάθησης, ψυχαγωγίας και επικοινωνίας, η αδιάκριτη χρήση του ελλοχεύει κινδύνους, εξαιτίας αδιάστακτων ατόμων που το χρησιμοποιούν με στόχο τη γνωριμία με παιδιά.

Στη **Διαδικτυακή Άγρα Ανηλίκων (Grooming)** το κίνητρο είναι να βρεθεί ένας επιρρεπής ανήλικος, ο οποίος θα ενδώσει στις προσπάθειες του παιδόφιλου/groomer, για να δημιουργηθεί μία στενή σχέση. Αυτό μπορεί να είναι μία μακροπρόθεσμη ή βραχυπρόθεσμη διαδικασία. Ο παιδόφιλος μπορεί να δοκιμάσει να προσελκύσει έναν μεγάλο αριθμό ανηλίκων. Απώτερος στόχος είναι η σεξουαλική κακοποίηση, η σεξουαλική εκμετάλλευση, η συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες και η παραγωγή παιδικού πορνογραφικού υλικού.

Κάποιος που προσπαθεί να αποπλανήσει έναν ανήλικο συνήθως χρησιμοποιεί ιστοσελίδες που χρησιμοποιεί ο ανήλικος και επιτρέπουν την επικοινωνία. Εμφανίζεται με ψευδή στοιχεία και αναπτύσσει μία τακτική χειραγώγησης καθώς προτείνει νόμιμες δραστηριότητες, ώστε να κερδίσει την εμπιστοσύνη του παιδιού. Οι συζητήσεις μπορεί να διαρκέσουν ημέρες, εβδομάδες, ακόμη και μήνες, μέχρι να αποκτήσει την εμπιστοσύνη του παιδιού και να συναινέσει στο ενδεχόμενο μιας πραγματικής συνάντησης. Όταν η εμπιστοσύνη εδραιωθεί, αρχίζει να μιλά για σεξουαλικά θέματα ή να δείχνει στο παιδί πορνογραφικές εικόνες ή βίντεο, με στόχο ο ανήλικος να θεωρήσει ότι πρόκειται για μία φυσιολογική συμπεριφορά και να ενδώσει.

Συμβουλές προς τους γονείς/κηδεμόνες για πρόληψη-αντιμετώπιση κινδύνων από τη χρήση διαδικτύου:

- Συζητήστε με τα παιδιά, σχετικά με το διαδίκτυο και τους κινδύνους που κρύβει η χρήση του.
- Χρησιμοποιήστε γονικό έλεγχο που παρέχουν οι υπηρεσίες σύνδεσης ή λογισμικού που μπλοκάρει ακατάλληλο υλικό, αλλά μην βασίζεστε αποκλειστικά πάνω τους.
- Χρησιμοποιήστε την αναγνώριση κλήσης, για να εξακριβώσετε ποιος τηλεφωνεί στο παιδί σας.
- Τοποθετήστε τον υπολογιστή σε κοινόχρηστο χώρο, και προβαίνετε σε σχολαστική παρακολούθηση των ιστοσελίδων που επισκέπτονται τα παιδιά, μέσω του Ιστορικού (History).
- Περάστε χρόνο με το παιδί σας στον υπολογιστή και αφήστε το να σας διδάξει.
- Καταλάβετε ότι ακόμη και αν το παιδί σας ήταν διαθέσιμο για σεξουαλική εκμετάλλευση οποιουδήποτε είδους, δεν φταίει αυτό. Το παιδί είναι το θύμα.
- Σε περίπτωση που ένα από τα ακόλουθα συμβεί στο σπίτι σας, πρέπει να επικοινωνήσετε με το Τμήμα Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Αστυνομίας στη γραμμή του πολίτη 1460 ή μέσω της ιστοσελίδας:
www.police.gov.cy/police/police.nsf/All/42956AEC03E8025DC22578A900271F4A?OpenDocument
  - Το παιδί ή κάποιος άλλος έχει λάβει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή μηνύματα παιδεραστικού περιεχομένου.
  - Το παιδί παρενοχλείται σεξουαλικά ή έχει λάβει σεξουαλικά μηνύματα από κάποιον που γνωρίζει ότι το παιδί σας είναι ηλικίας κάτω των 18.
  - Σε αυτές τις περιπτώσεις κρατήστε τον υπολογιστή σας κλειστό, ώστε να διατηρήσετε αποδείξεις για μελλοντική χρήση στην Αστυνομία. Εκτός και αν σας έχει καθοδηγήσει η αστυνομία, μην προσπαθήσετε να αντιγράψετε εικόνες ή κείμενο που βρίσκεται στον υπολογιστή σας.
- Βοηθήστε τα παιδιά σας να καταλάβουν ότι μία ιστοσελίδα που μπορεί να δημιουργήσουν, είναι εμφανής και επισκέψιμη όχι μόνο σε φίλους και γνωστούς, αλλά και σε αγνώστους. Επομένως, θα πρέπει να είναι πολύ προσεκτικά στο τι γράφουν και τι στοιχεία παρουσιάζουν για τον εαυτό τους ή και για άλλους.

Η αξία του υγιεινού πρωινού και της υγιεινής διατροφής στη διαδικασία μάθησης

Η παιδική ηλικία είναι μία περίοδος της ζωής όπου τα παιδιά είναι καλό να μαθαίνουν τις δεξιότητες ζωής που είναι απαραίτητες για τη διατήρηση ενός υγιούς τρόπου ζωής. Η σημασία ενός πλούσιου και υγιεινού πρωινού, για παράδειγμα, είναι μία από αυτές. Όλοι οι άνθρωποι χρειάζονται πρόγευμα για να μπορούν να λειτουργούν σωστά και να αποδίδουν στην εργασία και την καθημερινότητά τους. Τα παιδιά, όμως, το χρειάζονται περισσότερο. Πιθανή παράλειψη του πρωινού μπορεί να οδηγήσει σε αισθήματα λήθαργου και κούρασης στα παιδιά, καθώς και σε δυσκολίες συγκέντρωσης και συμπεριφοράς στο σχολικό περιβάλλον.

Επίσης, η κατανάλωση προγεύματος μειώνει την πιθανότητα εμφάνισης αυξημένου σωματικού βάρους και παχυσαρκίας. Το πρόγευμα είναι καλό να περιλαμβάνει υγιεινές και ισορροπημένες επιλογές, πλούσιες σε θρεπτικά συστατικά όπως: δημητριακά ή ψωμί ολικής αλέσεως (υδατάνθρακες για ενέργεια), φρούτα ή λαχανικά ή χυμό (για βιταμίνες και φυτικές ίνες), γαλακτοκομικά χαμηλά σε λιπαρά (για ασβέστιο και πρωτεΐνη).

Το σχολικό περιβάλλον αποτελεί ένα πλαίσιο-κλειδί για το θέμα της υγιούς διατροφής των παιδιών, τα οποία περνούν μεγάλο μέρος της ημέρας τους σε αυτό. Όμως, η ημέρα αρχίζει με τους γονείς στο σπίτι και είναι σημαντικό για τα παιδιά να έχουν πρότυπα που να λειτουργούν ως θετικοί ηγέτες στην ενθάρρυνση και προώθηση υγιών συμπεριφορών.

Σχολικό κυλικείο

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού επιδεικνύει ιδιαίτερη ευαισθησία σε θέματα που αφορούν στην υγεία και στην υγιεινή διατροφή των παιδιών. Ως εκ τούτου, στα σχολεία στα οποία λειτουργούν κυλικεία, ακολουθούνται συγκεκριμένες διαδικασίες ελέγχου της καθαριότητας των χώρων και της υγιεινής των τροφίμων. Κάθε χρόνο αναρτάται στο διαδίκτυο, στις εγκυκλίους της Διεύθυνσης Δημοτικής Εκπαίδευσης, εγκεκριμένος

Το πρόγευμα δίνει ενέργεια και βελτιώνει τη μνήμη, τη συγκέντρωση και τη διάθεση. Τα παιδιά που παίρνουν πρωινό μπορούν να συγκεντρώνονται καλύτερα και να έχουν ευρύτερο πεδίο προσοχής, το οποίο τα βοηθά να μαθαίνουν και να μελετούν πιο αποτελεσματικά.

τιμοκατάλογος ειδών σχολικού κυλικείου, προς ενημέρωση των σχολείων και των γονέων.

Συστήνεται οι γονείς να δίνουν στα παιδιά μόνο το απαραίτητο χρηματικό ποσό για αγορά συγκεκριμένων ειδών από το κυλικείο, για να αποφεύγονται περιστατικά απώλειας χρημάτων, αλλά και ενδεχόμενης σπατάλης. Καλό είναι οι γονείς να συζητούν τακτικά με τα παιδιά τους, για τον τρόπο διάθεσης των χρημάτων τους και ό,τι αφορά στις αγορές τους από το κυλικείο, με στόχο να αναπτύξουν στάσεις ευαισθητοποιημένου και ενημερωμένου καταναλωτή και καλών συνθηκών υγιεινής διατροφής.

Σχέδιο Προώθησης Φρέσκων Φρούτων και Λαχανικών

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, στο πλαίσιο των προσπαθειών του για καλλιέργεια ορθών στάσεων έναντι της υγιεινής διατροφής από μέρους των μαθητών, συνεργάζεται κάθε χρόνο (τα τελευταία επτά χρόνια) με το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και τον Κυπριακό Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών, για την εφαρμογή του Σχεδίου Προώθησης και Κατανάλωσης Φρούτων και Λαχανικών σε δημόσια/ιδιωτικά δημοτικά σχολεία, δημόσια/κοινοτικά νηπιαγωγεία και ειδικά σχολεία. Το Πρόγραμμα, το οποίο είναι συγχρηματοδοτούμενο από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους, στοχεύει:

- στην προώθηση της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών από τα παιδιά
- στην καταπολέμηση της παιδικής παχυσαρκίας
- στην υιοθέτηση καλών διατροφικών συνθηκών από παιδιά μικρής ηλικίας.

Το Σχέδιο Προώθησης της Κατανάλωσης Φρούτων και Λαχανικών στα σχολεία, με βάση την αναθεωρημένη του μορφή, εφαρμόζεται μόνο σε εθελοντική βάση. Η συμμετοχή των σχολείων είναι προαιρετική και γίνεται με τρόπο που διασφαλίζεται η αυτονομία της σχολικής μονάδας και η εμπλοκή συνεργαζόμενων φορέων από την ευρύτερη κοινότητα, όπου αυτό είναι δυνατόν. Οι Διευθύνσεις

των σχολείων αναλαμβάνουν όλη τη διαδικασία, από την αγορά μέχρι και τη διάθεση φρούτων και λαχανικών σε όλα τα παιδιά του σχολείου, περιλαμβανομένης και της προετοιμασίας (πλύσιμο) των φρούτων και λαχανικών, και έχουν τη δυνατότητα να προσφέρουν δωρεάν φρούτα/λαχανικά σε όλους τους μαθητές του σχολείου, καθημερινά, για χρονική περίοδο 4-5 βδομάδων.

Πέρα από την πτυχή της ενδυνάμωσης των ατόμων για διασφάλιση υγιών επιλογών και υγιούς τρόπου ζωής, το μέτρο ενισχύει τη δημιουργία υποστηρικτικού περιβάλλοντος στη σχολική μονάδα με την εφαρμογή επιχορηγημένων συνοδευτικών μέτρων, όπως είναι, για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικές επισκέψεις που στοχεύουν στη σύνδεση των μαθητών με τη γεωργία, η δημιουργία λαχανόκηπου, τα μαθήματα γευσιγνωσίας και άλλα μέτρα για την εκπαίδευση των παιδιών, σχετικά με τη γεωργία και τις υγιείς διατροφικές συνήθειες.

Άθληση και υγεία

Τα παιδιά έχουν μία έμφυτη ανάγκη για κίνηση και φυσική δραστηριότητα. Εντούτοις, σήμερα, παρατηρείται το φαινόμενο πολλά παιδιά να ασχολούνται με ηλεκτρονικά παιχνίδια, υπολογιστές, τηλεόραση και να περιορίζουν την κίνηση και την άθλησή τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η φυσική άσκηση δεν βοηθά μόνο στη μείωση του βάρους και τη σωματική υγεία, αλλά και στην ψυχική υγεία και ευεξία, στην ανάπτυξη της συλλογικότητας, της αλληλεγγύης, της ευγενούς άμιλλας, της αγωνιστικότητας και του σεβασμού στους κανόνες και στις διαχρονικές ηθικές αξίες. Παράλληλα, με την άσκηση τα παιδιά μαθαίνουν να διαχειρίζονται καλύτερα σωματικές και συναισθηματικές προκλήσεις και να έχουν λιγότερο άγχος και αυξημένη αυτοπεποίθηση.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προωθεί την άθληση, γι' αυτό και, πέρα από την αποτελεσματική διεξαγωγή του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, τα κινητικά δραστήρια διαλείμματα και την αύξηση των ωρών διδασκαλίας του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής στις μεγάλες τάξεις με τα Νέα Ωρολόγια Προγράμματα, δίνει έμφαση

Την εποχή που η παιδική παχυσαρκία αγγίζει τα όρια της επιδημίας και οι χρόνιες ασθένειες, όπως, για παράδειγμα, ο σακχαρώδης διαβήτης, εμφανίζονται από πολύ μικρές ηλικίες, είναι απαραίτητο να λαμβάνουμε τα μέτρα μας, για να αγαπήσουν τα παιδιά την άθληση και να την κάνουν καθημερινό τρόπο ζωής.

στην ανάπτυξη διάφορων δράσεων, οι οποίες ενθαρρύνουν τα παιδιά να λαμβάνουν μέρος σε φυσικές απογευματινές δραστηριότητες, όπως είναι οι ακόλουθες: ολυμπιακά προγράμματα, αθλητικές ημέρες διάφορων αθλημάτων, Ολυμπιακή Παιδεία, Ενιαίο Ολοήμερο Σχολείο, Προαιρετικό Ολοήμερο Σχολείο. Τα ολυμπιακά προγράμματα και οι αθλητικές ημέρες διάφορων αθλημάτων (π.χ., ναυταθλήματα, χιονοδρομίες, μπόουλινγκ, μπάμιντον, ενόργανη γυμναστική, ράγκμπι, στίβος) πραγματοποιούνται με τη συνεργασία του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού, της Ολυμπιακής Επιτροπής και των Αθλητικών Ομοσπονδιών. Δίνεται, έτσι, η ευκαιρία στα παιδιά να γνωρίσουν και να ασχοληθούν με κάποιο άθλημα, με έμφαση στη δια βίου άσκηση. Επίσης, σε συνεργασία με την Ολυμπιακή Επιτροπή, δίνεται η ευκαιρία στα σχολεία να λάβουν μέρος σε διαγωνισμό με θέμα τις ολυμπιακές αξίες.

Παράλληλα, όμως, θα πρέπει και οι γονείς να μεριμνούν, αν είναι δυνατόν κάθε απόγευμα, τα παιδιά να παίζουν σε πάρκα, γήπεδα, αυλές, αλλά και να γυμνάζονται σε τακτό χρόνο, μέσω κάποιου αθλήματος, ομαδικού παιχνιδιού ή χορού.

Αθλητισμός Για Όλους

Τη δυνατότητα αύξησης των ωρών ενασχόλησης των παιδιών με τη Φυσική Αγωγή δίνει και η λειτουργία του προγράμματος «Αθλητισμός για Όλους» (Α.Γ.Ο.) στα σχολεία. Στόχος του προγράμματος είναι η προ-αθλητική προετοιμασία και η βασική εκπαίδευση στην τεχνική και τακτική διάφορων αθλημάτων, η παροχή κινήτρων για περαιτέρω ενασχόληση με τον αθλητισμό και η διαρκής βελτίωση της φυσικής κατάστασης και υγείας των παιδιών. Με αυτό τον τρόπο, βοηθούνται τα παιδιά να υιοθετήσουν από νωρίς το υγιές αθλητικό ιδεώδες και να καλλιεργήσουν ορθές στάσεις, ως ενήλικοι και φίλαθλοι.

Γι' αυτό και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, μέσω των Σχολικών Εφορειών, παρέχει κάθε διευκόλυνση (π.χ. παραχώρηση αιθουσών πολλαπλής χρήσης αιθουσών διδασκαλίας, γηπέδων, κ.ά.) στους γυμναστές του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού, για ομαλή διεξαγωγή του προγράμματος.

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αγωγή

Η Περιβαλλοντική Αγωγή και Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη αποτελεί μία συνεχή δυναμική μαθησιακή διαδικασία αλληλεπίδρασης ανάμεσα στους ανθρώπους, τον χώρο και τα πράγματα. Το σχολείο είναι αναντίρρητα βασικός μαθησιακός οργανισμός προαγωγής της Περιβαλλοντικής Αγωγής και Εκπαίδευσης/Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη και οι εκπαιδευτικοί καθοριστικός φορέας θεμελίωσής της στη σχολική διαδικασία. Παρ' όλα αυτά, η διαμόρφωση του σχολείου ως κοινότητας μάθησης που αφορά σε θέματα Περιβαλλοντικής Αγωγής και Εκπαίδευσης απαιτεί τη δημιουργία δικτύων επικοινωνίας και συνεργασίας με τους γονείς/κηδεμόνες, οι οποίοι αποτελούν θεμελιώδη ομάδα επίδρασης και διαμόρφωσης στάσεων, αξιών και συμπεριφορών για τα παιδιά.

Η ενεργός ενασχόληση των γονέων/κηδεμόνων με τα θέματα του περιβάλλοντος, μέσα από ένα πλέγμα δραστηριοτήτων εντός και εκτός του σχολικού χώρου, μπορεί να έχει πολλαπλά οφέλη στην περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των ίδιων και των παιδιών τους, αλλά και να αποτελέσει μία ευχάριστη ψυχαγωγικού μη-τυπικού χαρακτήρα εκπαιδευτική διαδικασία. Η διαδικασία αυτή μπορεί να ενισχύσει τις σχέσεις τους με τα παιδιά τους, να τους βοηθήσει να τα γνωρίσουν καλύτερα και να αναγνωρίσουν σε αυτά δεξιότητες και ικανότητες, οι οποίες δεν είναι εύκολο να αναδειχθούν και να αναπτυχθούν μέσα στα συμβατικά εκπαιδευτικά πλαίσια. Παράλληλα, τους δίνει τη δυνατότητα να γνωρίσουν, να συναισθανθούν και να σεβαστούν τον χώρο και το περιβάλλον τους, αλλά και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του δικού τους ρόλου στην εκπαίδευση των παιδιών τους.

Προς αυτήν την κατεύθυνση, οι γονείς/κηδεμόνες, μαζί με τα παιδιά τους, θα μπορούσαν να εμπλακούν σε απλού τύπου περιβαλλοντικές δραστηριότητες, στο σπίτι, στη γειτονιά και, γενικότερα, στη φύση, όπως επίσης και να υιοθετήσουν, από κοινού, μέτρα φιλοπεριβαλλοντικού χαρακτήρα, τα οποία μπορούν να συμβάλουν, σταδιακά και μακροπρόθεσμα, στην αλλαγή κουλτούρας της οικογένειας.

- Κάντε μαζί με τα παιδιά σας ανακύκλωση.
- Δημιουργήστε με το παιδί σας τον δικό σας οικοκώδικα μέσα στο σπίτι, για εξοικονόμηση ενέργειας, νερού και οργανώστε τον χώρο του σπιτιού σας οικολογικά σκεπτόμενοι.
- Οργανώστε από κοινού υπαίθριες δραστηριότητες, όπως περιήγηση στο δάσος, στα μονοπάτια της φύσης, σε Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, επισκέψεις σε τοπικές βιοτεχνίες και εργαστήρια.
- Χρησιμοποιήστε εναλλακτικά μέσα διακίνησης (π.χ., το ποδήλατο ως μέσο προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας).
- Αξιοποιήστε το περιβάλλον ως χώρο άθλησης και ψυχαγωγίας με το παιδί σας.

Περιβαλλοντικά Κέντρα

Πολύ σημαντική καινοτομία στις εκπαιδευτικές πολιτικές που ακολουθήθηκαν μέχρι τώρα, είναι η διασύνδεση της τυπικής με την μη-τυπική εκπαίδευση, μέσω της δημιουργίας του Κρατικού Δικτύου Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, με τη λειτουργία, στην παρούσα φάση, τεσσάρων τέτοιων Κέντρων στις Κοινότητες Πεδουλά, Σαλαμιούς, Ακρωτηρίου και Αθαλάσσης.

Τα συγκεκριμένα Κέντρα, ως συμπληρωματικές υποστηρικτικές υποδομές στην εργασία που υλοποιούν τα σχολεία για την αειφόρο ανάπτυξη, είναι επίσημα ενταγμένα στην εκπαιδευτική πολιτική του κράτους. Επιδιώκουν, μέσα από μία σειρά ποικίλων περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων, με την παράλληλη, αξιοποίηση και συμμετοχή των τοπικών πληθυσμών και άλλων φορέων και οργανισμών, να δώσουν τη δυνατότητα σε μαθητές και εκπαιδευτικούς, να προσεγγίσουν τα ζητήματα του περιβάλλοντος εμπειρικά, βιωματικά και σε αλληλεπίδραση με τον χώρο.

Τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης προσφέρονται για πραγματοποίηση επισκέψεων με όλη την οικογένεια και συμμετοχή τους σε περιβαλλοντικά προγράμματα, σχεδιασμένα ειδικά για γονείς/κηδεμόνες και παιδιά. Πρόκειται για μία μοναδική εμπειρία οικογενειακής μάθησης και ψυχαγωγίας.

Διαμόρφωση του αειφόρου σχολείου - Τηγανοκίνηση

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, έχοντας ως κεντρική επιδίωξή του τη διαμόρφωση του αειφόρου σχολείου, έχει επικεντρώσει την εκπαιδευτική του πολιτική στον σχεδιασμό από το κάθε σχολείο της δικής του Αειφόρου Περιβαλλοντικής Εκπαιδευτικής Πολιτικής, με στόχο τη διερεύνηση, τη μελέτη και την προώθηση αλλαγών σε ζητήματα που αφορούν στο σχολείο και στην τοπική κοινότητα, εμπλέκοντας στη διαδικασία αυτή κατά τρόπο ενεργό και εποικοδομητικό τους γονείς/κηδεμόνες. Παράλληλα, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού υποστηρίζει και ενισχύει την εφαρμογή προγραμμάτων στα σχολεία που

προάγουν την ενεργό συμμετοχή των γονέων/κηδεμόνων και της τοπικής κοινότητας σε περιβαλλοντικά ζητήματα.

Ένα τέτοιο παράδειγμα περιβαλλοντικού εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η Τηγανοκίνηση. Έχοντας ως επίκεντρο τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων, αποτελεί ένα μοντέλο ολοκληρωμένου σχεδιασμού, η εφαρμογή του οποίου συνεπάγεται την ουσιαστική συνεργασία του σχολείου με την τοπική κοινότητα, τη συνεργασία των μαθητών με την κοινωνία των πολιτών. Ταυτόχρονα, προάγει τον εθελοντισμό και την εταιρική περιβαλλοντική κοινωνική ευθύνη.

Η καινοτομία της Τηγανοκίνησης συνίσταται στο γεγονός ότι καθιστά τα σχολεία, τους μαθητές, τους γονείς/κηδεμόνες και τους πολίτες ευρύτερα, ενεργά μέλη μίας διαδικασίας, η οποία, πέρα από τον παιδαγωγικό και εμπειρικό της χαρακτήρα, επιδιώκει να καταστήσει το σχολείο ενεργειακά αποδοτικό και αειφόρο. Αυτό καθίσταται εφικτό, μέσω της αξιοποίησης των οικονομικών πόρων του σχολείου, ανάλογων των ποσοτήτων τηγανελαίων που συλλέγονται, για την εφαρμογή περιβαλλοντικών δράσεων και αλλαγών στον ίδιο τον σχολικό χώρο, οι οποίοι θα τον καταστήσουν σταδιακά και μακροπρόθεσμα αειφόρο (εξοικονόμηση νερού, ενέργειας, διαχείρισης αποβλήτων κ.λπ.).

Η Παγκύπρια Σχολή Γονέων, σε συνεργασία με τη Μονάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και άλλους επιστήμονες, προχώρησε στην έκδοση ενός τεύχους του περιοδικού της Σχολής Γονέων «Οικογένεια και Παιδί», αφιερωμένο στη θεματική ενότητα «Το περιβάλλον και ο ρόλος των γονέων στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των παιδιών». Γι' αυτό, όσοι γονείς/κηδεμόνες επιθυμούν να συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά και στη διαμόρφωση περιβαλλοντικής κουλτούρας των παιδιών, μπορούν να ενημερωθούν με λεπτομέρεια από το συγκεκριμένο τεύχος.

Εθελοντισμός και προσφορά

Ο εθελοντισμός, ως μία ενεργή δύναμη προσφοράς στον συνάνθρωπο, εμπεριέχει τις ιδιαίτερες αξίες της φιλανθρωπίας, της αλληλεγγύης, της κοινωνικής ευαισθησίας και της κοινωνικής προσφοράς. Ο εθελοντισμός αφορά όλους, μικρούς και μεγάλους. Η ενεργοποίηση των νέων σε θέματα εθελοντισμού συμβάλλει, κατά ένα μεγάλο ποσοστό, στην πρόληψη έναντι των κινδύνων που караδοκούν στη σημερινή κοινωνία και βοηθά στην καλλιέργεια της κοινωνικής ευθύνης και πολιτότητας. Εξάλλου, ο εθελοντισμός περιλαμβάνεται στις καλές πρακτικές για αντιμετώπιση της παραβατικότητας και της εκδήλωσης αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Έρευνες αποδεικνύουν ότι παιδιά που ασχολούνται με τον εθελοντισμό, έχουν πολύ λιγότερες πιθανότητες εκδήλωσης αντικοινωνικής συμπεριφοράς. Βασική θέση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού είναι ότι ο εθελοντισμός καλλιεργείται, και γι' αυτό αποτελεί ενότητα του μαθήματος της Αγωγής Υγείας.

Τόσο το σχολείο, διαθεματικά (μέσα από όλα τα γνωστικά αντικείμενα), όσο και οι γονείς/κηδεμόνες καθοδηγούν, ενθαρρύνουν, εμπυκώνουν, δίνουν κατευθυντήριες γραμμές και ερεθίσματα στα παιδιά να συμμετέχουν σε δράσεις για:

- διοργάνωση οικολογικών παρεμβάσεων (π.χ., δεντροφύτευση, καθαρισμό της γειτονιάς, του σχολείου ή της κοινότητας, καθαρισμό μίας παραλίας ή ενός πάρκου)
- προστασία και ευημερία των ζώων
- σωστή διαχείριση απορριμμάτων
- παροχή βοήθειας σε ευπαθείς ομάδες
- καταπολέμηση των διακρίσεων και του αποκλεισμού ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων (π.χ. μεταναστών, άστεγων κ.ά.)
- καταπολέμηση της ενδοσχολικής βίας, του σχολικού εκφοβισμού και κυρίως της ασκούμενης βίας, μέσω διαδικτύου και κινητών τηλεφώνων.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, σε συνεργασία με το Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού και μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, στοχεύουν στην ενθάρρυνση των νέων για ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά. Στην υλοποίηση του στόχου αυτού συμβάλλει η αξιοποίηση του εγχειριδίου με τίτλο «Καλλιέργεια Εθελοντισμού και Ενεργού Πολίτη στα Σχολεία», που απευθύνεται τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους μαθητές της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης.

Δημιουργική απασχόληση

Στο πλαίσιο της διαρκούς παροχής ευκαιριών για δημιουργική απασχόληση, ακόμη και κατά τις ώρες που το σχολείο είναι κλειστό, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ενθαρρύνει και προωθεί τη συμμετοχή των μαθητών σε προγράμματα που διοργανώνονται από άλλους φορείς στα σχολικά κτήρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα προγράμματα των Ανοικτών Σχολείων, τα οποία προσφέρονται από δέκα Δήμους σε Λευκωσία, Λεμεσό, Λάρνακα και Αμμόχωστο. Τα προσφερόμενα προγράμματα περιλαμβάνουν την εκμάθηση ξένων γλωσσών όπως, επίσης, και την ενασχόληση με διάφορες μορφές γυμναστικής και άθλησης, τη μουσική, το θέατρο, τον χορό, τη χειροτεχνία, τη ζωγραφική, τη φωτογραφία, τη μαγειρική και τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προσφέρει στους Δήμους αυτούς ειδική επιχορήγηση καθώς και τη δυνατότητα να αξιοποιούν τους σχολικούς χώρους δωρεάν, ώστε τα προγράμματα να μπορούν να προσφέρονται στο κοινό με μειωμένα δίδακτρα και σε προσιτές τιμές. Σημειώνεται ότι αρμόδια για τη θεματολογία, το περιεχόμενο και την οργάνωση των προγραμμάτων είναι η κάθε Δημοτική Αρχή, με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να ζητά την αυτοαξιολόγηση των προγραμμάτων και την υποβολή ελεγχμένων απολογισμών λειτουργίας τους.

Μέσα από το Ανοικτό Σχολείο, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και οι Δήμοι που το εφαρμόζουν επιδιώκουν:

- τη δια βίου μάθηση
- τη δημιουργική απασχόληση, άθληση, ψυχαγωγία και εκπαίδευση σε παιδιά, έφηβους και ενήλικες, σε προσιτές τιμές
- την αξιοποίηση των σχολικών εγκαταστάσεων τις απογευματινές ώρες
- τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της στήριξης των ευάλωτων ομάδων δημοτών-παιδιών και ενηλίκων, που λόγω οικονομικών δυσκολιών, δεν έχουν ευκαιρίες συμμετοχής σε δημιουργικές, εκπαιδευτικές, αθλητικές δραστηριότητες.

Επικοινωνία με τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης

Προτρέπονται όλοι οι γονείς/κηδεμόνες, σε περίπτωση που χρειάζονται οποιαδήποτε ενημέρωση ή επιθυμούν να υποβάλουν κάποιο παράπονο/παρατήρηση σε ό,τι αφορά στην εκπαίδευση του παιδιού τους, προτού επικοινωνήσουν με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να απευθύνονται ιεραρχικά στον εκπαιδευτικό της τάξης, τον Διευθυντή του Σχολείου, το οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας (Επιθεωρητή του σχολείου, Πρώτο Λειτουργό Εκπαίδευσης κ.λπ.), εκτός και αν συντρέχουν αποχρώντες λόγοι. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται καλύτερη και καταλληλότερη εξυπηρέτηση των γονέων/κηδεμόνων.

Οι γονείς/κηδεμόνες μπορούν, επίσης, να επικοινωνούν με τα οικεία Επαρχιακά Γραφεία Παιδείας για παροχή διάφορων πληροφοριών που έχουν άμεση σχέση με όλα τα παραπάνω θέματα που έχουν ήδη περιγραφεί ή άλλα θέματα που τους απασχολούν:

Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Λευκωσίας

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Γωνία Κίμωνος και Θουκυδίδου
1434 Λευκωσία
Τηλέφωνα: 22800901/662/920
Τηλεομοιότυπο: 22305126
Ηλεκτρονική διεύθυνση: dde-eparchiako-lef@schools.ac.cy

Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Λεμεσού

Βασιλέως Κωνσταντίνου 131
Καρατζής Κορτ, 3ος όροφος, Διαμ. 31
3080 Λεμεσός
Τηλέφωνα: 25870280/283/350/351
Τηλεομοιότυπο: 25305601
Ηλεκτρονική διεύθυνση: dde-eparchiako-lem@schools.ac.cy

Ο διάλογος και η επικοινωνία με το σχολείο είναι ο καλύτερος τρόπος επίλυσης οποιωνδήποτε προβλημάτων.

Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Λάρνακας-Αμμοχώστου

Λεωφόρος Ελευθερίας 65
Ακίνητα Οικονόμου, 1ος όροφος
7102 Αραδίππου
Τηλέφωνα: 24821350/358
Τηλεομοιότυπο: 24821380
Ηλεκτρονική διεύθυνση: dde-eparchiako-laramm@schools.ac.cy

Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας Πάφου

Νεόφυτου Νικολαΐδη
Νέα Επαρχιακά Κυβερνητικά Γραφεία Πάφου, Κτίριο Δ΄
8011 Πάφος
Τηλέφωνα: 26804512/513/514
Τηλεομοιότυπο: 26306139
Ηλεκτρονική διεύθυνση: dde-eparchiako-paf@schools.ac.cy

Σε περίπτωση που οι γονείς/κηδεμόνες χρειάζεται να επικοινωνήσουν με τον Διευθυντή Δημοτικής Εκπαίδευσης μπορούν να χρησιμοποιήσουν την ακόλουθη διεύθυνση/στοιχεία:

Διευθυντής Δημοτικής Εκπαίδευσης

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
Γωνία Κίμωνος και Θουκυδίδου
1434 Λευκωσία
Τηλέφωνα: 22800661/713
Τηλεομοιότυπο: 22428277
Ηλεκτρονική διεύθυνση: dde@moec.gov.cy

Χρήσιμα τηλέφωνα, έντυπα και ιστοσελίδες

ΘΕΜΑ	ΤΗΛ.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Information about Primary Education in English and 7 other foreign languages	22800901 25870280 24821350 26804512	www.moec.gov.cy/dde/en/index.html www.moec.gov.cy/odigos-ekpaidefsis/index.html
Αγωγή Υγείας	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/agogi_ygeias
Αθλητικά Γυμνάσια Για Λευκωσία Για Λεμεσό Για Λάρνακα: Για Αμμόχωστο: Για Πάφο:	22809535 22666150 25692250 24366006 23811644 26932413	
Αθλητισμός για όλους	22897000 22897122	ago.org.cy/
Ασφάλεια των παιδιών	22800989	www.moec.gov.cy/politiki_amyna/ www.moec.gov.cy/dde/genikes_plirofories.html#asfaleia enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/dde3761a enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/dde1872a
Ασφαλής χρήση διαδικτύου	22800876	www.schools.ac.cy/asfaleia_diadiktyo/index.html www.pi.ac.cy/InternetSafety/ www.pi.ac.cy/InternetSafety/eSafeSchool.html www.pi.ac.cy/InternetSafety/drastiriotites_diagonismoι.html
Γραμμή του πολίτη στην Αστυνομία	1460	www.police.gov.cy/police/police.nsf/All/42956AEC03E8025DC22578A900271F4A?OpenDocument

ΘΕΜΑ	ΤΗΛ.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Δημιουργική απασχόληση: Ανοικτό σχολείο	22800962	<p>Δήμος Αγίας Νάπας: ayianapa-school.com/</p> <p>Δήμος Αγίου Αθανασίου: www.openschoolcy.com/</p> <p>Δήμος Κάτω Πολεμιδιών: www.polemidiamunicipal.com.cy/el/page/anoikto-sxoleio</p> <p>Δήμος Λακατάμειας: www.lakatamia.org.cy/default.aspx?articleID=1519</p> <p>Δήμος Λάρνακας: asdlarnakas.com/</p> <p>Δήμος Λασιών: www.latsia.org.cy/default.asp?id=385</p> <p>Δήμος Λεμεσού: www.limassolmunicipal.com.cy/pdf/2015-2016.pdf</p> <p>Δήμος Λευκωσίας: www.nicosia.org.cy/el-GR/municipality/multipurpose-centre/open-school/</p> <p>Δήμος Μέσα Γειονιάς: www.mesayitonia.com.cy</p> <p>Δήμος Στροβόλου: www.strovolos.org.cy/default.asp?id=261</p>
Διδασκαλία της αγγλικής γλώσσας	22800948	www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Anglika/index.html
Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης	22800661 22800713	www.moec.gov.cy/dde/
Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης	22800630 22800631	www.moec.gov.cy/dme/
Εγγραφές μαθητών Δημοτικού Σχολείου	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/exypiretisi_politi/index.html www.moec.gov.cy/dde/eggrafes.html
Εγγραφές μαθητών Νηπιαγωγείου (Προδημοτικής ηλικίας 4 χρονών και 8 μηνών – 5 χρονών και 8 μηνών)	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/exypiretisi_politi/index.html www.moec.gov.cy/dde/eggrafes_nipiagogeion.html
Εγγραφές μαθητών Νηπιαγωγείου (ηλικίας 3 – 4 χρονών και 8 μηνών)	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/exypiretisi_politi/index.html www.moec.gov.cy/dde/eggrafes_nipiagogeion.html

ΘΕΜΑ	ΤΗΛ.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Εθελοντισμός και Προσφορά	22400163	www.volunteercommissioner.gov.cy/volunteer/volunteer.nsf/voco01_gr/voco01_gr?OpenDocument
Εγχειρίδιο: «Καλλιέργεια Εθελοντισμού και Ενεργού Πολίτη στα Σχολεία»		www.schools.ac.cy/ethelontismos.html www.schools.ac.cy/ethelontismos/encheiridio_ethelontismou.pdf
Ειδική Εκπαίδευση	22800913 22800914 22806329	www.moec.gov.cy/eidiki_ekpaidefsi/index.html
Εκπαιδευτικές και Θερινές Κατασκηνώσεις	22800904 22800905	www.moec.gov.cy/dde/programs/kataskinoseis/index.html
Εκπαιδευτικές περιφέρειες	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/ekpaideftikes-perifereies.html
Εκπαιδευτικά Προγράμματα Εικαστικής Αγωγής	22800901 25870280	www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Eikastiki-Agogi/ekp_programmata_pinakothikes_mouseia.html
Έντυπα Δημοτικής Εκπαίδευσης	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/entipa.html
Επαγγελματική μάθηση εκπαιδευτικών	Παιδαγωγικό Ινστιτούτο 22402300	www.pi.ac.cy/pi/index.php?lang=el www.pi-eggrafes.ac.cy
Επιβεβαίωση εγγραφών μαθητών Δημοτικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων (Προδημοτικής ηλικίας 4 χρονών και 8 μηνών – 5 χρονών και 8 μηνών)	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/eggrafes.html www.moec.gov.cy/exypiretisi_politi/index.html
Επιβεβαίωση εγγραφών μαθητών Νηπιαγωγείων (ηλικίας 3 – 4 χρονών και 8 μηνών)	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/exypiretisi_politi/index.html

ΘΕΜΑ	ΤΗΛ.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Θερινό Σχολείο	22800927	www.moec.gov.cy/dde/programs/therino_scholeio/index.html
Ιατρικές και οδοντιατρικές εξετάσεις	22605601	www.moh.gov.cy/MOH/moh.nsf/school_gr/school_gr?OpenDocument www.moh.gov.cy/moh/ds/ds.nsf/dmlGeneralObj_gr/dmlGeneralObj_gr?OpenDocument www.moh.gov.cy/moh/ds/ds.nsf/dmlUsInfo_gr/dmlUsInfo_gr?OpenDocument
Ιστότοποι – Υπηρεσία διαδικτύου Υ.Π.Π.	22800783	<ul style="list-style-type: none"> • Εκπαιδευτική Πύλη: www.schools.ac.cy • Τεχνική Υποστήριξη - Σχεδιασμός Ιστότοπων: www.schools.ac.cy/index_schediasmos_istotopon.html • Βοηθήματα για Ιστότοπους: www.schools.ac.cy/istotopoi_voithimata.html • Χρήσιμα Λογισμικά: www.schools.ac.cy/chrisima_logismika.html
Κατάλογος σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/katalogoi_sxoleion.html
Κινητά τηλέφωνα και μαθητές	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/egkyklio/egiklios.b.24.pdf
Μαθητική στολή	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/mathitiki_endimasia.html www.moec.gov.cy/dde/egkyklio/egiklios.b.23.pdf

ΘΕΜΑ	ΤΗΛ.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Μαθήματα/θέματα Δημοτικού Σχολείου - Αγγλικά - Αγωγή Υγείας - Γεωγραφία/Σχολικός Κήπος - Εικαστική Αγωγή - Ελληνικά - Θεατρική Αγωγή - Θρησκευτικά - Ιστορία - Λογοτεχνία - Μαθηματικά - Μουσική - Περιβαλλοντική Αγωγή και Εκπαίδευση/Εκπαίδευση για την Αειφόρο Εκπαίδευση - Σχεδιασμός και Τεχνολογία - Φυσικές Επιστήμες - Φυσική Αγωγή	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Anglika/index.html www.moec.gov.cy/agogi_ygeias/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Geografia/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Eikastiki-Agogi/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/ellinika/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/theatriki_agogi/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Thriskeftika/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Istoria/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/logotechnia/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Mathimatika/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/Mousiki/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/perivallontiki_ekpaidefsi/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/schediasmos_technologia/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/fysikes_epistimes/index.html www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/fysiki_agogi/index.html
Μαθήματα/θέματα Προσχολικής Εκπαίδευσης	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.schools.ac.cy/klimakio/themata/proscholiki_ekpaidefsi/index.html
Μετεγγραφές μαθητών Δημοτικών Σχολείων και Νηπιαγωγείων (Προδημοτικής ηλικίας 4 χρονών και 8 μηνών – 5 χρονών και 8 μηνών)	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/metegrafes.html www.moec.gov.cy/dde/metegrafes_nipiagogeion.html www.moec.gov.cy/exypiretisi_politi/index.html
Μουσικά Γυμνάσια	22800930 22800931	gym-mousiko-lar.schools.ac.cy/ gym-mousiko-lem.schools.ac.cy/ gym-mousiko-amm.schools.ac.cy/
Οδηγός για την ολόπλευρη ανάπτυξη και αγωγή των παιδιών στο Νηπιαγωγείο	22800913 22800806	www.moec.gov.cy/dde/ekdoseis.html

ΘΕΜΑ	ΤΗΛ.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Ολοήμερο Σχολείο (Ενιαίο Ολοήμερο και Προαιρετικό Ολοήμερο Σχολείο)	22809543 22800795	www.moec.gov.cy/dde/programs/eniaio_oloimero/index.html www.moec.gov.cy/dde/programs/proairetiko_oloimero/index.html
Παγκύπρια Σχολή Γονέων	22754466 22754467	www.scholigoneon.org.cy/
Πειθαρχία - Συμπεριφορά μαθητών	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/peitharhia.html www.moec.gov.cy/dde/egkyklio/egiklios.b.21.pdf enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/dde2044a
Περιβαλλοντική εκπαίδευση	22402452	www.moec.gov.cy/dde/ep-perivallontiki-agogi.html http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/perivallontiki_ekpaidefsi/index.html
Περιοδικό «Οικογένεια και Παιδί»: «Το περιβάλλον και ο ρόλος των γονέων στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης των παιδιών»	22754466 22754467	www.moec.gov.cy/dkpe/chrisimo_yliko.html
Περιβαλλοντικά Κέντρα	22402452	www.moec.gov.cy/dkpe/index.html
Περιβαλλοντικά προγράμματα - Τηγανοκίνηση	22458485	www.tiganokinisi.eu/
Περιβαλλοντικά προγράμματα - Πρόγραμμα Ορθολογιστικής Διαχείρισης απορριμμάτων	7000 0090	www.rethink.com.cy/el/
Περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης - Πολιτική άμυνα	22800989	www.moec.gov.cy/dde/politiki_amina.html
Στήριξη μαθητών που χρήζουν οικονομικής βοήθειας	22800706	
Σύνδεσμος Γονέων/Κηδεμόνων	22800704	www.moec.gov.cy/dde/genikes_plirofories.html#syndesmos_goneon

ΘΕΜΑ	ΤΗΛ.	ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ
Σχολική τσάντα	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/sxoliki_tsanta.html enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/dde3551a enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/dde3607a
Υπηρεσία 1410 – Γραμμή στήριξης και συμβουλευτικής	1410 22800806 25822850 24821363	onek.org.cy/
Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας	22800806	www.moec.gov.cy/edu_psychology/index.html
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	22800600 22800700	www.moec.gov.cy
Υποχρεωτική Εκπαίδευση – Απουσίες παιδιών από το σχολείο	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/apousies.html www.moec.gov.cy/dde/nomothesia/dimotiki_mesi/kanonismo_i_1993_2004_anepisimi_enopoiisi.pdf
Ωράριο λειτουργίας των σχολείων	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/orario_ergasias.html
Ωρολόγιο Πρόγραμμα	Οικείο Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας	www.moec.gov.cy/dde/orologio_programma.html www.moec.gov.cy/dde/orologio_nipiagogeiou.html www.moec.gov.cy/dde/programs/eniaio_oloimero/analytika_programmata.html

Αν μεγάλωνα το παιδί μου ξανά από την αρχή

Θα ζωγράφιζα με τα δάχτυλα περισσότερο,
και θα έδειχνα με το δάχτυλο λιγότερο.

Θα το διόρθωνα λιγότερο,
και θα συνδεόμουν μαζί του περισσότερο.

Θα σταματούσα να έχω τα μάτια στο ρολόι μου,
και θα άρχιζα να βλέπω με τα μάτια μου.

Θα νοιαζόμουν να ξέρω λιγότερα,
και θα ήξερα να νοιάζομαι περισσότερο.

Θα έκανα περισσότερες πεζοπορίες,
και θα πετούσα περισσότερους χαρταετούς.

Θα σταματούσα να το παίζω σοβαρή,
και θα έπαιζα στα σοβαρά.

Θα διέσχιζα τρέχοντας περισσότερα λιβάδια,
και θα κοίταζα περισσότερα αστέρια.

Θα το αγκάλιαζα περισσότερο,
και θα το μάλωνα λιγότερο.

Θα ήμουν άκαμπτη λιγότερο συχνά,
και θα το επιβεβαίωνα πολύ περισσότερο.

Θα έχτιζα πρώτα αυτοεκτίμηση,
και αργότερα το σπίτι.

Θα δίδασκα λιγότερο για την αγάπη της δύναμης,
και περισσότερο για τη δύναμη της αγάπης.

Δεν έχει σημασία αν το παιδί μου είναι μεγάλο ή μικρό, από
σήμερα και στο εξής θα τα εκτιμώ όλα περισσότερο.

(Diana Loomans, συγγραφέας)

65 τρόποι να πεις «Μπράβο»

- Ακόμη μία φορά και θα τα καταφέρεις!
- Αλάνθαστο!
- Απίθανη δουλειά!
- Απίστευτα ωραίο!
- Αυτό είναι υπέροχο!
- Αυτό είναι!
- Βελτιώνεσαι καθημερινά!
- Δεν έχω ξαναδεί καλύτερη δουλειά!
- Δεν πιστεύω ότι το έκανες μόνος/η σου!
- Δεν σου ξεφεύγει τίποτα!
- Δούλεψες σκληρά σήμερα!
- Δούλεψες με σωστό τρόπο!
- Είμαι περήφανος/η για σένα!
- Είσαι «τρομερό» παιδί!
- Είσαι άπιαστος/η!
- Είσαι απίστευτος/η!
- Είσαι καταπληκτικός/ή!
- Είσαι μοναδικός/η!
- Είσαι πολύ έξυπνο παιδί!
- Είσαι στον σωστό δρόμο!
- Εντυπωσιάστηκα!
- Εξαιρετικά!
- Εξάισια!
- Έξυπνο!
- Εργάστηκες μεθοδικά!
- Έχεις ευρηματικό μυαλό!
- Ήξερα ότι θα τα κατάφερνες!
- Θα πας μπροστά!
- Θαυμάζω τη σκέψη σου!
- Θαυμάσια!
- Καλή δουλειά!
- Καλύτερα!

- Καταπληκτικά!
- Μαθαίνεις γρήγορα!
- Μεγάλη βελτίωση!
- Μοναδική δουλειά!
- Μου αρέσει αυτό που έκανες!
- Μπράβο που θυμήθηκες!
- Μπράβο!
- Ξεπέρασες τον εαυτό σου σήμερα!
- Ούτε εγώ ο/η ίδιος/α δεν θα τα κατάφερα καλύτερα!
- Πολύ έξυπνη απάντηση!
- Πολύ καλά!
- Πολύ ωραία!
- Πραγματικά μαθαίνεις/ξέρεις πολλά!
- Προοδεύεις!
- Πρώτης τάξεως δουλειά!
- Σε καμαρώνω που δουλεύεις έτσι ωραία!
- Σήμερα ξεχώρισες!
- Σου το έλεγα ότι μπορούσες!
- Συγχαρητήρια!
- Συνέχισε να προσπαθείς!
- Συνέχισε την καλή δουλειά!
- Σωστά!
- Τα κατάφερες!
- Τα πας καλά!
- Τα πας καλύτερα!
- Τέλεια!
- Την επόμενη φορά καλύτερα!
- Τίποτα δεν σε σταματάει τώρα!
- Το βρήκες γρήγορα!
- Υπέροχα!
- Φανταστικά!
- Ωραία σκέψη!
- Ωραία! ...

«Το μοναδικό μου όνειρο είναι να κάνω μια απλή ζωή, να έχω εσωτερική ηρεμία. Θέλω μια ζωή όπου τα παιδιά θα γνωρίζουν τον κόσμο με το ρυθμό των εμπειριών τους, με μικρές ρουφηξιές, κάθε μέρα.»

«Σήμερα κρατώ την τύχη μου στα χέρια μου. Έχω καταλάβει ότι πρέπει να ρουφήξω τη ζωή αποδεχόμενος αυτό που

είμαι, αυτό που έχω μέσα μου, το παιδί, τον άντρα, τον πρωταθλητή. Όλα αυτά δεν έρχονται σε αντίθεση αλλά αλληλοσυμπληρώνονται. Μπορείς να είσαι πρωταθλητής και να έχεις προσωπική ζωή, να κερδίζεις και να σέβεσαι τους αντιπάλους σου, να θέλεις να ξεσπάσεις και να μένεις σταθερός, να είσαι υπεύθυνος για ένα εγχείρημα και να αισθάνεσαι μέσα σου τα τραύματα της παιδικής ηλικίας. Όλα αυτά συνθέτουν αυτό που είμαι. Κι είμαι ο δρόμος που ακολουθώ.»

«Αυτό που προσδοκώ, περισσότερο απ' το να είμαι πρωταθλητής, είναι να είμαι ένας ηθικός άνθρωπος, να πετύχω σαν άνθρωπος στη ζωή μου.»

«Είναι πολύ χρήσιμο για τον καθένα μας, να μάθει να μετατρέπει την κάθε δυσκολία σε μια θετική εμπειρία.»

(Βιβλίο με την αυτοβιογραφία του Μάρκου Παγδατί, Γαλλία 2006)

Μάρκος Παγδατής, Αθλητής αντισφαίρισης, Παγκόσμιος πρωταθλητής αντισφαίρισης εφήβων το 2003

«Σήμερα οι κοινωνίες είναι οι κοινωνίες των αγορών. Όλα έχουν κάποια αξία και κάποιο κόστος. Ωστόσο, ο αθλητισμός μπορεί ακόμα να μεταφέρει τις αξίες που χρειάζονται οι νέοι. Αυτό που μένει, λοιπόν, είναι να αποκτηθεί αθλητική κουλτούρα.»

«Ο αθλητισμός είναι πολιτισμός, βασικό συστατικό εκπαίδευσης και «ασπίδα»

για τη νεολαία. Μέσα από τον αθλητισμό οι νέοι κερδίζουν σημαντικές δεξιότητες, όπως η πειθαρχία, ο προγραμματισμός και η σωστή αξιοποίηση του χρόνου, το όραμα και ο στόχος για το αύριο. Ειδικά τα τελευταία δίνουν στους νέους τη δύναμη και το πείσμα να ορθοποδήσουν σε δύσκολους καιρούς και να βαδίσουν προς την κατεύθυνση που θέλουν.»

(Συνάντηση ιδεών για την Παιδεία και τον Πολιτισμό, Λευκωσία 17.10.2015)

